

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15. ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ. 1854.

ΤΟΜΟΣ Δ'.

ΦΥΛΑ. 94.

Παρακαλούνται οι ταχυδρομικοί επιστάται και λοιποί ανταποκριταί της Πανδώρας, να διευθύνωσι πρὸς τὸ γραφεῖον αὐτῆς τοὺς καταλόγους τῶν συνδρομητῶν τοῦ Ε'. ἔτους πρὸ τῆς Ι τοῦ Ἀπριλίου.

ΣΙΔΙΑ—ΜΑΡΙΑ,

ἢ

ΓΑΛΛΙΑ ΚΑΙ ΑΦΡΙΚΗ,

(Ὁρα Φυλλῶν. 93. Τίτος.)

Ἡ· Βέν' Ἀβδαλλὰς.

Τραυματισθεὶς ὑπὸ δύο σφαιρῶν κατὰ τὴν μετὰ τῶν Γάλλων συμπλοκῆν, ὁ Βέν' Ἀβδαλλὰς κατεκυλίσθη ἀπὸ τοῦ ἵππου του, καὶ ἐνομήσθη νεκρὸς παρὰ

αὐτῶν. Καὶ παρέλαβον μὲν ἐκτὸν φεύγοντες οἱ στρατιῶταί του, πεινῶντες ὅμως εἰς χεῖρας Ἀράβων πολεμίων, ἐβιάσθησαν ν' ἀφήσωσι αὐτὸν, κρατηθέντα ἐπ' ἐλπίδι λύτρων πλουσίων. Ἐκτετε τοὺς ἠκολούθησε δέσμιος εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἀφρικῆς, κατὰ τὰς περιπετείας τοῦ πολέμου. Θεραπευθεὶς ἐπὶ τέλους μετὰ τριμήνον αἰχμαλωσίαν, ἐξηγοράσθη ὑπὸ τῆς φυλῆς του, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ Βιβάν σκηνῆν του. Αἱ γυναῖκες καὶ οἱ ὑπηρέται του εἶχον κλαύσει τὸν θάνατόν του, αὐτὸς δὲ ὁ σείκ ἐλυπήθη τινόντι μὴ ἀποθανῶν, διότι ἡ μόνη θυγάτηρ του, ἡ προσφιλέστῃ του Σιδιά εἶχε γενῆ ἀφαντοῦς. Οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι ἐφονεύθη κατὰ τὴν τελευταίαν ἡτταν, οἱ δὲ ὅτι ἐγένετο βρῶμα θωδῆς, καὶ ἄλλοι, τὸ χεῖριστον, ὅτι τὴν ἤρπασαν χριστιανοί.

Ὁ Βέν' Ἀβδαλλὰς ἄμασεν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ προφήτου νὰ μὴ ἠσυχάσῃ εἰς τὸν δὲν εὗρη τὸ τέκνον του! Ἐπρεπεν ἀφεύκτως νὰ ἀνακτήσῃ αὐτὸ ζῶν ἢ νεκρὸν!

Ἀφοῦ περιῆλθεν ἐπὶ πολλοὺς μῆνας ἀπὸ φυλῆς εἰς φυλὴν, ἐπέστρεψε τέλος πάντων εἰς τὴν σκηνὴν του, πεπεισμένος ὅτι ἡ θυγάτηρ του εὐρίσκατο εἰς τὰς χεῖρας τῶν Γάλλων.

Ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης κατέστη τρομερὸς εἰς αὐτὸν ἡ

τούς. Καταδιώκων ἀκαθίκτως αὐτούς, δὲν ἐπανήρ-
χετο ποτὲ εἰς τὸ στρατόπεδόν του χωρὶς νὰ φέρῃ
καὶ αἰχμαλώτους· ἐξετάζων δὲ κατ' ἴδιον ἕνα πρὸς
ἕνα τοὺς κατεσπάρασσε διὰ βασάνων. Ἐντὸς ὀλίγου
ὁ ἀριθμὸς τῶν αἰχμαλώτων ὑπερέβη τὸν τῶν στρα-
τιωτῶν του.

Μίαν τῶν ἡμερῶν, συναθροίσας ὄλους τοὺς συλλη-
φθέντας ἐχθρούς του, ὑπεσθέθη πρὸς αὐτοὺς ἐλευθε-
ρίαν, ἂν εἰς μόνον ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τί ἀπέγεινεν ἢ
θυγάτηρ του. Τὴν δὲ ἐπιούσαν εἰς τῶν αἰχμαλώτων,
παρασταθεὶς πρὸς τὸν σεῖκ, τὸν ἠρώτησεν ἂν πρέ-
πη νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὸν λόγον του.

— Νὰ τὸν βιώμασθ' ἂν ἐκράζεν ὁ βὲν Ἀβδαλλάς,
ὄχι μόνον τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν ὄλων σας θὰ
σὰς χάρισω, ἀλλὰ καὶ πλούσιον ὄφρον θὰ σὲ δώσω,
ἂν μὲ ὀδηγήσῃς πρὸς τὸν πολυτιμότερον τῶν
θησαυρῶν μου! Δέγε γρήγορα ποῦ εἶναι ἡ Σιδιά;

— Ἰδὼ, ἀπεκρίθη ὁ αἰχμαλώτος, μετὰ τὴν μά-
χην τοῦ Μ... νέαν δεκαεσάρων ἕως δεκαεὺς ἑπτῶν
αἰχμαλωτισθεῖσαν ἀπὸ τοὺς Γάλλους, οἱ ὅποιοι τὴν
ἔφεραν πρὸς ἀνατολὰς τῆς Βόνας εἰς τοὺς Βενί Κ...
οἱ ὅποιοι εἶχον ὑποταχθῆ πρὸ ὀλίγου εἰς ἡμᾶς. Συγ-
χώρησέ με ἂν δὲν ἔχω λεπτομερεστέρας πληροφο-
ρίας· σὲ ὑπόσχομαι ὁμῶς νὰ σὲ ἀποδώσω τὴν κόρην
σου ἂν μὲ παραλάβῃς εἰς τὴν ἐκστρατεῖάν σου.

— Ὁχι, ἀπεκρίθη ὁ βὲν Ἀβδαλλάς, ἀφοῦ ἐσκέ-
φθ' ὑπάγω καὶ ἀνεῦ σοῦ νὰ ἐξετάσω ἂν εἶναι ἀλη-
θὴς ὁ λόγος σου, ἐνθὺ σὺ θὰ περιμένῃς ἐδῶ ἕως οὗ
ἔλθω νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἐδικὸν μου.

Καὶ ἀμέτῳ τὴν ἐπιούσαν ὁ σείκ ἀνεχώρησεν εἰς
τὴν φυλὴν τῶν Βενί Κ... συμμάχων τῶν Γάλλων.
Βίς μᾶτῃν ὁμῶς ἐπισκεψθῆ ὄλας τὰς σκηνάς, διότι
εἰς κἀμμίαν αὐτῶν δὲν εὗρε τὴν Σιδιάν του· ποτὲ δὲν
εἶχεν ὑπάγει ἐκεῖ.

Ὁ στρατιώτης εἶχε ψευσθῆ ἐπ' ἐλπίδι νὰ δραπε-
τεύσῃ.

Τοσαύτη δὲ ὑπῆρξεν ἡ ὄργη τοῦ σείκ, ὥστε ἐπό-
νευσεν ὄλους τοὺς Βενί Κ... συμμάχους τῶν Γάλ-
λων· ἔπειτα δὲ ἐπανελθὼν ὡς κεραυνὸς εἰς τὴν σκη-
νὴν του, ἐκάλει τὸν στρατιώτην.

— Μὲ ἀπάτησας, εἶπε, σκύλε χριστιανέ· ἀπόθανε
λοιπὸν ὡς σκύλος.

Εἶπε καὶ κατεσύντριψεν αὐτὸν ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ
ἵππου του.

— Οὕτως, ἀνέκραξεν, ἄς ἀποθῶνωσιν, ὄλοι οἱ
ἐχθροὶ τοῦ προφήτου καὶ τῆς ἀληθείας!

Καὶ παρευθὺς, καλέσας τοὺς δαίμονας, καὶ συνα-
θροίσας τοὺς αἰχμαλώτους, ἐμέτρησεν αὐτοὺς ἐν
σιωπῇ· καὶ μετὰ ταῦτα, χωρὶς κἂν νὰ συναφρωθῇ,
διέταξε καὶ ἀπεκεράλισαν αὐτοὺς ἐνώπιόν του.

Ἐκτοτε, κλεισθεὶς ἐντὸς τῆς σκηνῆς του, δὲν ἐδέ-
χετο οὐδὲ ὑπέρβη, οὐδὲ τὰς γυναῖκας αὐτοῦ· ἐμειν
δὲ ὁὗτω μεμονωμένος ἐπὶ τέσσαρας ἑβδομάδας.

Καλέσας τέλος πάντων διὰ νυκτὸς δύο τῶν ἀξιω-
ματικῶν του, διέταξε νὰ ἐτοιμασθῶσι στρατιωτικὰ
τινας, καὶ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ στρατόπεδον· τὴν δὲ
προσεγῆ ἑβδομάδα, φθὴς εἰς Βόναν, ἐζήτησε νὰ ὀ-
μιλήσῃ τὸν στρατηγόν. Ἐ... Ἀὐτὸν λέγομεν πόσους

κινδύνους καταφρόνησε διὰ τὴν φθῆσιν ζῶς ἐκεῖ, καὶ
πόσα ἐμπόδια κατενίκησε. Μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ ἐκ-
πληξίς τῶν κατοίκων καὶ τῆς φρουρᾶς τῆς Βόνας, ὅτε
ἔμαθον ὅτι ὁ φρικτὸς Ἀβδαλλάς, ἐκεῖνος τὸν ὅποιον
ἐπωνόμαζον Σμαργέα, ὠμίλει μετὰ τὸν Γάλλον διοι-
κητὴν!

Ὁ σείκ παρουσιάσθη εἰς αὐτὸν ἄνευ ὄπλων καὶ ἄνευ
συναδίας, προσωποῦν ἔχων ἱλαρότατον.

— Στρατηγέ, εἶπεν, ἐρχομαι νὰ σὲ ζητήσω νὰ
μὲ στείλῃς εἰς Ἀλγέριον· ἐγνώρισα τὸ μεγαλεῖον
τοῦ κυρίου σου, καὶ καταφλέγομαι ἀπὸ τὴν ἐπιθυ-
μίαν νὰ τὸν ὑπηρετήσω ὡς καὶ σὺ. Λός με λοιπὸν
ἐπιστολήν διὰ τὸν μέγαλον σου ἀρχηγόν, καὶ θὰ
τρέξω νὰ ὑπηρετήσω ὁμοῦ με τοὺς ἀνθρώπους μου
τὸν σουλτάνον τῶν Γάλλων.

Αὕτη ἡ τόσον αἰφνιδία μεταβολὴ ἐφάνη ὑποπτος·
ὄθεν ὑπέβηλον ἐπὶ ἕνα μῆνα τὸν σείκ εἰς δοκιμὰς ἀ-
στρατηγίας καὶ ἐξευτελεστικᾶς. Ἐὰς ὑπέφερε δὲ ἀ-
γογγύστως, οὕτως ὥστε νὰ ἐξαλειφθῶσι καὶ αἱ ἐλα-
χίσται ὑποψαί.

Μετὰ ταῦτα μεταφέρθη εἰς Ἀλγερίαν, καὶ ὑπετά-
χθη δημοσίᾳ.

Ἐκτοτε συνανεστρέφετο μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν,
συναμίλει πάντοτε μετ' αὐτῶν, κατεδέχετο πρὸς τού-
τοις νὰ κινῶνται καὶ νὰ συμπίῃ καὶ μετὰ ὑπαξιω-
ματικῶν, ὥστε κανεὶς δὲν ἔλεγεν ὅτι ἐκεῖνος ἦτο ὁ
φρικτὸς σείκ τῆς ἐρήμου.

Ἐσπείραν τινὰ, μετὰ μακρόν περίπατον, εὐρέθη μό-
νος εἰς τὸν λιμένα τοῦ Ἀλγερίου· καὶ παρατηρήσας
ἐπὶ πολλὴν ὄραν τὴν θάλασσαν ἐν σιωπῇ, ἀφῆκε μυ-
κηθμόν χάρας καὶ ὄργης. Ἐκείθεν δὲ ἔδραμε πρὸς
τὸν διοικητὴν. Τὴν δὲ ἐπιούσαν ἀνεχώρει εἰς Γάλ-
λιαν, ὀδηγῶν τοὺς ὑποταχθέντας Ἀραβὰς ἀρχηγούς.
Τὸν ἰδόμεν ἤδη ἀποβίβασθέντα εἰς Τουλόνην ἄς
τὸν συνοδεύσωμεν δὲ καὶ εἰς Παρισίους.

Θ'. Ἡ ἔρσινα.

Ἐνθυμούμεθα τὴν σπουδὴν μετὰ τὴν ὅποιαν οἱ κα-
τοικοὶ τῶν Παρισίων ἔτρεχον κατόπιον τῶν Ἀράβων,
τῶν συντρόφων τοῦ βὲν Ἀβδαλλά, ὅστις διεκρίνετο
μεταξὺ τῶν ἄλλων διὰ τὴν εὐγένειάν του. Συναμίλει
προθύμως μετὰ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους, εἶχε πάντοτε
πλησιόν του τὸν διεκρινέα του, καὶ, διὰ τὴν φθῆσιν
εἰς τὸν σκοπὸν του, μετεχειρίζετο πάντα τρόπον καὶ
συμεμορφούτο μετὰ πάντας.

Ὁ σκοπὸς του δὲ αὐτῶς, ἦτο εἰς νὰ εὕρῃ τὴν θυ-
γατέρα του καὶ νὰ τὴν παραλάβῃ διὰ τοῦτο καὶ μόνον
ὑπετάχθη εἰς τοὺς Γάλλους. Ὁ λέων ἐγίνετο ἀρ-
νίν διὰ τὴν ἀπάσχη τὴν λείαν του. Εἶχε μάθει ὅτι ἡ
Σιδιά μετέβη μυστικῶς εἰς Γαλλίαν μετὰ ἀξιωματικῶν
οὓς τινος ἠγνοεῖτο τὸ ὄνομα. Ταύτην μόνον τὴν ἀ-
ριστον πληροφορίαν λαβόν, ἔτρεχεν ὡς οἱ μάγοι οἱ
ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὸν ἀστέρα.

Ἄν θέλωμεν τὸν ἀκολουθεῖν εἰς ὅλα τὰ δημόσια
μέρη, εἰς ὅλα τὰ θέατρα, εἰς ὄλους τοὺς περιπάτους,
καὶ εἰς ὄλας τὰς συναγιστροφάς. Προφασιζόμενος ὅτι
ἠρέυνα τὰ πάντα ἐξ ἀπλῆς περιηγήσας, διέτρεχε καὶ

τὰς ὑψηλότερας κορυφάς, καὶ τὰ εὐτελέστερα σπή-
λαια τῆς πρωτευούσης. Τὸ ὄξυ βλέμμα του προση-
λώθη εἰς ὄλαν τῶν νέων γυναικῶν τὰ πρόσωπα, καὶ
τὰ ἀγνώτερα καὶ τὰ πλέον ἀπατρόπαια.

Νύκτα τινὰ, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν του ὄλους
χαίρων· διότι ἔλαθε τέλος πάντων τὰς ὁποίας ἐπι-
θύμει πληροφορίας· ἡ Σιδιά ἦτο ἐν τοῖς ζώσι! Ὁ αὖ
τὴν εὗρε μετ' ὀλίγον! Ἢ ἀπελάμβανε τὸν ὄπλου-
ρόν του.

Ὅποιον ἀγωνίαν ἠσθάνθη μέχρι τῆς αὐγῆς!

Μόλις ἐφάνη ὁ ἥλιος, καὶ ἔδραμε εἰς τὴν μόνον
τῆς... Παρασταθεὶς δὲ εἰς τὴν ἡγουμένην, ἐλη-
σμένησας τὴν φρονήσιν του, καὶ ἐζήτησε μεγαλοφώνως
τὴν θυγατέρα του· ἀλλ' αἴφνης ἡ γενναῖότης του τὸν
ἐγκαταλείπει καὶ δάκρυα καταβρέχουσι τὰς πα-
ρειάς του.

Τί τρέχει; ἀνέκραξεν ὁ σείκ· μήπως εἶμαι ἀκόμη
παίγνιον ματαίων ἐλπίδων; ἡ Σιδιά δὲν εἶν' ἐδῶ;

Ἢ ἡγουμένη, κατὰσειλάσα τὴν συγκίνησίν της,
διηγῆθη ἐν ὀλίγοις πρὸς αὐτὸν τὴν ιστορίαν τοῦ Ἀρ-
θούρ καὶ τῆς ὠραίας Ἀραβῆς. Ὁ δὲ σείκ, πνευστικῶν,
ἠκραζέτο μετὰ προσοχῆς καὶ τὰς ἐλαχίστας λέξεις
τοῦ διεκρινέως του.

Ὅτε ἔλαθε τὴν ἀσθένειαν τῆς θυγατρὸς του, καὶ
ἐπληροφόρηθη ὅτι τὴν μετέφερον βαρῶς νοσοῦσαν εἰς
Τουλόνην, ἀνεσηκώθη, ἐφογγίσας τὰ δάκρυά του, καὶ
ἀφείλε βαρὺν μυκηθμόν ἀνεχώρησε.

Μετὰ μίαν ὄραν διέτρεχεν ἐκδρομὸς τὴν φέρουσαν
εἰς Τουλόνην, ἐπὶ τεθρίπτου ὀχήματος.

Ι'. Τελευταία ἡμέρα.

Ὁ καιρὸς ἦτο θυελλώδης, πλῆθος ἀστραπῶν ἐφώ-
τιζον τὸν σκοτεινὸν οὐρανόν, καὶ ἡ νύξ ἐπλησίαζε ζο-
φερά. Ἡ Σιδιά-Μαρία, καθήμενη ἢ μάλλον ἐξηλω-
μένη ἐπὶ πλατυτάτου θρανίου, συνδιελέγετο σχεδὸν
ψιθυρίζουσα μετὰ τοῦ φίλου της. Ὁ Κ. Λινιέλ ἐπα-
νελάμβανε ἐκατοντάκις τότε πρὸς τὴν μνηστῆν του,
τὰ περι μέλλοντος σχεδία του. Ἐβάλετο πρὸς αὐτὴν
περὶ ἐπιτυχίας, ἐνθὺ ἡ καρδία του κατεσπαράσσετο·
ἐμειδία κρυπτῶν τὰ δάκρυά του· ἀλλὰ καὶ ἡ Σιδιά αὐτὴ
ὑπεμειδίασε, καὶ λαβοῦσα περιπαθῶς τὴν χεῖρά του,

— Διὰ τί, εἶπε, φίλε μου, νὰ ἀπατώμεθα ἀκόμη;
Μὲ ὁμιλεῖς περὶ μέλλοντος; ἀγαπητέ μου Ἀρθούρ,
ἐνθὺ ἠξυρῆσαι ὅτι μόλις μένουσι ὀλίγαι ἡμέραι ἡ ζωὴ
μου θὰ ἦτον ἄλλος παράδεισος εἰς τοῦτον τὸν κόσμον·
καὶ διότι ἐπιθύμησα τὸν παράδεισον αὐτὸν διὰ τοῦτο
ἀποθνήσκω. Ὁ Θεὸς, ὅστις δὲν θέλει νὰ ἐνωθῇ ἡ Ἀ-
φρικὴ μετὰ τὴν Γαλλίαν, δὲν ἠθέλησεν ὅτε νὰ ἐνωθῇ ἐν
τέκνον τῆς Ἀφρικῆς αὐτῆς μετὰ ἕνα Γάλλον. Ναί, ἄς
χρησιμοποιῶ ὡς παράδειγμα καὶ ὡς μᾶθημα εἰς τοὺς
συμπατριώτας μου καὶ τοὺς ἐδικούς σου. Ἄν θέλω
νὰ σὲ κρύψω τίποτε. Διὰ νὰ γίνω σύζυγός σου, διὰ
νὰ κατασταθῶ ὀλίγον ἄξια σοῦ, ἐβίβασα τὴν φύσιν μου,
ἐδοκίμασα τὰ ἀδύνατα! Ἄν εἶμαι παρὰ μουσουλ-
μάνου θυγάτηρ, τέκνον τῆς ἐρήμου, καὶ ὁμῶς ἠθέλη-
σα νὰ γείνω χριστιανὴ καὶ κόρη τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐ-
πρεπε νὰ μείνω ἀμαθὴς ὑπὸ τὴν σκηνὴν τῶν πατρι-

αρχῶν, καὶ ὁμῶς ἐγενεὶ φυσικῆ· μὲ τὰ βιβλία τῶν
σοφῶν. Ἐπρεπε νὰ τρέχω μετὰ τὰς καμήλους εἰς τὰς
πεδιάδας, καὶ ὁμῶς ἐκλείσθην εἰς μοναστήριον. Ἐμην
ὡς ἄνθος τοῦ βουνοῦ τὸ ὅποιον ζωογονεῖται ἀπὸ τὸν
ἥλιον καὶ τὴν δρόσον. Ὁ φλογερὸς ἀὴρ τῆς μόνης μὲ
ἔκαυσεν. Ἐνθυμῆσαι τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην ὅτε, μὴ θέ-
λων διὰ τὴν Σιδιάν σου τὸ ἀπλοῦν ἔνδυμα τῶν γυναι-
κῶν τοῦ ἔθνους μου, μὲ ἐβίβασες ν' ἀλλάξω αὐτό; Ἐ-
κτοτε, φίλητάτέ μου Ἀρθούρ, ἡ Σιδιά σου ἐθανατώθη!
'Ἀλλὰ μὴ λυπήσῃς, φίλε μου, ἐξηκολούθησεν ἡ ἀρχαία
ὄπαθὸς τοῦ Μωάμεθ, οὗ-ὄ ἦτον τὸ πεπρωμένον μου.
Πλὴν τούτου, ὁ πρὸς ἐμὲ ἔρωσ σου δὲν ἦτον ἄξιος κοι-
αύτης θυσίας; ἀφοῦ σὲ ἐγνώρισα Ἢ ἀπέθνηκα ἔνευ
σοῦ. Ἄν εἶναι προτιμότερον ν' ἀποθῶνῃ τις διὰ σὲ ἢ
φοῦ σὲ ἠγάπησεν;

Ὁ Ἀρθούρ, καταβεβλημένος καὶ περιλούσιος, ἐκρυ-
πτε τὴν κεφαλὴν μεταξὺ τῶν δύο χειρῶν του, καὶ
κατηράτο τὸ φονικὸν πάθος του.

— Σιδιά! ἀνέκραξεν ἀπηλπισμένος, μετὰ συγχορηγίας·
μὲ συγχορηγίας.

Καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τῆς νέας, κατέβρεχε
αὐτοὺς μετὰ δάκρυά της.

Ἡ τοιαύτη συγκίνησις ἐξήντησε τὰς δυνάμεις
τῆς ἀσθενούς, ἤτις ἀναπεσούσα ἐλειποθύμησε.

Συγχορηγίως πολλὸς θύρυκος ἠκούσθη εἰς τὴν κλι-
μακα, καὶ ὁ Ἀρθούρ ἤκουσε τοὺς ὑπηρετάς αὐτοῦ ἐμ-
ποδιζόντας τινα θέλοντα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιον.
Ὁργισθεὶς ἔδραμε νὰ ἴδῃ τί συμβαίνει· ἀλλὰ πρῖν
ἔτι ἀνοιχθῇ τὴν θύραν, ῥωμαλέα τις χεὶρ ἦνοιξεν αὐτὴν,
καὶ εἰσῆλθεν ὁ βὲν Ἀβδαλλάς.

ΙΔ'. Ὁ πατὴρ καὶ ἡ θυγάτηρ.

Ὁ σείκ ὀρμήσας πρὸς τὸ θρανίον ἐφ' οὗ ἦτο ἐξη-
λωμένη ἡ θυγάτηρ του, μόλις ἀνεγνώρισε ἐκείνην
τὴν ὅποιαν ἐζήτησε πρὸ τριῶν ἐτῶν.

Καὶ πρῶτον μὲν ἐλυπήθη. πρέπει νὰ τὸ εἶπωμεν,
διότι εὗρεν αὐτὴν ὄχι ἡμιθανῆ, ἀλλὰ Γαλλίδα καὶ
χριστιανὴν. Ἀφοῦ ὁμῶς παρετήρησεν αὐτὴν ἐν σιωπῇ,
καὶ ἶδε τὴν ἀχρότητα της, ἐστράφη πρὸς τὸν Ἀρθούρ.

Οὗτος εἶχε μαντεύσει ἐξ ἀρχῆς τίς ἦτο ὁ Ἀραβῆς,
διότι, τίς ἄλλος εἰμὴ πατὴρ ἠδύνατο νὰ αἰσθανθῇ
τοιαύτην λύπην;

— Εἰς τοιαύτην λοιπὸν κατάστασιν μετὰ τὴν ἀπο-
δίσεις, σκύλε χριστιανέ! ἀνέκραξεν ὁ σείκ· μὲ ἐκλε-
ψες τὴν κόρην μου, τὴν ὠραίαν μου κόρην μετὰ τὴν
ἐπῆρας νέαν καὶ δυνατὴν, καὶ μετὰ τὴν ἀποδίσεις σήμε-
ρον νεκρὰν! Γενοῦ λοιπὸν καὶ σὺ νεκρὸς, καὶ τὸ αἵμά
σου ἄς ἐξαγοράσῃ τὸ μένον ἀκόμη αἷμά της.

Βίπε καὶ ἀνασπάσας τὸ ἐγχειρίδιόν του ἠτοιμά-
σθη νὰ πληγώσῃ τὸν Ἀρθούρ· ἀλλ' αἴφνης ἠκούσθη
ὄξετα φωνὴ τῆς Σιδιάς· ἡ χεὶρ του ἀνεχαίρθη καὶ τὸ
ὄπλον κατέπεσεν.

Ἡ νέα ἀνανήψασα νομίζει ὅτι βασιλεύεται ἀπὸ
καταχθόνιον ἐνεῖρον διότι ὁ πατὴρ τὸν ὅποιον τοσοῦ-
τον εὐρήνησεν, ἵσταται ἐμπροσθέν της, καὶ θέλει νὰ
ρονεῖσῃ τὸν μνηστῆρά της! Βπὶ τέλους ἀναλαμβά-
νει τὰς αἰσθήσεις αὐτῆς, καὶ λησμονήσασα πάντα

ἀγάλλεται και σικρᾶ διότι εἶρε τὸν πατέρα τῆς Βί και ἀδύνατος ἀνηγόρη και ἐπαριπύχθη αὐτὸν και, ἀκίνητοι ἀμόφοτεροι, ἔμενον ὡς ἐν ἐκστάσει ἐπὶ πολλὴν ὥραν.

Ὁ Ἀρθούρ, ἀποσυρθεὶς εἰς τινὰ γωνίαν, κατέλιπε τὴν θέσιν του εἰς τὸν ἀπροσδόκητον ἐκείνον ἀνταρστήν.

Ἀλλὰ τὴν φωνὴν ταύτην ἡ συγκίνησις ὑπῆρξεν ὀλεθρία· ἡ Σιδιὰ ἀνέπεσον ἀναίσθητος εἰς τὸ θρανίον τῆς.

Και ὁ μὲν Κ. Λινιέλ, ἀναχωρήσας ἐξῆς φρενῶν, ἐπανήλθε φέρον ἱατρὸν· ὁ δὲ σεῖκ, καθήμενος ἐπὶ τάπητος, παρά τοὺς πόδας τῆς θυγατρὸς του, ἐθλίπε τοὺς ἄλλους κινουμένους περὶ αὐτήν, χωρὶς αὐτὸς νὰ κινήται· ἐξήτει δὲ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν και ἀπὸ τὴν γῆν, ἀπὸ τὸν προφήτην και ἀπὸ τὴν φιλοστοργίαν του τρόπον διὰ νὰ τὴν βοηθήσῃ.

Μετὰ μίαν ὥραν ἡ Σιδιὰ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς, και στρέψασα αὐτοὺς πρὸς τὸν πατέρα τῆς, ἔνευσε πρὸς αὐτὸν νὰ πλησιάσῃ. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἀνέλαβε μετὰ πολλῆς ἀγωνίας τὸν λόγον, και ἐπληροφόρησε τὸν σεῖκ τί συνέβη μετὰ τὸν χωρισμὸν των. Ἐῖπεν δὲ τὸν ἐνόμισεν ἀπολιανόντα εἰς τὴν μάχην τοῦ Ν... ὅτι ὁ Ἀρθούρ, σωθεὶς ὑπὲρ αὐτῆς, τὴν ἔσωσε μετὰ ταῦτα, ὅτι ἔλθοῦσα εἰς Γαλλίαν, ἔτυχε μυρίων εὐεργεσιῶν ἐκ μέρους τῆς Κ. Λινιέλ και τοῦ υἱοῦ τῆς, ὅτι ἐμελλε νὰ ὑπανδρευθῇ... Ὁ σεῖκ ἤκουσεν ὅλην παύτην τὴν ἱστορίαν μετὰ μεγίστης προσοχῆς.

— Ὅθεν, εἶπεν, ὁ ἄνθρωπος αὐτός σ' ἐχρησίμευσεν ὡς πατήρ· ἔσαν ἐνόμιζες ὅτι ἔχασες τὸν ἐδικόν σου. Δὲν ἤμπορῶ λοιπὸν νὰ τὸν φονεύσω ἐκουσίως ἀφού σ' ἐφόνευσεν ἀκούσιως... Πλὴν τούτου ὁ προφήτης μὲ λέγει ὅτι ἤμπορῶ νὰ διορθώσω τὸ διπλοῦν σφάλμα σου!

Και τὸντι, σηκωθεὶς ὡς τις θεόπνευστος, ἐφίλησε τὸ μέτωπον τῆς θυγατρὸς του και ἐξῆλθε.

Μετὰ μικρὸν ἐπανῆλθεν ἀκολουθούμενος και ἀπὸ ὑπὲρ τῆς, ὅστις ἀπέβησαν ἐπὶ τραπέζης μικρὸν κιβώτιον ἐκ κέδρου. Μικρὸν δὲ ὅλους ἀπὸ τῆς κλίνης τῆς θυγατρὸς του, τοὺς παρεκάλει ἕν ὄνοματι τοῦ προφήτου νὰ τὸν ἀφήσῃ μόνον μετ' αὐτῆς. Τραχύτη δὲ ἦτο ἡ ἐπισημότης τῶν λόγων του, ὥστε ἀνεχώρησαν ὅλοι ὡς και αὐτὸς ὁ Κ. Λινιέλ.

Ὁ σεῖκ ἐκλείσει τότε τὴν θύραν, και πεσὼν πρηνὴς πρὸς ἀνατολὰς, ἤνοιξε τὸ κιβώτιον, ἐξέβαλεν ἔνδυμα ἀραβικόν, και περιβαλὼν δι' αὐτοῦ τὴν θυγατέρα του, ἐψιθύρισε λόγιά τινὰ ἱερᾶ. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἀνοίξας χειρὸν κρηθρῶν, ἐπέθεσεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς Σιδιᾶς, και ἀνέγνωσε τρεῖς τοὺς αὐτοῖς στίχους:

Ὅτε ἡ νέα Ἀραβὴ ἐφύρισε τὸ ἐνδυμα τῆς φυλῆς τῆς, ὅτε ἤκουσε τὰ λόγια τὰ ὅποια προσέβαλον τὰς ἀκὰς τῆς κατὰ τὴν βριτικὴν ἐλικίαν τῆς, ἀκίτις χεραεὶς ἔλαμψεν εἰς τὸ πρόσωπόν τῆς.

Ὁ σεῖκ τὰ παρετήρησε, και θριαμβεύων ἤνοιξε τὸ κιβώτιον, και λαβὼν πολυτίμον περιάπτον, ἐκρέμασεν αὐτὸ εἰς τὸν λαμπὸν τῆς ἀσθενοῦς. Ἀλλ' ἡ εὐχαρίστησις τῆς νέας εἶχεν ἤδη ὑποχωρήσει ἐνώπιον

τῆς τύψεως τοῦ σινειδῶτος. Ἐνδυμήθη ὅτι δὲν ἦτο πλέον μουσουλμανὶς ἀλλὰ καθολικὴ, ἡ δὲ νέα θρησκεία τῆς, τοσοῦτῃ παραμυθητικῇ πρὸς τοὺς πάσχοντας, ἦτο ἰσχυροτέρα ὄλων τῶν ἀναμνήσεών τῆς.

— Βύχαριστῶ, πάτερ μου, εἶπε μὲ φωνὴν ἀσθενεστερᾶν· ἡ συνδρομή σου δὲν ἔχει δυνάμιν· ἀπὸ τὸν Θεόν μου, τὸν Θεόν τῶν χριστιανῶν, πρέπει νὰ ζητήσω βοήθειαν, ὅχι διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ σώματός μου ἀλλὰ τὴν τῆς ψυχῆς μου.

Και ἀποσπᾶσας ἀπὸ τὸν τράχηλόν τῆς τὸ ἀραβικὸν περιάπτον, τὸ ἐφύρισε μακρὰν αὐτῆς, και ἠσπᾶσθη τὸν ἐλεφαντινὸν σταυρὸν ὅστις ἐκρέματο εἰς τὴν κλίνην τῆς.

— Εἰς σέ, πάτερ μου, εἶπε μετὰ ταῦτα πρὸς τὸν σεῖκ, χρεωστῶ ζωὴν προσωρινὴν εἰς ταῦτον τὸν κόσμον. Εἰς σέ δὲ, Ἀρθούρ, εἶπε και πρὸς τὸν Κ. Λινιέλ εἰσελθόντα τὴν ὥραν ἐκείνην, χρεωστῶ ζωὴν αἰωνίαν ἐκαί ἐπάνω, ὅπου θὰ σέ περιμένω.

Ἀσθενὴς στεναγμὸς ἠκούσθη μετὰ τὰς λέξεις ταύτας, και ὁ στεναγμὸς οὗτος ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος...

Τὸν σεῖκ, μένοντα τότε ἀκίνητον, μετέφερον εἰς ἄλλον θάλαμον.

ΙΒ. Ὁ τελευταῖος θναυρῶς.

Τὴν ἐπιούσαν ἔμελλε νὰ τελεσθῇ ἡ κηδεὶα τῆς Σιδιᾶς. Ἡ νεκρὰ ἐκεῖτο ἐπὶ τῆς κλίνης τῆς φέρουσα τὸ ἀραβικὸν ἐνδυμᾶ τῆς· ὁ θάνατος εἶχε σεβασθῇ τὸ ὡραίον τῆς πρόσωπον, και θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἐκοιμάτο ὑπνον γλυκύτατον, ἐὰν αἱ λαμπάδες αἰτινες ἐκείον περὶ αὐτήν, και ὁ ἱερεὺς ὅστις ἀνεγίνωσκε παρά τὴν κλίνην τῆς δὲν ἐμαρτύρουν τὴν φρικώδη ἀλήθειαν.

Ἡ Κ. Λινιέλ, καθήμενη εἰς τὸν παρακείμενον θάλαμον, ἐφρόντιζεν ἀνίσχυος τὸν υἱόν τῆς, οὐ τινοῦ ἢ θλίψις εἶχε μεταβληθῇ εἰς δεινότατον πυρετόν. Μόνος λοιπὸν ὁ ὑπερέτης τοῦ Θεοῦ εὐρίσκετο πλησίον τῆς ἀποθανούσης ὅτε πρὸ τῆς αὐτῆς δύο Ἀραβες, εἰσελθόντες αἴφνης, αὐτοῦ μὲν ἐφραζαν τὸ στόμα, ἐλάθον δὲ τὴν νεκράν.

Τὴν αὐγὴν, πλοῖον ναυλωθὲν ἀπὸ τὸν Βέν Ἀδάλλ, ἐξήρχετο τοῦ λιμένος διευθυνομένου πρὸς τὴν Μεσόγειον.

Ὁ σεῖκ μετέφερον εἰς τὴν Ἀφρικὴν τὸ σῶμα τῆς θυγατρὸς του.

Οἱ Γάλλοι στρατιῶται διηγούνται μετὰ τρόμου σήμερον τὴν λειποταξίαν και τὰς νέας ἀπανθρωπίας τοῦ Βέν Ἀδάλλ, τοῦ φρικτοῦ σεῖκ τοῦ Βιβᾶν. Ἐπανελθὼν εἰς τὴν Ἀφρικὴν, και κηδεύσας τὴν θυγατέρα του, ὤμωσε νὰ κρημάσῃ ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτῆς τὴν κεφαλὰς Γάλλον ὅσα ἄνθη ἀπέσπασεν ἡ Γαλλία ἀπὸ τὸ στέμμα τῆς νέας Ἀραβίας, ἦτοι, τὴν κεφαλὰς ὅσας ἡμέρας εὐτυχεὶς θὰ διήνουν ὑπὸ τὰς σκηνὰς τοῦ πατρὸς τῆς.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ

L. A. BINAUT. (*)

Περὶ Ὁμήρου και Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. (Μεταφράσις).

Ἐνυπάρχει φιλοσοφία ἐν τῇ Ὁμήρῳ; Εὐρίσκοντα ἔν τῇ μεγάλῃ και ἀφελεί ταύτῃ ποιήσει τὰ στοιχεῖα τοῦ κριτικοῦ ἐκείνου πνεύματος ὅπερ οἱ Ἕλληνες φαίνονται ἐξασκήσαντες ἐν τῇ ἱστορίᾳ; ὑποφαίνεται ἐν αὐτῇ ἡ ἀρχὴ τῆς πάλης τῆς μεταξὺ τῆς πρᾶξεως τῆς Εὐρώπης, και τῆς αἰσιπτε ὑπὸ τὰ σύμβολα κεκαλυμμένης Ἀσίας, τῆς πάλης ἧτις διὰ τῆς μοναρχίας τοῦ Ἀλεξάνδρου, τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας και τοῦ χριστιανισμοῦ τοῦ μεσαιῶνος, ὅτε μὲν ἐν τοῖς ὄπλοις, ὅτε δ' ἐν ταῖς ιδέαις, διήρκεσε μέχρι τοῦ αἰώνου ἡμῶν, ὅστις φαίνεται προωρισμένος νὰ περατώσῃ αὐτὴν διὰ τῆς ὀριστικῆς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ νίκης; Τὸ ζήτημα τοῦτο μένει ἔτι ἀνεξέταστον.

Ἐν πρώτοις δὲ πρέπει νὰ σημειώσωμεν ἐν Ὁμήρῳ τὰ ἔγγη σπουδαιότατα τινὲς συμβεβηκότας, ἀναφανέντος μὲν και μετὰ ταῦτα κατὰ τὴν μόρφωσιν τῶν νεωτέρων καιναιῶν, ἀλλ' ὅπερ, νεοφανεὶς ἔτι καθ' οὗς ἀνερχόμεθα χρόνους, διέγραψε τὸν ὄλον εἰδικὸν προωρισμὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους· αἰτίτομαι δὲ τὴν πάλην τὴν μεταξὺ τῆς θεοκρατικῆς πολιτείας και τῆς πολεμικῆς φυλῆς, τὴν μεταξὺ τοῦ κράτους τῶν παραδόσεων και τῆς φυσικῆς ἐλευθερίας, ἐν ἐνὶ λόγῳ τὴν μεταξὺ τοῦ ἱερατείου και τῆς στρατιωτικῆς τάξεως. Ἀναμφιβόλον ὑπάρχει ἤδη ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Ἰνάχου και τῶν τοῦ Ὁμήρου, ἐν τῇ διαστήματι ἐξακοσίων ἢ ἑπτακοσίων ἔτων, πολλὰ ἀποκλίαι, μάλιστα Αἰγυπτίων και Φοινικῶν, ἐλθούσαι καθίδρασαν παρὰ τοὺς Πελασγοὺς ἱερατικὴν πολιτείαν, ἀποτελοῦσαν φυλὴν ἰδίαν, ἢν οὗτοι προσηγήρουσαν κατὰ τὰς ἐθνογραφικὰς αὐτῶν παραδόσεις Ἴωνας ἢ Ἰάωνας, ἦτοι παιδᾶς Ἰαουάν ἢ Ἰαβᾶν. Ἀν δὲ και ἡ μακρὰ περίοδος αὐτῆ ἀμυδρῆς μόλις διακρίνεται διὰ τῶν μύθων, εὐρίσκονται ὁμοῦ ἐνδόσιμα ἰκανὰ νὰ πείσωσιν ὅτι τοιαῦται πολιτεία, κατὰ τὸν Ἀσιατικὸν τρόπον ὀργανισμένη, προσεκλήσαντο και ἐν τῇ Ἑλλάδι ἦν κατὰ τὴν Ἀσίαν εἶχον δύνανιν. Ἡρώτων μὲν ἡ μνήμη τῶν τάξεων Ἰερέων, δικαστῶν, Στρατιωτῶν, Γεωργῶν και Τεχνιτῶν διατηρήθη ἐπὶ μακρὸν ἐν Ἀθήναις· δεύτερον δὲ, ὅτι εἰς τὴν ἱερατικὴν μόνον τὰξιν ἐπεφυλάσσεται ἡ σπουδὴ τῶν ἐπιστημῶν και ἡ διὰ συμβόλων διδασκαλία ὑποφαίνεται ἐκ τῆς συστάσεως τῶν μυστηρίων και τῶν χρηστηρίων και ἐκ τῶν πολλῶν μύθων, οἵτινες σημαίνουσι ἠλλοιωμέναν τὴν διδασκαλίαν και τῶν χρόνων ἐκείνων τὴν ἱστορίαν· τρίτον, ἀδιαφιλονείκητον εἶναι ὅτι ἐπεκράτει τὸ δόγμα τῆς εἰμαρμένης αὐτὸ εἶναι ἡ βᾶσις ὄλων τῶν μύθων και ἡ ἀρχὴ τῶν χρησμῶν, ὡς κατεπίδυνται και ἐκ μόνης τῆς ἀναγνωσεως τῶν μολολόγων και τῶν τραγικῶν. Ἐκ τῶν τριῶν δὲ τούτων χαρακτερίων, ἀναγνωρίζεται ἐναργῶς ὁ Ἀσιατικὸς

τύπος. Τὰ ἔθνη λοιπὸν τῆς Ἐω ἦσαν διακεχυμένα ἐπὶ τῆς τοσοῦτον εὐφωῆς πρὸς ἐμπορίαν κειμένης ταύτης γῆς, ἀπαιθῆσαντα πρὸς τὰ ὄρη Ἠπείρου και Θεσσαλίας τὰ αὐτόχθονα πλῆθη. Ἀλλὰ τὰ πλῆθη ταῦτα, αὐξήθεντα και μαχιμότερα γενόμενα, κατέσθσαν ἔπειτα εἰς τὰ ὑπὸ τῶν ξένων καταφευγόμενα παράλια· ἡ φυλὴ τῶν Ἴωνων ἢ τοῦ δευκαλιώνος τοσοῦτον πολυἀριθμῶς ἐξήρχετο ἐκ τῶν ἀγρίων τόπων αὐτῆς, ὥστε ἐβρέθη ὅτι πᾶς λίθος τῶν ὄρων εἶχε μεταβληθῇ εἰς ἄνδρα. Ἕλληνες, Δωριεὶς, Ἀχαιοὶ, Φοκαὶ διάφοροι, ὧν ἡ πρώτη ἐπικρατήσασα ἔδωκε τὸ ὄνομα αὐτῆς εἰς τὰς ἄλλας, ἤρχισαν τότε μακρὰν πάλην, ἧτις δὲν κατέστρεψε μὲν τὰ ξένα καθιδρύματα, εἰσήγαγεν ὁμοῦ εἰς αὐτὰ νέα στοιχεῖα και ἔτελειώτε διὰ τῆς συγχωνεύσεως τῶν δύο λαῶν, ὧν ὁ εἰς διὰ τῆς θρασείας αὐτοῦ ζωηρότητος ἀνένεωσε τὴν εὐπειθῆ ἀριμότητα τοῦ ἐτέρου. Ἡ πάλιν αὐτῆ διαφαίνεται διὰ τῶν μύθων ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῦ Ἡρακλεῦς και τοῦ Θησεῦς, ἐν ταῖς θήραις τοῦ Μελεάγρου, ταῖς μάχαις τοῦ βελλεροφόντου, τῇ ἀρπαγῇ τοῦ Οἰδίποδος και ἀλλὰ γρηῦ. Πανταχοῦ τὰ Ἀσιατὰ καθιδρύματα, παριστάμενα διὰ τῶν συμβόλων τοῦ ὄρους, τοῦ κίβρου, τῶν Γοργόνων, τῆς Σφιγγῆς, κατεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ τερατοκτόνου. Ἀλλὰ και ἀφού ἡ συγχώνευσις προήχθη εἰς βαθμὸν ὥστε δὲν ὑπῆρχον πλέον δύο λαοὶ, ἀλλὰ μόνον δύο φατρίαι, ἡ δύο τάξεις ἐν τῷ λαῷ, ἡ κίνησις τῶν ἐπιδημιῶν δὲν ἐπαυσεν, ἀλλ' ἐξετάθη εἰς τὰ ἐκτός, μεχοισὸ ἢ ἀντίκοισις τὴν ἠμδυνεν. Ὁ πλοῦς τῶν Ἀργοναυτῶν και ὁ κατὰ τῆς Τροίας πόλεμος κατηνώσαν τὸ περίσσευμα τῆς δυνάμεως αὐτῆς και τὴν περιέκλεισαν ἐντός τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου.

Εἰς τὸ σύνολον τῶν περιστάτικῶν, αἵτινα συνέτρεξαν εἰς τὸ νὰ μορφώσωσι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, τοσαῦτα ὁμοίωτης ὑπάρχει μὲ τὰ συντελεσάντα εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ Γαλλικοῦ, ὥστε ἂν μόνον τὰ κύρια ὀνόματα και τὸν τόπον τῆς σκηνῆς ἀλλάξῃ τις, ἡ μία τῶν δύο ἱστοριῶν ἦθελε φανῇ κατὰ λέξιν σχεδὸν ἀντιγραφή τῆς ἐτέρας. Παρὰ τοῖς Γαλάταις εἶχε κατασταθῇ ὡσαύτως ἡ θεοκρατία κατὰ τοὺς τελευταίους τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας χρόνους. Οἱ Γερμανοὶ λαοὶ, τοσοῦτον χρόνιν εἰς τὰ δόση αὐτῶν ἐνδιαιτώμενοι, ἐξώρμησαν ἐπὶ τέλους, διέβησαν τὸν Ῥήνον και κατεστρώμαζαν διὰ τοῦ πλῆθους και τῆς ἁμῆς των τοὺς ἄλλοτε νικητὰς αὐτῶν Φράγκοι, Βουργούνδοι, Γότθοι, Ἀλλαμάνοι, διάφοροι Φοκαὶ, ὧν τὰ ὀνόματα ἐξηφανίσθησαν ὑπὸ τῶν φράγκων, ἀπεφρόφθησαν ἐπὶ τέλους ὑπὸ τοῦ ἱερατικοῦ ἔθνους· ὅτε δὲ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ κράματος τούτου νέον ἔθνος, τὸ κατακτητικὸν πνεῦμα αὐτοῦ δὲν κατενόσθη ὁμοίως εἰ μὴ μετὰ μακροῦς ἐκδηρῶς και δυσουχίας, αἵτινες περιέκλεισαν τέλος τὴν Γαλλικὴν ὄρμη ἐντός τῶν συνόρων τῆς. Οἱ Γερμανοὶ και Ταγμάται τῆς Γαλλίας, ἀυθάρημοι· θαλασσοπόροι κατακτηταί, εἶναι τρόπον τινὰ οἱ Ἀργοναῦται αὐτῆς ἢ δὲ κατὰ τῆς ὑπὸ τῶν Ἀσιατικῶν ὑπερασπιζόμενης Τροίας ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων βασιλέων, ἧτις τοσοῦτον συνετέλεσεν ἐσωτερικῶς μὲν εἰς τὸν καταρτισμὸν τῆς ἐθνικότητος τῶν Ἑλλήνων

(*) Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ἐξέδωκε πρὸ τιῶν μηνῶν ἐν τῇ Revue des deux mondes (15. dec. 1853.) νέαν πραγμασίαν περὶ τοῦ Δίσχυλου.

ἔξωτερικῶς· δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν, κατὰ τὴν ὄψιν καὶ τὰ ἀποτελέσματα, ἔχει πολλὴν τὴν ὁμοίτητά μετ' ἑὸς σταυροφόρου τῶν Γάλλων.

Δύο ἀριστοκραταὶ λοιπὸν, ἠγούμενοι ἐκατέρωθεν τῶν προεπιβεβλημένων φυλῶν, ἀντιπαρετάθησαν ἐξ αὐτῶν, ἡ μὲν Ἀσιατικὴ καὶ Ιερατικὴ ὕλικῶς ἠττημένη κατέφυγεν ὑπὸ τὸ μορμολύκειον τῆς θρησκείας, καὶ ἡ ἐξουσία αὐτῆς μετέπεσεν εἰς ἐπιβόρην ἢ δὲ στρατιωτικὴ ἀριστοκρατία τῶν Ἑλλήνων κατέσχευε τὴν ἐνεργὴν πολιτικὴν δύναμιν. Ἀφοῦ δὲ ἐπὶ ἀτακτοῦσα ἐτη κατέτριψαν ἀλλήλους, ἡ πάλιν αὐτῶν ἐτελειώσεν ἐν Ἀθήναις εἰς τὴν βραδείαν τοῦ Περικλέους ἐπιπέδα καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ μοναρχίαν, ἥτις καὶ αὐτὴ κατελύθη ὑποχωρήσασα εἰς τὴν δημοκρατίαν δι' ἀντιδράσεως τῆς ἠττημένης φυλῆς· διότι ἡ οἰκονομία τῶν καταβαλόντων τὸν Ἰσπίαν, τοῦτε Ἀρμόδιου καὶ τοῦ Ἀριστογέροντος καθήγετο, ὡς λέγει ὁ Πλάτων, ἐκ Φαιακίας.

Αἱ δὲ ἠρωϊκὰ παραδόσεις παρουσιάζουσι σειράν γεγονότων ζωηρότατα ἐξεικονιζόμενον τὴν μεταξὺ τῶν Ιερέων καὶ στρατιωτικῶν ἀντιζήλιον. Παράδειγμα ἀξιοσημείωτον τοῦτου παρέχει ἡ ἐν Θηβαίαις ἱστορία τοῦ Οἰδίοπου. Οὗτος ἦτον Ἕλλησιν ὄρεινός, ἐκλυττον βρέφος τοῦ Κιθαιρώνα, ἀρχηγὸς συμμορίας ἠναγκαστῆρος νὰ πορίζῃται τὸν βίον διὰ τῆς ἀνδρείας του. Ἐλθὼν δὲ εἰς Θήβας ἐν καιρῷ τῶν ἐκ τῆς ἀφραΐας τοῦ βασιλέως Λαίου ταραχῶν, ἐτάθη κατὰ τῆς Ἀσιατικῆς μερίδος, τῆς μεριδῶς τῶν συμβόλων καὶ τῶν μυστηρίων εἰκονιζομένης διὰ τῆς Χρυγῆς. Τὸ συμβολικὸν τοῦτο τέρμα, ὅπερ ἐθυσίαζε τοὺς μὴ εὐνοοῦντας τὴν αἰνιγματώδη γλώσσαν αὐτοῦ, δηλαδὴ κατέπειθε τοὺς Ἕλληνας, κατέβληθη ὑπὸ τοῦ ἀνδρείου καὶ ἐπιτηδείου τυχοδιώκτου. Τότε οἱ Ιερεῖς καὶ οἱ μάντις κατηγοροῦσαν τὸν Οἰδίπου ἐπὶ φρικτοῦς ἐγκλήμασιν, ὡς βασιλοκτόνον, ὡς πατροκτόνον, ὡς αἰμορρῆκτον, ἀποθόνον εἰς αὐτὴν καὶ τὸν μαστιζόντα τὴν πόλιν λοιμόν. Ὁ σημαντικώτερος τῶν ἀντιπέλων αὐτοῦ ἦτον ὁ Τειρεσίας, γέρον ἀνήμερος, προφήτης ἀπὸ Φοινίκης καταγόμενος, διότι κατὰ τὸν Ἀπολλόδωρον ἦτον ἀπόγονος ἐνὸς τῶν συστρατιωτῶν τοῦ Κρόνου. Ὁ Σοφοκλῆς διετήρησε θαυμάσια καὶ αὐτὸ τὸ ἀνατολικὸν χροῖμα τῆς γῆραιας καύτης παραδόσεως. Ἐν τῇ τραγωδίᾳ αὐτοῦ ὁ Τειρεσίας, ἀπειλῶν μετ' τὴν θείαν ὄργην τὸν βασιλέα διὰ μυστικῶν καὶ φρικτῶν φράσεων, ἀνακαλεῖ διὰ τοῦ ὕψους καὶ τῶν σημειώτων τοῦ λόγου του τοὺς προφήτας τῆς Ἰουδαίας, οἵτινες ἐξῆρχοντο ἀπὸ τῆς ἐρήμου ἵνα διηγηθῶσιν εἰς τοὺς βασιλεῖς κατηγορητικὰς παραβολὰς. Βίς μάντιν ὁ Οἰδίπους, ἀγέροντος καὶ υπερήφανος διὰ τὴν ἐξουσίαν του, ἀποκρίνεται εἰς τὸν χρησμὸν διὰ τοῦ λόγου καὶ εἰς τὰς ἀπειλάς διὰ τῆς ὕβρεως. «Ἦ Τειρεσίας ἀνυφοῖ ἐπὶ μάλλον τὴν φωνὴν, ἐπισχυόμενος δὲ ὑπὸ τοῦ μαστιζόντος τοὺς πολίτας λοιμοῦ, βίπτει αὐτὸν ὡς ἄραν κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Οἰδίοπου, καὶ τέλος πάντων κατατρέχει νὰ ἐκθρονισθῇ ὁ ἀφορισμένος βασιλεὺς καὶ νὰ μεταβῇ ἡ ἐξουσία εἰς τὸν ἀντίπαλόν του.

Ἀλλ' ὁ Ὀμηρὸς θέλει εἶτι μάλλον διασαπρήσει τὴν κατὰστασιν αὐτῆν τῶν πραγμάτων· διότι δλόκληρος

ἡ Ἰλιάς πηγάζει ἀπὸ ὁμοίου συμβεβηκότος. Τειρεσίας τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου εἶναι ὁ Κάλχας· πανταχοῦ ὁ Ιερεὺς οὗτος ἀντιφέρεται, ὅτε μὲν ὑποβήκει ὅτι δὲ ἀναφανθῶν κατὰ τῆς στρατιωτικῆς ἐξουσίας τῆς ἐποχῆς του. Ὡς δηλοποιῶν τρόπον τινὰ ἐξ ἀρχῆς τῆς ἐστρατείας τὴν ἰσχὺν τῆς μελλούσης ἀπὸ τοῦ ἀντιπολιτεύσεως, ἐπιβάλλει εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῶν βασιλέων τὴν τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Ἰριγενείας θυσίαν κατὰ φρικτὴν ἔθον, ὅπερ ἡ Ἀσία εἴχε φέρει εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐπειτα, ἵνα ἐξασθενήσῃ τὴν ἐξουσίαν διακρίων αὐτὴν, ἐγείρει ἀντιζήλιον τοῦ Ἀγαμέμνονος κηρύσσων, ὡς δὴθεν κατὰ τῶν θεῶν, ὅτι δὲν θέλει ἀλλοθῆ ἢ Τρωὰς μὴ συστρατεύοντος τοῦ Ἀχιλλέως. Κατάλληλος δὲ εὐκαίριος ἄλλης προσβολῆς παρουσιάσθη εἰς τὸν Κάλχαντα ὅτε ὁ βασιλεὺς τῶν ἀνδρῶν ἐν ὄψε θυμοῦ ἠρώτη εἰς τὸν Ιερέα Χρύσην τὴν λύτρωσιν τῆς θυγατρὸς του. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἠγεμόνες συμβουλεύονται τὸν μάντιν περὶ τῆς ἐναγκαστῆρος εἰς τὸν στρατὸν νόσου, αὐτὸς προσηγορεύεται μόνον φόβον, ὑποδηλώνον ὅτι ἐκφραζόμενος περὶ τοῦτου θέλει ἐραθεῖσαι ἰσχυρὸν ἄλλα· τίθηται λοιπὸν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀχιλλέως, τὸν ὅποιον παραλαμβάνει βοήθην ὑποβίβισον τὴν ὑπερηφανίαν του· οὕτω δ' ἐνισχυθεὶς διὰ τῆς υποσχέσεως αὐτοῦ πράττει, ὅτι ἐπράξαν ὁ Τειρεσίας· κατηγορεῖ τὸν ἠγεμόνα τοῦ στρατοῦ ἐν αἰτίῃ τὸν λοιμοῦ, καὶ ἐπιβάλλει αὐτῷ τὴν λύπην ἀνάγκη νὰ ἀποδύσῃ τὴν αἰμαλώτον του. Ὡς δὲ Οἰδίοπου, ἠθέλησε καὶ ὁ Ἀγαμέμνων ν' ἀποσείσῃ τὴν ζυγὸν τοῦ Ιερέως· «Μάντι κακῶν, τῶ λέγει, οὐδ' ἂν πώποτε μοι τὸ κήρυξεν εἶπες! αἰεὶ τοι τὰ κακὰ ἔστι φίλα ἐνὶ φρεσὶ μαντεύεσθαι. Ἄλλ' ἡ δημοδῆς εὐπιστία τὸν ἀναγκάζει νὰ ὑπακούσῃ δὲν τομῆ νὰ κακοποιήσῃ τὸν Ιερέα αὐτὸς ὁ τολμῶν νὰ ὑβρίσῃ τὴν Ἀχιλλέα, ὁ τολμῶν ν' ἀφαιρήσῃ τὴν Βρυσηίδα ἀπὸ τοῦ ἀνδρείου ἡρώτου τῶν Ἀχαιῶν! Ἐκ τοῦ συμβεβηκότος τοῦτου ἀνέβλυσαν οἱ ποταμοὶ τῶν αἰμάτων, ὅν γέμει ἡ Ἰλιάς. Τὸ πῶμα λοιπὸν αὐτὸ κατὰ τὴν πράξιν δὲν εἶναι εἶμα ἐπιεισόδιον τῆς μεταξὺ τοῦ Ιερατείου καὶ τῆς ἐξουσίας πάλης.

Ἄξιον δὲ πολλῆς παρατηρήσεως εἶναι ὅτι ἐν τοῖς ἀρχαίοις ποιήμασιν οἱ τῆς θρησκείας λειτουργοὶ παρουσιάζονται πάντοτε σχεδὸν ὡς προστάται τῆς εἰρήνης καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἐναντίον τῆς ἀναρχίας καὶ τῆς καταπίσεως. Ἐν τῇ Π' τῆς Ὀδυσσεΐας εὐρίσκουμεν σκηνὴν τινα, ἥτις ἀποδεικνύει σαφῶς τοῦτο, καὶ εἶτι μάλλον ἐν ἀντιπαρεβέσωμεν αὐτὴν πρὸς ὁμοίως σκηνὰς τῶν τιμαριωτικῶν χρόνων τῆς Γαλλίας. Καὶ εἰς ταύτας καὶ εἰς ἐκείνας οἱ τῆς θρησκείας λειτουργοὶ τὸν αὐτὸν δεικνύουσι χαρακτήρα, καὶ ὁμοίως ἀποκρούονται ὑπὸ τῆς ὑπερηχούσεως ἥδη κοσμικῆς ἀριστοκρατίας. Ἀναφέρομεν πρὸς παράδειγμα τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνελικιότητος Λουδοβίκου τοῦ Θ', κατὰ τὸν Π' αἰῶνα, ὅτε ἡ βασιλεία, ἀνίσχυρος εἰς χεῖρας ἐνὸς παιδίου καὶ μίσες γυναικῆς, διασπαράσσεται ὑπὸ τῶν εὐγενῶν διαφιλονεικούντων τὰ σπάρματα τῆς· ὅτε ἡ κεντρικὴ ἐξουσία ἐξήγει νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τοῦ λαοῦ τῶν πόλεων καὶ παρεχώρει αὐτῷ ἐλευθερίας καὶ δικαιοσύνης, ἀλλ' εὐρίσκειν ἀ-

σθενεὶς τὸ ὑποστηρίγματα τοῦτο διὰ τὸν ὅποιον ἐνεπνεον εἰς τοὺς πολίτας φόβον οἱ θρασεῖς ἰππῶται ὅτε τέλος ἡ ἐκκλησία παρεβέβαλε τὴν συμβεβαστικὴν αὐτῆς δύναμιν κηρύσσουσα τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς εὐγενεῖς, ἀλλ' οὗτοι μετ' ἀναγκαστικῆς ἀπέπεμψαν τοὺς μοναχοὺς εἰς τὰ μοναστήρια τῶν ἐναυμάτων καὶ ἀπολύσεως τῶν. Αὐτὰ τὰ τόσον χαρακτηριστικὰ τῆς Γαλλικῆς ἱστορίας συμβάντα, αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τὰ ἐπὶ μακρὸν ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς κοινωνίαις ζυμούμενα εὐρίσκουμεν εἰς τὴν Ἰθάκην. Κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ὀδυσσεύς, ἀνίσχυρου κατὰστάσεως τῆς ἐξουσίας, οἰοιοὶ τῶν εὐγενῶν ἀποστάτες ἦρψαν τὰ πλοῖα τῆς βασιλικῆς οἰκονομίας· ὁ νέος Τηλέμαχος ζητεῖ ὑποστηρίξιν παρὰ τοῦ λαοῦ συγκαλῶν κατ' ἔθον, ἀρχαίον μὲν, πεπαυμένον δὲ ἀπ' ἀρχῆς τῶν ταραχῶν, τοὺς πολίτας εἰς ὁμηγύρεις. Ὁ λαὸς συμπάσχει καὶ συγκινεῖται ὑπὸ τῶν παραπόνων αὐτοῦ, ἀλλὰ φοβεῖται τὴν αὐθάδη καὶ ταραχοποιὸν νεολαίαν τῶν μεγάλων, καὶ οὐδὲ λέξιν τομῆ νὰ προφέρῃ μ' ὅλας τὰς προτροπὰς τῶν ὑπεραπιστῶν τῶν θεῶν, ὁ εἰρηνοποιὸς γέρον, καὶ προσπαθεῖ νὰ πραύνη τὰς ἀντιπαθείας καὶ νὰ συμβιβάζῃ τὰ πνεύματα ἐν ἐνόμῳ τοῦ Διὸς τοῦ δι' οἰωνῶν καὶ ἄλλων ματηνὸν δηλώσαντος εἰς αὐτὸν τὴν θέλησιν του, ἀλλ' ἀφοῦ ἐτελειώσῃ τὴν ὁμιλίαν του,

- « Ἄγε νῦν, τὸν φωνάζει ὁ ἄριστος εὐρύμαχος
- ... μαντεύεο ποῖσι τέκεισιν
- « αἴκαδ' ἴω, μὴ ποὶ τι κακὸν πάσχουσιν ὅπισω
- « ταῦτα δ' ἐγὼ οἶο πολλοῦ ἀμείνων μαντεύεσθαι
- « ὄρνυθές τε πολλοὶ δὴ αὐγὰς ἥλιοιο
- « φοιτῶσ' οὐδέ τε πάντες ἐνολοίμην αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
- « ὅλιετο τῆλ', ὡς σὺ καταφθίσαι σὺν ἐκείφω
- « ὤρεςτες οὐκ ἔν τιςσὰ θεοπροπέων ἀγόρευες. »

Ἐὰ ἀπλᾶ ταῦτα καὶ καθ' ἑαυτὰ καθάρᾳ περιστατικά, ἐρμηνευόμενα δ' εἶτι μάλλον ὑπὸ ἐτέρων ἀναλόγων ἱστορημάτων, ζωγραφοῦσιν ὀλόκληρον κοινωνίαν. Ἐξάγεται λοιπὸν ἐκ τούτων ὅτι ἡ Ἑλλὰς εὐρίσκειτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς ἀνηκούστους ἕως τότε περιστάσεις. Ἐκ τῶν προγενεστέρων ἐν τῇ κόσμῳ ἐπιδρομῶν, αἱ μὲν, ὡς αἱ τίς κεντρικῆς Ἀσίας, παρῆλθον ὡς κατακλυσοὶ οὐδὲν ἀπολιπούσαι εἰς τὰ κατακακλωσμένα μέρη· ἔπειτα δὲ ἔχυσαν μὲν εἶτε εἰς τὴν Ἰνδικὴν εἶτε εἰς τὴν Κίνα κατακτητικὰς τινὰς φυλάς, ἀλλ' αἱ φυλαὶ αὐταὶ ἀναλόγως ἐνέβριθιμοι συνεγενεῦθησαν μετ' οὗς πρὸ αὐτῶν καταστημένους, καὶ οὕτω τὰ καλοστώτα τῶν ἐθνῶν ἐκείνων δὲν διαταράχθησαν, καὶ ὁ βίος αὐτῶν διέμενεν ἀναλλοίωτος ἐπὶ τῶν ἀρχαίων βασίτων, ἡ δὲ ὑπὲρ πείρας ἐπικρατούσα ἰδέα τῆς διαδοχῆς ἀσάλευτος, καὶ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα στάσιμον ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης· διότι οὐδὲν παράγει ἰδέα τις ἐν δὲν συγκρούσθῃ πρὸς ἄλλην ἰδέαν. Ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀπεναντίας ἡ συγκρούσεως ἐτελέσθη δυσκόλως, ἡ σύγκρουσις ὑπῆρξε μακρὰ καὶ φονικὴ, καὶ αἱ συνθήκαι βεβιασμένα. Οἱ Ἕλληνας παρεβέβησαν παρὰ τῶν Ἀσισιῶν τὸ ἄστυ, τὴν θρησκείαν, τὴν γραφὴν καὶ τὰς τέχνας· ἀλλὰ τὸ ἄστυ στηριζόμενον διὰ τῆς ὑποταγῆς ἀπέβη διὰ

ταύτην μάλιστα κατάθλιπτικὸν εἰς τὸν λαόν· αἱ ἀνώτεραι τάξεις κατεπέεζον τοὺς ὑπ' αὐτῆν ὡς αἱ στήλαδες τῶν Κυκλωπείων τειχῶν. Οἱ Ἕλληνας, ὑλιθόμενοι ἐν οὗτω διοργανισμένῃ πολιτείᾳ, ἐμεινόμενοι ν' ἀποπνεύσωσιν, ὁμοιοὶ καὶ κατὰ τοῦτο πρὸς τοὺς φράγκους· πολεμιστὰς, οἵτινες ἐθεώρουν ὡς εἰρητὰς τὰς πόλεις. Τοῦτου ἐνεκα ἐδέχθησαν μὲν τὸ ἄστυ, ἀλλ' ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ καταργηθῶσιν αἱ διακρίνουσαι τοὺς πολίτας τάξεις καὶ ἐπασφαλίζοντο εἰς ἑαυτοὺς πολιτικὴν τινὰ ἐλευθερίαν συγχωροῦσαι αὐτοῖς νὰ συλλογίζωνται ἢ ἐλευθερία αὐτὴ ἐγέννησε συζήτησεις ἀντιθέτων συμφερόντων καὶ ἐκ τούτων παρήχθη ἡ συζήτησις ἀρχῶν καὶ ἀξιωματίων πρὸς πειθὸ καὶ διαλλαγὴν. Ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐν αἷς διαστέλλονται τάξεις πολιτῶν, ὁ ἀνθρώπος γεννιόμενος εὐρίσκειται ὑποβεβλημένος ὑπὸ ἐν ἐπάγγελμα, ὑπὸ βίον ἠτομασμένον ἤδη, ἀφιέμενος οὕτως εἰς μονότονον τι βεῦμα καὶ ἀποκοιμώμενος ἢ ὄνειροπλοῦν, ἀλλ' ἐν τῇ ταραχῶδι Ἑλλάδι ἡ προσωπικὴ ἄμυνα ἦτον ἀίσιπτε ἀναγκαία, ἡ δὲ ἀνάγκη αὐτὴ περιήγαγεν ἀγῶνας, φῶτα καὶ πείραν τὰ πνεύματα, κεντούμενα ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐγυμνάζοντο, ἀντιπαρετάσσοντο καὶ ἐπὶ τέλους ἐσκιαγράφησαν τὴν ἔλλογον ἐκείνην πολιτικὴν, ἥτις ἐξήγει μὲν ν' ἀντισταθμίσῃ τὰ πράγματα διὰ τῶν ἀρχῶν, παρεσκευάζετο δὲ νὰ διατάξῃ πολιτεύματα, καὶ τέλος ἐνέπνευσε τὰ ἐργα τοῦ Λυκούργου καὶ τοῦ Σόλωνος.

Ἐκ τούτου ἤρξατο τὸ ὀριστικὸν καὶ ἀνεξάρτητον ἐκείνου πνεῦμα, ὅπερ ἐγένεν ἴδιον τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὅπερ αὐτὴ συνεπέφραξε εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα εἶναι ὁ δεσμός ὁ συνδῖον ἡμᾶς μετ' ἡν ἀρχαίαν Ἑλλάδα καὶ ἀναγκάζων νὰ ζητῶμεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτῆς, ὅτι ἐ-σμέν. Ἐν τῇ Ὀμήρῳ λοιπὸν βλέπομεν γεννιόμενον τὸ στοιχεῖον τοῦτο, βλέπομεν μάλιστα τὸν βαθμὸν εἰς ὃν μέχρῃ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ προήχθη· διότι ἡ βουλευτικὴ εἰργωτική, ἥτις πρώτη εἴχεν ἀνάγκη νομικῆς, θάλλει ἤδη ἐν αὐτῷ θαυμασίως ὤραϊα. Οἱ ὑπὸ τὸν δεσποτισμὸν τοῦ ἀσιατικοῦ ἀστυῶς λαοί, ἡ αἰ εἰς τὸ πατριαρχικὸν σύστημα προσηλωμένοι φυλαὶ, ὀλίγα ἔχουσι νὰ συζητήσωσιν, οἱ λόγοι αὐτῶν περαιῶνται διὰ βραχέων ἀξιωματίων, εἰκόνων, συγκρίσεων, ἐρωτησίων, διὰ τινος λυρικοῦ ὕψους· οὐδὲν ἐκτενὲς παρ' αὐτοῖς· τοιαῦτα εἶναι ἡ στοιχειώδης κατὰστασις τῆς φυσικῆς λογικῆς· ἀπὸ δὲ ταῦτες μέχρῃ τῶν ἡμιλιῶν τοῦ Ὀμήρου ἡ ἀπόστασις εἶναι μεγάλη. Ναὶ μὲν εὐρίσκειται καὶ ἐν ταύταις τὴν ἀπλότητα τῶν παλαιῶν χρόνων, ἀλλὰ τὰ κενὰ μέρη εἶναι ὀλιγώτερα, ὁ νοῦς διατρέχει ἐκτενεστέρων σειρῶν, τὰ ἐπιγεγραμμένα μάλιστα εἶναι ἐνίοτε ἀκετὰ πυκνά· μετ' ἐμπειρίας ὑέτονται βροοὶ δεῖ οἱ λόγοι οἱ ἐπισύροντες τὴν ἐπισείαν, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν πειθὸν ἢ διεγείροντες τὰ πάθη. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ὑπάρχει ἐν αὐταῖς τέχνη, ἡ τέχνη ἐκείνη ἣν ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Κυνητῆλιανὸς ἐμελλόν νὰ διατάξωσι μίαν ἡμέραν. Ὑπὸ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐκπλακτικὴ εἶναι ἡ θαυμασία ἐκείνη συνδιαλέξις ἐν τῷ ἐνάτῳ βιβλίῳ τῆς Ἰλιάδος μετὰξὺ Αἰάντος, Ὀδυσσεύς, Φοίνικος καὶ Ἀχιλλέως,

ΟΙ λόγοι εκείνοι οι πόσων δραματικοί, πόσων ἀριόδιοι εἰς τὴν θέσιν καὶ τὸν χαρακτήρα ἐκάστου τῶν ἀγορευόντων, ἀποδεικνύουσι συνάμα τὴν βρατορικὴν δεινότητα, τῆς ὀπρίας οὐδὲ ἰδέαν ἔβλεπεν ἔχει ὁ ποιητῆς ἂν δὲν ἔζη ἐν τῇ τρικυμιώδει κοινωσίᾳ, ὅπου τὸ κύμα τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐλευθερίας ἀνευδότης ἐπληττε τὸν ἀκίνητον τῆς Ἀσιατικῆς ἐξουσίας βράχον.

Μεγάλην λοιπὴν καὶ βίαικὴν μεταπολίτευσιν ἐπέφερον ἢ εἰς τὸ Ἀσιατικὸν ἄστυ εἰσαγωγή τῆς τῶν Ἰώνων ἢ Ἑλλήνων φυλῆς. Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γένη ἢ μεταβολὴ ἐπιπολαίᾳ καὶ τινόντι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἡσθάνθη τὴν ἐπενέργειαν αὐτῆς μέχρι τῶν θρησκευτικῶν μυστηρίων. Ἡ πολιτικὴ δὲ ἐλευθερία, ἢ μᾶλλον ἢ πάλη, ἦτο: ἡ πολιτικὴ κριτικὴ ἐγέννησε τὴν φιλοσοφικὴν κριτικὴν καὶ ἐπειδὴ ἡ ποίησις ἦτο τότε ἡ μόνη τῶν ὑψηλοτέρων λογισμῶν ἔκφρασις, εὐρίσκομεν τὴν κριτικὴν αὐτὴν ἐν τοῖς ποιήμασιν, ὅσον παράδειξον καὶ ἂν φαίνονται τοῦτο ἐκ πρώτης ὄψεως.

Οἱ πολιτικοὶ ἀρχηγοὶ τῶν Ἑλλήνων εἶχον μετ' ἐαυτῶν αὐθόους ἀκολουθούντας αὐτοὺς εἰς τὰς μάχας καὶ μαχόμενους μάλιστα· οὗτοι, ἄλλοι Βάρδοι καὶ Σκλάβοι, ἐκ φύσεως κεκμημένοι τὴν τῆς ποιήσεως ἀρετὴν, αἰφνιδίως ἐμπνεόμενοι καὶ θερμαινόμενοι ὑπὸ τῆς μάχης, εἶχον ἀντικείμενον τῆς μούσης τὸν τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῶν Ἑλλήνων. Ὑπῆρχε δὲ καὶ ἄλλη ποίησις, ἡ ἱερατικὴ, ἡ πλήρης συμβόλων καὶ ἀλληγοριῶν. Οἱ ἱερεῖς διεφραζόμενοι καὶ πεπετωκότες ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῶν δυνάμεως, ἵνα διατηρήσωσι μέρος τῆς δυνάμεως ταύτης, εἶχον οικειοποιηθεὶ τὴν ἐπιστήμην καὶ ἐδίδασκον αὐτὴν εἰς τὸν λαὸν ὑπὸ ἀκατάληπτα σχήματα, τῶν ὁποίων τὴν ἐρμηνείαν ἐπεφυλάσσαντο πάλιν αὐτοί. Ἐκ τῶν σχημάτων καὶ συμβόλων τούτων ἐγεννήθη ἡ εἰδωλολατρεία, πλάνη δημιουργίας προκύψασα ἐκ τῆς ἐκδοχῆς τῶν συμβόλων ὡς ἀληθειῶν. Οἱ ἀοιδοὶ λοιπὸν, οὐδὲν ἐνοουόντες ἐκ τῆς ἱερατικῆς ποιήσεως, ἐξέλαβον καὶ αὐτοὶ τὰ σύμβολα κατὰ γράμμα· ἔθεν τὰ παραστατικὰ δόγματα τινος σύμβολα ἔγιναν μῦθοι, δὴλ. ἱστορίαι ἐξαισίοι, αἷτινες ἀλλοιούμεναι καὶ πολυπλασιαζόμεναι οὐδὲν ἐσημαίνον πλέον οὐδ' ἦσαν παραδεκταὶ παρά τοῖς μάλιστα πεφωτισμένοις. Τοῦτο κατέστρεψε τὴν δυνάμει τῶν ἐρμηνευτῶν καὶ ἐνεθάρρυνε τὴν μέχρις ἀκολασίας ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν πραγμάτων ἔρευναν. Οὕτω λοιπὸν ἐγεννήθη παρά τοῖς Ἑλλήσιν ἡ κριτικὴ παρουσίαζομένη τὸ πρῶτον ὑπὸ ποιητικῶν κάλυμμα. Εὐρίσκειται μάλιστα καὶ μὴδὲ τις, ὃν διετήρησε αἰσώδως ὁ Σικελιώτης, ἐξ οὗ δύναται νὰ ἐξαγάγῃ τις τὴν ἱστορικὴν τῆς καταστροφῆς τῶν ἱερέων καὶ τῆς ποιήσεως αὐτῶν. Οἱ Ἀσιανοὶ ὠνόμαζον Αἶν ἕμνον τινὰ τὸν ἱερὸν ἐλεγείον, ἐν χρήσει παρ' αὐτοῖς, ὃν εἰσήγαγον εἰς τὴν Ἑλλάδα συγχρόνως μετ' ὁ φωνικὸν ἀγράφητον καὶ τὴν λατρείαν τοῦ Βάκχου. Ὁ μῦθος ἐπρωσωποποίησε τὸν ἕμνον τοῦτον, τὸ Ἀσιατικὸν ἄσμα τοῦτο, εἰς ποιητικὴν ἐμπνευσμένην ὑπὸ τὸ ὄνομα Αἶνου· ὁ Αἶνος λοιπὸν αὐτὸς, εἶπον, ἔσχε μαιητὴν τὸν Ἡρακλέα, δὴλ. τὴν ἱερατικὴν ποίησιν ἠθέλησαν νὰ μεταδώσωσιν εἰς τὴν βάρβαρον καὶ ἀν-

δραὴν φυλὴν τῶν πρώτων Ἑλλήνων. Ἀλλ' ὁ Ἡρακλῆς ἦτο δύστυχος, δὲν ἐνόει τὰ μαθήματα τοῦ διδασκάλου του, καὶ ἐπειδὴ οὗτος τὸν ἐκτύπησεν, ὁ Ἡρακλῆς, ὀργισθεὶς ἀντέτυφεν αὐτὸν διὰ τῆς λύρας καὶ τὸν ἐξήπλωσε νεκρόν. Αὕτη βέβαια εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ κατακτητικῶν ἐθνους, οὕτινος τὸ πολεμιστήριον ἔλαμα φρονέει τὴν ὁποίαν δὲν ἐνοεῖ ἱερατικὴν ποίησιν.

Ὑπῆρχε λοιπὸν εἰδὸς τι ἐπαναστάσεως τῶν αὐθόων κατὰ τὸν ἱερέον, τῆς κοσμικῆς ποιήσεως κατὰ τῆς ἱερατικῆς· οἱ λαϊκοὶ μάλιστα αὐτοὶ ποιῆται ἐσπερόθησαν ἀντικείμενα τῆς ἱερατικῆς ποιήσεως, συνέβητον ἕμνον, οὗς ἐφαλλον εἰς τοὺς ἐθνικοὺς θεοὺς; ἐπρωμιάζον ἐν ταῖς ἐπικαίς αὐτῶν διηγήσει δι' ἐπιδήσεως, ὅπως ἐβάζετο εἰς τοὺς ἕμνον, καὶ ἔλεγον ἑαυτοὺς ἐμπνευσμένους.

... Τί τ' ἄρ' αἰ φρονέεις ἐρίμαν ἀοιδόν
 ὁ τίρπευ, ἤπως οἱ νόοι ἄνοιται; οὐ νό τι τ' ἀοιδὸς
 ἂ εἴησι, ἀλλὰ περὶ Ζεὺς ἄβιος, ὅστις ἔδωκεν
 ὁ ἀνδράτι ἀληθεῖσιν, ὅπως ἐθέλων ἐκάστω.
 (Ὁδ. Α', 346.)

Οὕτως οἱ κοσμικοὶ ποιῆται ἐπέμβαινον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν θρησκείαν καὶ ἀφελήθησαν πολὺ ἐκ ταύτης κατὰ τὸ ὄψος, τὰς λαμπρὰς θρησκευτικὰς καὶ ἠθικάς ἰδέας καὶ καθ' ὅτι ὑπῆρχεν ἀκόλογο ἐν τῇ τῶν ἱερέων διδασκαλίᾳ. Ἀλλὰ συγχρόνως ἐκλαμβάνοντες τὴν Σφίγγα κατὰ τὰς ἐαυτῶν ἰδέας, καθαιροῦντες τὸν συμβολικὸν φλοῖον τοῦ Αἶνου, μετεχειρίσθησαν λαὸν ἐλευθέρως τὸν μῦθον μεταποιήσαντες αὐτὸν εἰς παραμύθια καὶ μάλιστα εἰς κωμωδίαν. Ἐν τοῖς εἰς τὸν ἕμνον ἀπαθιδωμένοις ἕμνοις (οἵτινες τοῦ ἀπολιτοῦ εἶναι ἀρχαῖοτάτοι) φαίνεται εἰς ποῖαν θέσιν ἐφθόρεν αὐτὴν. Οἱ εἰς Ἀφροδίτην καὶ Ἑρμῆν ἕμνοι εἶναι ἀληθεῖς σάτυροι. Ὁ Ἡρακλῆς ἔρνεται ὡς ἐκ λίκνου τέλειος ἠδὴ πανούργου, ἡ δὲ Ἀφροδίτη ὡς ἐταῖρα ἀρεστὰ ἀνικιῆς. Οἱ ἕμνοι οὗτοι εἶναι διηγῆματα ἀφελλῆ, ἔχοντα χάριν τόσω μᾶλλον ἐπαγωγόν, καθ' ὅσον περιστάλλονται χαρακτήρα τινος ἱερῶν καὶ παρίστανται ἐνώπιον τοῦ βομοῦ ὡς λατρεία ἐμπαιτικῆ, πλήρης εἰρωνικῶν θυμιάματος. Ὑπάρχει ἐν τοῖς ἕμνοις τούτοις ὀλιγωτέρα ἴσως εὐθυμία ἀλλὰ λεπτοτέρα κωμικῆς παρα τὴν ἀριστοφάνειον ὑπάρχει βολταϊρικὴ τις κωμωδία μετὰ πλείονος ἑμμι φαντασίας. Ἐπειτα ὁ εἰδήμων Ἀριστοτέλης βεβαίως τὸν θρησκευτικὸν ἐξ ἐνόου καὶ κριτικὸν ἀφ' ἑτέρου χαρακτήρα τῆς ἀρχαίας ποιήσεως, καὶ παράγει αὐτὸν ἐξ ἀφορμῆς, ἣτις κατὰ βάλθος εἶναι ὅ,τι προσιπομεν. Κατ' αὐτὸν ἡ σοβαρὰ ποίησις ἐγεννήθη ἐκ τῶν τοῦ θεοῦ ἐγκωμιαζουσῶν ᾠδῶν, ἡ δὲ σατυρικὴ ἐκ τῶν τελευτῶν καὶ ἀκόσμων ἑρμῶν τῆς εἰδωλολατρείας. Γνωρίζομεν δὲ ὅτι ἡ ἀκουμία αὕτη ἐπήγαγεν ἐκ τινῶν χονδροειδῶν συμβόλων, ὃν εἶχεν ἀπολεσθῆ ἡ ἀρχικὴ σημασία.

Ἀγνοῶ ἂν λέγω νέον τι, πέποιδα ἕμνος ὅτι λέγω ἀλήθειαν βεβαίως, ὅτι ἐν τοῖς Ὀμηρικοῖς ποιήμασι πρῶτος εἶναι ὁ διπλοῦς χαρακτήρ τοῦ πνεύματος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, εὐσεβῶν μὲν πρὸς τὸ θεῖον, σατυρικῶν δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς. Καὶ ἡ μὲν πρὸς τὸν

θεῖον δὲ εὐσεβεία ἀναμφισβητῶς καταδεικνύται ἐν Ὀμήρῳ τὰ πάντα ἐμφαίνουσιν ἐν αὐτῷ τὴν τῆς Προνοίας ἐνέργειαν ἢ προσευχὴν, ἢ θυσίαν, οἱ καθαροί, τὰ μυστήρια τῶν τάφων, ὅλα ταῦτα τὰ παρά πᾶσι παραδεδομένα δόγματα, ὃν ἡ ἀρχὴ πολὺ τῆς ἱστορίας παλαιότερα, εὐρίσκονται ἐν αὐτῷ. Περὶ δὲ τῆς σατύρας κατὰ τῶν θεῶν, ὡς προσώπων τῶν θεῶν μὲν, πρέπει βέβαια νὰ αἰτιώμεθα τὴν ἐκ τῆς φιλολογικῆς θεωρίας καὶ τῶν εἰς τὴν ἐποποιίαν ἐφηρμοσμένων κανόνων ἀπασχόλησιν, ἂν δὲν βλέπωμεν αὐτὴν, ἢ καὶ κλειόμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἵνα μὴ τὴν ἴδωμεν. Ὀπωσδήποτε ὅμως ὁ Ὀλύμπου τοῦ Ὀλύμπου δὲν εἶναι πραγματικῶς εἰ μὴ εὐρύχωρος σκηνὴ κωμωδίας, τῆς ὁποίας πρόσωπα εἶναι οἱ θεοὶ. Τοῦτο βλέπει τις ἐναργῶς εἰς τὰς οἰκιακὰς ἐριδας τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἡρας, εἰς τὰς μηχανοραφίας τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Ἀφροδίτης καὶ εἰς ἄλλα παρόμοια χωρία, ἐάν ταῦτα ἤθελον ἀναγνωσθῆ ἀνευ προλήψεως ἢ μεταφρασθῆ ἐλευθέρως. Ἀλλ' οἱ εὐρωπαῖοι μεταφρασταὶ τοῦ Ὀμήρου αἰωνίως διαστρέφουσι τὰ χωρία ταῦτα· ἐναρμυίζονται εἰς τὸ νὰ ὑποκρίπταισαν πᾶν ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τὴν κωμωδίαν, ἐξοθελλίζουσι τὰς μὴ κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῶν ἀρκετὰς ὑψηλὰς φράσεις, ἐξαιρίζουσι τὴν εἰρωνίαν, καὶ ἐναντίον τοῦ κειμένου ἐνδύουσι τὰ Ὀλυμπιακὰ πρόσωπα μετ' ὅ,τι εἰποτε ἐπίσημον ἱμάτιον τοῦ ἐμφορητικῶν αὐτῶν ὕφους.

Ἄς ἀναφέρωμεν ἐν παραδείγματι. Τὸ πρῶτον ἄσμα τῆς Ἰλιάδος τελειώνει μετ' ὅ,τι τοιαύτη κωμωδίαν· δύσκολον μὲν νὰ παρασταθῆ ἢ χάρις αὐτῆς, διότι εἶναι τὸ λεπτόν ἐκεῖνο κωμικὸν τοῦ Ἰωλίου, ὅπου ὁ γέλιος δὲν χαράσσεται ἀλλὰ φαίνεται κριπτόμενος ὑπὸ σοβαρὰν ὄψιν ἐν ὅμοις ἀφαιρέσει μιν νεορῶς τὸν βέλκον βαθμῶν τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἡρας, οὐδὲ λέξιν ἀνάγκη νὰ μεταβάλλωμεν ἵνα φανῆ θαυμαστός τις διάλογος, ἀρπῆς, φυσικὸς καὶ χαρακτηριστικὸς, μεταξὺ ἀνδρῶς ἀσπληροῦ καὶ εἰς τὸν γυναικεῖον ζυγὸν ἀνοποτάκτου. καὶ γυναικῶς πολυπράγμονος, ἀπαιτητικῆς, ὀχληρῆς εἰς βαθμῶν ὅστε νὰ ἀπαιτῶνται ἐνίοτε τινές τῶν συζυγικῶν ἐκείνων κολάσεων τῶν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς βαρβάροις ἔθνεσιν. Ἡ Ἡρα εἶχε παραστήσει ὅτι ὁ Ζεὺς ἐδέχθη εἰς συνέντευν τὴν Θεττιδα, καὶ ἐνόησεν ὅτι πρόκειται περὶ ἐκδικήσεως τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος ὑβρισθέντος Ἀχιλλεύου. Τὸν πλησιάζει, ὡς λέγει ὁ ποιητῆς, μετ' ὀφθαλμῶν λόγου, (κερομιοῖσιν ἐπέσει) ἢ Παμπόνηρε, τίς πάλιν θείῳ ὅς συναμείλιτος μετὰ σοῦ. Ἀγαπᾷς πάντοτε, ὅταν ἐγὼ λείπω, νὰ κάμνης μυστικὰ σχέδια καὶ ποτέ σου ἀρ' ἐκταῦτο δὲν μ' ἐφανερώσεις τὰς βουολὰς σου. — Ἡρα, ἀποκρίνεται ὁ Ζεὺς, μὴ θαρρείς νὰ μανθᾷς πάντοτε τοὺς σκοποὺς μου· δὲν θέλεις νὰ ἀξιώθῃ ἂν καὶ ἴσαι γυνή μου. Ὅτι ἀρμόζει νὰ γνωρίζῃς, οὐδέεις, οὔτε θεὸς οὔτε ἄνθρωπος, θέλει νὰ μάθῃ πρὶν σοῦ ὅσα ἕμμος θέλω νὰ βουλεύθω· ἐγὼ μόνος, περὶ αὐτῶν μίτη νὰ ἐρωτᾷς μίτη νὰ ἐξετάζῃς. — φοβερὴ Κρονίδῃ, λέγει ἡ Ἡρα, τί εἶπε; ἐγὼ πρὸς κερῶν οὔτε σ' ἐρωτῶ οὔτε σ' ἐξετάζω· ἔχεις ἔλκε τὴν εὐκαιρίαν νὰ βουλεύεσαι ὅ,τι θέλεις· τῶρα ἕμμος πολὺ φοβοῦμαι μὴ σὲ ἀπατήσῃ

ἢ ἡ λευκοπρόσωπος Θετίς, ἐκεῖνη ἢ θυγάτηρ τοῦ ἡ θαλασσίου γέροντος· διότι ἀπὸ τὴν αὐγὴν ἐκάθητο πηλοσίον σου καὶ ἐπίασε τὰ γόνάτα σου, καὶ οὐ πιστεύω ὅτι προθύμως συνήσενε νὰ τιμῆσης τὸν Ἀχιλλέα καὶ ν' ἀφάνισθῃ πολλοὺς Ἀχαιοὺς παρά τὰ πλοῖά των. — Ἀνυπόφορος γυνή! εἶπε τότε ὁ Νεφεληγερέτης, μαντεύεις πάντοτε, τίποτε δὲν σε λανθάνει· ἀλλ' ὅμως τίποτε πάλιν δὲν θέλεις καταρθῶσαι μετ' ὅ,τι μόνον θέλω περισσώτερον σὲ ἀποστραφῆ καὶ θέλεις τὸ μετανοῆσαι. Ἀν τὰ πράγματα γενῶσιν ὡς λέγεις, τοιαῦτα πρέπει νὰ ἦναι ἡ ἐπιθυμία μου. Ἀλλὰ κάθησον καὶ σιώπα καὶ ὑπάκουε· μήπως δὲν σὲ χρησιμεύσωσιν ὅσοι θεοὶ εἶναι εἰς τὸν Ὀλύμπου ὅταν σηκῶσω τὴν χειρὰ μου. ὁ Μετὰ τοιαύτην ἀπειλήν ἔπερε βέβαια καὶ ἀκουσα νὰ σιωπήσῃ· οἱ δὲ θεοὶ οὕτω καταφρονήθησιν παρὰ τοῖς ἡγεμόνους τῶν δυσηρεστέθησαν ὡσαύτως. Λαμβάνει τότε τὸν λόγον ἕν ἄλλο πρόσωπον, ὁ Ἡραϊστὸς, ὁ ἀρχαῖος φθᾶ τῆς βιομηχανίου Αἰγύπτου, ὅστις ἐν Ὀμήρῳ εἶναι ἀγαθὸν καὶ ἀπλοῦν πρόσωπον, τεχνίτης ἐπιτήδειος, ἀληθὴς οἰκοκύριος, γελοῖος ὀλίγον ἐνώπιον τῶν μεγάλων, ἀλλὰ καλῆς καρδίας, συμβιβαστικὸς καὶ φίλος τῆς ἡσυχίας. α Ὡ, κακὰ καὶ ἀνυπόφορα, λέγει εἰς τὴν Ἡραν, εἶναι αὐτά· νὰ λογομαχῆτε πάντοτε διὰ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ νὰ μᾶς φέρετε ἀνω κάτω τὸ συμπόσιον· δὲν ὑπάρχει πλέον εὐχαριστήσιος εἰς τὸν πρώτον ἄσμι· τὸ πρᾶγμα ὑπάγει εἰς τὸ χειρότερον. Ἀλλ' ἐγὼ παρακαλῶ τὴν μητέρα μου, ἂν καὶ τὸ αἰσθάνεται καὶ αὐτὴ, νὰ φέρηται πολιτικώτερον πρὸς τὸν πατέρα Δία, διὰ νὰ μὴ συγχλίῃται ὁ πατήρ καὶ μᾶς ταραττῇ τὸ δεῖπνον· διότι ἐν ὁ ἀστεροπητῆς αὐτὸς θελήσῃ νὰ τὴν κρημνίσῃ ἀπὸ τὸν οὐρανόν, τὸ κάμνει, εἶναι πολὺ δυνατώτερος· ἀλλὰ σὺ περὶ ποιοῦ αὐτὸν μετ' ὀλίγου λόγου, καὶ αὐτὸς ἐπειτα θέλει εἰσθᾶ καλὸς δι' ὄλους ἡμᾶς. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀνεπήδησεν ὁ ἀγαθὸς Ἡραϊστὸς καὶ ἐγγειρίζει εἰς τὴν μητέρα του τὸ ποτήριον λέγων· ἢ Ὑπομονὴ μητῆρ μου, ὑπόφερε θιον καὶ ἂν ἴσαι λυπημένη· μήπως ἐγὼ, ὅστις σ' ἀγαπῶ, σὲ ἴδω μετ' ὀφθαλμοῦς μου νὰ δέρεσαι· τότε μ' ὄλην τὴν λύπην μου δὲν θέλω δυναθῆν νὰ σὲ βοηθήσω, διότι φοβερὸν εἶναι νὰ ἐναντιωθῆ τις εἰς τὸν Ὀλύμπου· ἄλλην μίαν φορὰν θελήσαντα νὰ σὲ βοηθήσω, μὴ ἔρπασεν ἀπὸ τὸν πόδα καὶ μ' ἐβρίψεν ἀπὸ τὸν οὐρανόν· ὅλην δὲ τὴν ἡμέραν ἐκυλιόμην καὶ τὸ ἐσπέρας μάλις ἔπεισα χωρὶς πνοῆν εἰς τὴν Ἀἴημον, ὅπου μ' ἐσήκωσαν οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου. ἢ Ἀπλὴ εὐγλυτωτία τοῦ Ἡραϊστοῦ ἐτελεσφόρησεν ἢ Ἡρα ἔμεινε δίκαια καὶ ἐλαβε τὴν ποτήριον ἀπὸ τῆς χειρὸς του· ὁ δὲ ἐκέρασε ἔπειτα ὄλους τοὺς θεοὺς, καὶ ἄσθετος γέλιος ἠγέρθη μετὰ τῶν Μακάρων ὡς ἴδον τὸν Ἡραϊστον νὰ διατρέχη χρωαίων τὰ δώματα. Ἀδύνατον νὰ παραστήσῃ τις τὴν ἐν τῇ σκηνῇ ταύτῃ χάριν προσεγγίζον ὅμως ὅσον ἔνεστιν εἰς τὴν ἕννοιαν αὐτῆς βλέπει ὅτι εἶναι καθαρὰ κωμωδία. Ἀλλ' αἱ σκηναι αὗται δὲν ἐνοήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μεταφραστῶν, οἵτινες ἔδωκαν εἰς αὐτάς 2.

χρώμα ξένο, ανάρμοστον υφος και μεγαλοπρεπείαν πιννα, ούτε υπάρχουσαν εν τῷ κειμένῳ ούτε προσήκουσαν· διότι κωμική ούσης τῆς βάσεως ἔπρεπε και τὸ υφος νὰ ἦναι οίκιακόν και ἀφελέε. Οὕτως οἱ χυδαῖοι και πετριμμένοι σχεδὸν λόγοι τοῦ Ἡφαιστού ἀχθόμενου διὰ τὰ δυσάρεστα ἐκεῖνα πράγματα, μὴ θέλοντος νὰ ταρχθῆ ἡ χώνουσίς του και ἐλέγχοντος τοὺς γονεῖς του διὰ τὴν ταρχὴν και τὰς λογομαχίας των, μεταφράσθησαν ὑπὸ τοῦ Βιταυθὸ διὰ πομπήδους ῥητορίας. Ὁ Ὅμηρος λέγει οὕτως ὁ Ζεὺς ἔρριψε τὸν Ἡφαιστον ποδὸς τεταγῶν, ὁ δὲ Βιταυθὸ ἐρυθριῶν ὑπὲρ τοῦ πτωχοῦ θεοῦ, ἀρήρασε τὴν φράσιν ταύτην, ἥτις παριστάει τὸ σατυρικόν μέρος τῆς ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου διατηρηθείσης παραδόσεως. Οὕχ ἦττον δὲ και ἡ Dacier ἐσκηνδαλίθη διὰ τὸν ἀσθενῆ γέλωτα, και βεβαιῶι και αὐτὴ δτι ὁ Ζεὺς δὲν ἐγένετο, ἢ δὲ Ἡρα ἐμειδία μόνον, εἰς μόνους δὲ τοὺς ὑποδείστέρους θεοὺς ἦτο συγγνωστὴ ἡ ἀπρέπεια αὐτῆ. Ἀς τὸ εἴπωμεν λοιπόν· τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Ἰλιάδος και τῆς Ὀδυσσειᾶς θέλει μείνει ἀκατάληπτον εἰς τὸν μὴ βλέποντα, πλησίον τῆς ἀνθρωπίνης τραγωδίας, τὴν κωμωδίαν τῶν θεῶν, και βασιδιάν τινα εἰρωνείαν, γέλωτα ψυχικὸν διὰ τοῦ ὁποῦ ἢ ἐν σπαργάνοις φιλοσοφίας, παύσουσιν ἀκόμη μὴ τῆς φαντασίας τῆ ἀσθη, διεμαρτύρητο ἤδη και τῆς πολυθείας.

Τοσοῦτον δὲ λόγον ἄξιον μοὶ φαίνεται τοῦτο, ὥστε θέλω ἐνδιατυπῆσαι ἀναφίρων και ἕτερον παράδειγμα, ἐν ᾧ ἡ τῶν θεῶν κωμωδία ἐκτυλισσεται μὲ παράδοξον τινα και μεγαλοπρεπὴ χαρακτηρισμόν. Βίνει δὲ ὁ λόγος περὶ τῆς μεγάλης τῶν θεῶν μάχης ἐν τῷ Υ. καὶ Φ. τῆς Ἰλιάδος. Ἄπαντες μετὰ τοῦ Δογγινοῦ ἐθαύμασαν τὸ ὑψηλόν τῆς περιγραφῆς ταύτης, ἀλλ' ἐσημείωσαν ὡσαύτως οὕτω ταχέως ἐκπίπτει εἰς παραδοξολογίαν και κωμωδησίαν διατί; διότι δὲν ἐνόησαν τὸ κριτικὸν πνεῦμα τοῦ Ὀμήρου. Ἄν ὅμως θεωρήσωμεν αὐτὴν ὑπ' ἄλλην ὄψιν παρὰ τοὺς γραμματικούς, ἂν, σπερ ἐστὶν εὐκαλοῦ, συναινέσωμεν νὰ νοήσωμεν τὴν ἐπικὴν ταύτην και γυναντικὴν κωμωδίαν, το κρῖμα ἐκεῖνο τοῦ ἐμπαικτικοῦ και τοῦ ἐνοουσιώδους, τὸν πλήρη μεγαλονόεας και εὐφυίας ὁστρον, ὅστις ἐν μέσω τῆς ποιητικῆς καταίγιδος ἐξέρπει νὰ ῥίπτῃ σαρκαστικὰ τινα βέλη και ν' ἀρτύῃ δι' εἰρωνείας τὰ λαμπρότερα τῆς φαντασίας ἐδέσματα, θέλουσιν εὐρεῖ θέλητρον νέον, θέλητρον ἀθάνατον, διότι θέλουσιν ἀνακαλύψαι ὁλόκληρον φιλοσοφίαν ὑπὸ τὸν ἐπικὸν πέπλον γεννωμένην.

Ἐν πρώτοις τὸ δράμα ἀνοίγεται διὰ τρομερωτάτου θεάματος· τὸ πλὴν συγκινεῖται ἐν οὐρανῷ και ἐπὶ γῆς, διότι θεοὶ καταβαίνουσιν εἰς τὴν μάχην. Ἡ κρατερὴ και λαοσυβός Ἐρις ἐγείρεται· ἡ Ἀθηνᾶ ἰσταμένη δὲ μὲν παρὰ τήριον ἀρκατόν, ἄλλοτε δ' ἐπ' ἀκράτῳ ἐριδοῦσαν, παρτρύνει εἰς πόλεμον ὁ Ἄρης ὡσαύτως ἀπὸ τοῦ μέρους τῶν Τρώων παρακαλεῖται ὅτε μὲν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως ἰστάμενος, ὁ δὲ παρὰ τὸν Σιμόντα ποταμόν ὁ πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε βροντῆ ὑψίθεν τὸν κεραικὸν ὁ Πρωσσῶν τεινάζσει τὴν γῆν κατασειῶν τὰ ἔρη· ὑπὸ δὲ τούτων ὁ Ἀιδωνεύς, δεισις ἀναπηδῆ ἐκ τοῦ θρόνου και φωνάζει μὴ ὁ Πρω-

σειδῶν διαρῆξῃ τὴν γῆν και φανῆ ἡ σμερδαλέα τῶν νεκρῶν κατοικία. Παρὰ δὲ τοῖς ὀνητοῖς ἡ σκηνὴ λαμβάνει οὐχ ἦττον φοβεράν ὄψιν· ὁ Ἀχιλλεύς φέρει τὸν τρώμον πανταχοῦ

«Ὡς δ' ἀναμαιμάει βάρη' ἄγκυρα θεοπιδαῆς πῦρ
 « οὐρεὸς ἀξάλλειο, βροθία δὲ κατεταῖ ὕλη,
 « πάντη τε κλονέϊον ἀνεμος φλόγα εἰλωφάξει·
 « ὡς ἔγε πάντη ὄνε σὺν ἔγγει, δαίμονι ἴσοις,
 « κτεινομένους ἐρέπων, ῥέε δ' αἵματι γαῖα μέλαινα.
 « Ὡς δ' ὅτε τις ζεύξῃ βόας ἄρσενας εὐρυμετώπους,
 « τριβήμενοι κρῖ λευκὸν εὐτραχῆλον ἐν ἀλωῇ,
 « ῥέμματα ἔλπε ἐγένοντο βῶδων ὑπὸ πῶσ' ἑρμιόκων.
 « Ὡς ὑπ' Ἀχιλλῆος μεγαθύμου μώνυχες ἴπποι
 « στείδον ὀμοῦ νέκυά τε και ἀσπίδας αἵματι δ' ἄκων
 « νέρθεν ἕκασ πεπάλακτο, και ἄντογες αὐ περὶ ἔθρον,
 « ἄς ἀρ' ἀρ' ἵππεσιων ὀπλέων ῥαδάμιγγες ἔβαλλον,
 « ἢ ἄς τ' ἀπ' ἐπισσιώτρων ὁ δὲ λαο κῦδος ἀρέσθαι
 « Πηλεΐδης, λῦθρον δὲ παλάσσοτο χεῖρας ἀάπτους.»

Ἀλλὰ βαθμηδὸν ὁ ποιητὴς ἰακρύνει τὸ υφος· αἱ εἰκόνας ἀποδοῖσιν παραδόξοι εἰ και μεγαλοπρεπεῖς πάντοτε, και αἰσθάνεται τις ὅτι καταβαίνει τρόπον τινα ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ ἐνοουσιασμοῦ εἰς φανταστικὰς ἢ και ἀλλοκότους χώρας. Ὁ Σκάμανδρος, μὴ δυναμῆος πλέθρον ν' ἀκολουθῆσθ τὸν ῥῶν αὐτοῦ, παρακαλεῖ τὸν Ἀχιλλεῖα νὰ μὴ τὸν φράσῃ περιεπρότερον μὲ νεκρούς· ὁ μαχητὴς νεανίας ἀδιαφορεῖ εἰς τὴν παράκλησιν ταύτην· τότε ὁ ποταμὸς ἐξοργισθῆται, ἐξέρχεται τῆς κοίτης αὐτοῦ, και ἠθέλα πνίξει τὸν Ἀχιλλεῖα ἂν ὁ Ἡφαιστος δὲν ἀντέταττε τὸ πῦρ αὐτοῦ και τὸν κυμῶτων ἐκαίον· τὰ ὕδατα ἐκχειρίζουσι, τὸ πῦρ ἀνθρᾶζει αὐτὰ, τὰ ἐξατμίζει και τὰ διασκεδάσει. Ἄν εἰμεθα ἤδη εἰς τὰς σκηνὰς ὡς ἔγγιστα τοῦ Ἀριστοῦ; Ἀλλὰ καταβαίνουμεν ἀκρήμη ἡ Ἀθηνᾶ πληγείσα ὑπὸ τῆς λόγης τοῦ Ἄρεος ἄπαντὰ ῥίπτουσα και αὐτοῦ τραχὺν μέγαν λίθον, ὅστις ἐγκρησίουμεν ὦν ἔρος ἀγρῶν, και τὸν κτυπᾷ εἰς τὸν αὐχένα· αὐτὸς πίπτει ἐπὶ τὸ ἔπταρε πέλιδρα πεσὼν και ἡ Παλλὰς γελᾷ ἢ δὲ Ἀφροδίτη ἰδοῦσα πίπτουσα τὸν ἔραστον αὐτῆς, τεινὴ τὴν χεῖρα νὰ τὸν ἀναστήσῃ· ἀλλ' ἡ Ἀθηνᾶ κτυπᾷ αὐτὴν εἰς τὸ στῆθος μὲ τὴν πυκτῆν χεῖρά της και τὴν ἐξοκλιὸν πλησίον τοῦ ἔραστοῦ της. Βίς ἄλλο μέρος ἡ Ἡρα συμπλέκεται μὲ τὴν Ἄρτεμιν, α ἀσθῆδης· Σκύλλα, λέγει ἡ πρώτη, τολμᾶς νὰ σταθῆς ἐμπρὸς μου; Ὁ Ζεὺς σὲ ἔθεσεν ὡς λέκκιον μεταξὺ τῶν γυναικῶν· ὕπαγε νὰ φονεύς θηρία εἰς τὰ ἔρη ἀντὶ νὰ μάχεσαι ἐδῶ μὲ ἀνωτέρους σου· ἀλλ' ἂν θέλῃς νὰ δομημάσης, ἡμπορῶ νὰ σὲ μᾶθω πόσον εἶμαι ἰσχυροτέρα σου. Ταῦτα δὲ εἰποῦσα ῥάσσει μὲ τὴν ἀριστερὴν αὐτῆς τὰς δύο χεῖρας τῆς Ἀρτέμιδος, και μὲ τὴν δεξιὰν τῆς ἀφαιρεῖ τὰ τόξα ἀπὸ τῶν ὤμων, και γελῶσα κτυπᾷ εἰς τὰ ὦτα τὴν δυστυχεῖν νέαν, ἥτις ἐντροσταλιζομένη ἀποσπᾶται τέλος και φεύγει δακρύουσα. Ὁ δὲ Ἐρμῆς, φῶσις ὀλίγον ὦν μάχημος, ὠφελεῖται τῆς περιεπέσεις ἵνα διαφύγῃ διὰ τινος βωμολογίας· πλησιάζει τὴν μητέρα τῆς Ἀρτέμιδος, ὑπὲρ τῶν Τρώων μαχοτρικὴν αὐτῆς λῦπην, α Ἀητοῖ, τῆ λέγει μὲ ἐνανδρον πονηρίαν, δὲν συμφέρει, βλέπω, νὰ συμπλέκηται

ΤΑΥΡΟΜΑΧΙΑΙ.

» τις με τὰς γυναῖκας τοῦ Διός· ἐγὼ ἀποσφύρομαι ὕπαγε και καυχῆθῃ εἰς ἑλοὺς τοὺς θεοὺς δτι μ' ἐνίκησες.»

Ἄν δύναιται βεβαιῶς νὰ καυχῆθῃ τις δτι δύναιται ν' ἀντιληφθῆ ἕλων τῶν λεπτοτήτων κωμωδίας ποιηθείσης εἰς καιροῦς τόσον διαφόρους και ἀπέχοντας τῶν καθ' ἑμᾶς· διότι ἴδιον τῆς κωμωδίας εἶναι νὰ ὑπαινίττεται συγχρόνους περιστάσεις, ἄς ἀδύνατον νὰ ἐξηγήσῃ τις ἐντελῶς, χωρὶς νὰ γνωρίξῃ λεπτομερῶς τὰ ἔθη και ἔθημα ἐν μέσω τῶν ὁποῖων συντεθῆ. Πᾶσα πόλις, πᾶσα χώρα εἶχε κατὰ τοὺς ὀρχαίους χρόνους ἰδιαιτέραν αὐτῆς λατρείαν, ἴδιον προστάτην και πολιοῦχον θεόν. Πιθανὸν λοιπόν δτι τὰ γελοῖα ταῦτα προσωπεῖα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐνθῶι τὸν δεῖν καὶ δεῖνα θεὸν ἢ κωμωδία, πηγάζουσιν ἐκ τῶν κατὰ χώραν ἀντικλητῶν ἰσως πᾶσα πόλις διεκωμῶδει· οὕτω τὴν ἀντικλητὸν αὐτῆ πόλιν προσωποποιοῦσα αὐτὴν εἰς τὸν πολιοῦχον θεὸν της. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἱερατικὰ τάγματα ἀντιφερόμενα διέσυρον ἀλλήλα, οἱ αἰδοῖοι ἐρῆχαν, φαίνεται, εὐχάριστων συλλέγοντες τὰ σκάμματα ταῦτα και ἀπευθύνοντες αὐτὰ καθ' ἑλοὺ συνάμα τοῦ ἱερατεῖου. Ἀναλόγους πρὸς ταῦτην περιστάσεις δύναιται νὰ εὐρη τις και ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἱστορίᾳ· ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ τῶν θεῶν κωμωδία φαίνεται καθαρᾶ ἐν Ὀμήρῳ. Ἀδύνατον μὴ παραδεχόμενος αὐτὴν νὰ ἐξηγήσῃ τις τόσα ἀνάρμοστα μέρη. Ἄν δὲν ὑπάρχη σάτυρα, ὑπάρχει λοιπόν τετριμμένον τι, ἀναιδέε, ἄστοπον μάλιστα, χαρακτηριστὸν ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν τοσοῦτον κανονικὴν αἰσθησιν και κρίσιν, πρὸς τὴν τοσοῦτον ἐλευθέρην και εὐγενῆ φορὰν και τὴν ἐνόνητα τοῦ πνεύματος και τοῦ χαρακτήρος, ἢν διὰ τοῦ ναός και τῆς καρδίας διορῶμεν εἰς τὰς δύο μεγάλας Ἑλληνικὰς ἐποποιίας. Οὕτω λοιπόν ὁ Ὅμηρος, πλήρης πίστεως πρὸς τὸ ἑσωτερικόν τῆς θρησκείας δόγμα, παίζει μὲ τὰ σύμβολα μεταπεσόντα εἰς δημοθεῖς δευσιδαιμονίας. Δύναιται νὰ φαντασθῆ τις αὐτὸν γελῶντα ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς μεταλοφῆς του δι' ἄλα κατὰ εἰδῶλα ἐκεῖνα ἀτινα παρίστησιν ὁμολοῦντα καὶ ἐνεργοῦντα, ὡς ὁ Ζεὺς, δν αὐτὸς παριστάνει ἐκ καρδίας γελῶντα κρυφίως, ὅταν βλέπῃ τοὺς θεοὺς διαπληκτιζομένους πρὸς ἀλλήλους. Εἶχε λοιπόν ἐξουθενισθῆ τότε ἡ ἱερατικὴ διδασκαλία και ἡ μυστηριώδης ἐπιστήμη· διότι εἶταν τολμηρῶσιν οἱ ἀνθρωποὶ νὰ παρωδοῖσι τὰ ἐπιβεβλημένα αὐτοῖς αἰνιγματώδη σύμβολα, τότε ἐξάπαντος πρὸς νὰ λαλήσῃ τις γλώσσα ἀπλῆν, λογικὴν και τοῖς πᾶσι καταληπτήν. Βικτοτε λοιπόν ἔταινε τὸ λογικὸν εἰς τὴν ἀναπτύξῃ, διασφαισθῆ και κατασταθῆ προσίτην εἰς ἑλοὺς. Αὕτη δὲ ἦτο καιρῖα προσβολὴ κατὰ τοῦ ἀρχαίου τάγματος και ἀποφασιστικὸς δρόμος πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς παγκοσμίου ἀδελφότητος, τῆς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἰότητος και τοῦ εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας δικαιοῦματος ἕλων.

Αἱ ταυρομαχίαι, λείψανα τῶν ἀρχαίων βωματικῶν ἀγῶνων, τελειοποιήθειαι ἐν Ἰσπανίᾳ, κατέστησαν τὸ κυριώτερον τῶν θεαμάτων ἄτινα τέρπουσι σήμερον τοὺς φιλοθεάμονας κατοίκους τοῦ βασιλείου ἐκεῖνου. Πολλοί, περιγράφοντες αὐτάς ἐν Εὐρώπῃ, τὰς παρέρστησαν ὡς παιδικὰς θρηνώδεις, ἀξίας καρδιῶν αἰμομαχῶν· ἄλλοι δὲ ἐξ ἐναντίας δισηκρῆσθησαν ὅτι ὁ ἀγὼν εἶναι εὐγενής και ἠρωϊκός, ἀποδεικνύον τὴν ὑπεροχὴν τῆς γενναιότητος ἐπὶ τῆς κτηνώδους ἰσχυρῆς, και τοῦ πνεύματος ἐπὶ τῆς ὕλης. Ἄλλ' ὅπως και ἀν θεωρήσωμεν τὴν πάλιν ταύτην, καθ' ἢν ὁ ἀσθενέστερος τῶν ἀθλητῶν καταβάλλει σχεδὸν πάντοτε τὸν ἰσχυρότερον ἀντίπαλόν του διὰ τῆς ἀταραξίας, τῆς συνέσεως, και τῆς ἀληθοῦς ἐκτιμῆσεως τοῦ κινδύνου, εἶναι βέβαιον δτι διεγείρει εἰς τὰς ψυχὰς τῶν θεατῶν αἰσθημα ὑπερηφανίας πολὺ διάφορον τῶν θεατρικῶν συγκινήσεων· τὸ αἰσθημα τοῦτο εἶναι ἀνδρῶν, γενναίων, εὐγενέστερον τῆς ἀσκήπου μεγαγρολίας και τῶν ὑπερμέτρων ἐπιθυμιῶν τὰς ὁποίας ἐμψνέουσιν εἰς ἡμᾶς αὐτοὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς παραστάσεις, ἀποκαλύπτουσαι νέον τινα κόσμον εἰς ἔν δὲν πρὸς τὸ πῶποτε νὰ εἰσέλθωμεν. Ὅταν ταυρομάχος τις, καταφέρων ἐπιτηδεῖας και ἐν ῥίπῃ ὀφθαλμοῦ πληγὴν εἰς ταῦρον, χειροκροτεῖται ὑπὸ μυριάδων χειρῶν, τίς δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἦτο ἀντ' αὐτοῦ; Τίς δὲν βλέπει δτι ὁ ταυρομάχος ἐκεῖνος εἶναι ἀληθῆς ἥρωης, διακυβεῶν τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἀπαρραλλάκτως ὡς ὁ ζῆτων νὰ κατακτήσῃ θρόνον;

Ἄλλ' εἶναι βέβαιον δτι οἱ ταυρομάχοι δὲν κινδυνεύουσιν ὅσον νομίζομεν· διότι, αὐτοὶ μὲν ἐξακουόντα νηπιόθεν, τὰ δὲ τραγικὰ συμβεβηκότα εἶναι σπατιωτάτα· μὴδὲ κατ' ἔτος ἀκούονται εἰς ἡ δύο θάνατοι καθ' ἑλοὺ τὴν Ἰσπανίαν, και δέκα ἢ δώδεκα τραύματα σπουδαία. Ναί μὲν τὰ συμβεβηκότα ταῦτα δὲν εἶναι ὀλίγα· ἀλλὰ δὲν πρὸς νὰ λησμονήσωμεν δτι αἱ ταυρομαχίαι διακοῦσιν ἐξ ἡμῶν, εἰς πολὺν μέρη δὲ ἐπαρχίας συγκροτοῦνται καθ' ἐβδομάδα.

Φερδινάνδος ὁ Ζ' μέγας θιασώτης τῶν ταυρομαχιῶν, συνέστησεν εἰς Ἰσπανίαν (Seville) σχολεῖα ταυρομαχίας, ἐπου οἱ μαθηταὶ ἐδιδάσκοντο το δαπάνη τοῦ δημοσίου νὰ φονεύσωσι ταύρους κατὰ τοὺς κανόνες τῆς τέχνης, και διὰ παντοίας· οὕτως εἰπεῖν, ἐπιδειξίότητος. Καὶ κατ' ἀρχὰς· μὲν γυμνάζονται παρατασόμενοι πρὸς ταύρους ἐκ χάριτος· ἔξουσι δὲ, ἀφοῦ συνειθίσωσι νὰ καταφέρωσιν ἐπιτηδεῖας πληγὰς ὅπισθεν τῶν κρατῶν, μεταξὺ τῶν δύο ὤμων ἢ εἰς τὸν τράχηλον, καταβαίνουσιν εἰς τὸ στόμα διὰ ν' ἀγωνισθῶσι μετὰ νέων ταύρων ἐχόντων δύο ἢ τριῶν ἐτῶν ἡλικίαν. Αἱ μετὰ μεγάλων ταύρων μάχαι δὲν συγκροτοῦνται εἰμ' ἀφοῦ ἐξασκηθῶσι καλῶς εἰς τὰ προκαταρκτικὰ ταῦτα γυμνάσια· οἱ διδάσκαλοι ἰστάμενοι τότε παρὰ τοὺς μαιητάς φυλάττουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν κινδύνων.

Ὁ μέγας ταυρομάχος Μόντες ἐγραφε πραγματεία

(Ἐπεται συνέχεια.)

όλοκληρον περί ταυρομαχιών. Ἐν αὐτῇ ἐξετάζει οἰκίας ιδιότητες πρέπει νὰ ἔχη ὁ ταυρομάχος, πῶς νὰ γνωρίζῃ τοὺς ταύρους, καὶ πῶς νὰ παλαίῃ πρὸς αὐτούς. Οἱ ταῦροι, ὡς λέγει, ἔχουσι διάφορον χαρακτῆρα, καὶ διαφόρως φέρονται εἰς τὸ στάδιον· ὁ δὲ γεγυμνασμένος ταυρομάχος διακρίνει ἐκ πρώτης ὀφθαλμοφανοῦς ἐάν ὁ ταῦρος εἴναι βαρῦς ἢ ἑλαφρὸς, ἀπαρκαλύπτος ἢ ὑπουλος, μῦσις ἢ ὄξυδερκής.

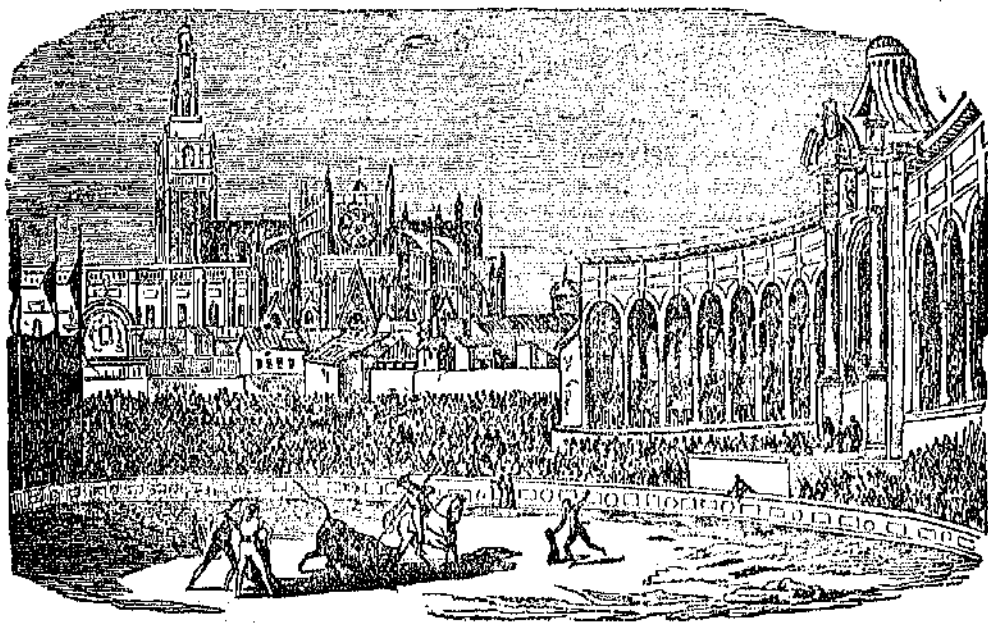
Ὁδυσιώδιστατον εἶναι τὸ νὰ μὴ ἐφάνησαν ἄλλοτε οἱ ταῦροι εἰς τὸ στάδιον διότι, ἔχοντες πείραν, καθίστανται λίαν ἐπικίνδουνοι.

Οἱ ταῦροι θεωροῦνται κατάλληλοι εἰς μάχην, ὅταν ἔχωσι τεσσάρων ἢ πέντε ἐτῶν ἡλικίαν, καὶ ἀνετράφησαν μακρῶν πόλεων καὶ χωριῶν, εἰς μέσην ἐρημίαν ὅπου διατηροῦσι τὴν ἀγρίαν αὐτῶν φύσιν. Πρέπει προσέτι νὰ ἔχωσι πόδας ισχυροὺς, ἄμους πλατείς, ὑ-

πὸ δρόφρακτον. Εἰς τὰ εὐρύχωρα ὁμοῦς στάδια, ταυρομάχος μακρύνεται εὐκόλως, οὐδὲ τρέχει κίνδυνον· διότι ὁ ταῦρος, ὄρμιων ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ἀκάθεκτος, ἀπαυδεὶ μετ' ὄλιγον. Κυκόλως ἐννοεῖ τις τὴν ἐκτασιν τῶν σταδίων τῆς Μαδρίτης, τῆς Ἰσπανίας καὶ ἄλλων τινῶν πόλεων, ἐάν εἴπωμεν ὅτι χωροῦσι δέκα καὶ δώδεκα χιλιάδες ἀνθρώπων.

Οἱ ταυρομάχοι διαίρουνται εἰς πολλὰς κατηγορίας, ἕκαστος δὲ ἔχει ἴδιον καθῆκον.

Ὁ λογχοφόρος, (picador) ἀναβαίνει ἵππον καὶ κρατῶν λόγχην μακρὰν, πλήττουσαν μὲν, μὴ φονεύουσαν ὁμοῦς τὸν ταῦρον, ἐκτίθεται εἰς τὴν πρώτην ἐφοδὸν τοῦ ζώου ἀνάγκη δὲ νὰ εἶναι ἐξησκημένος περὶ τὸ ἵππευεῖν, καὶ ἀθλητικὸς τὸ σῶμα. Πολλὰκις ὁ ἵππος αὐτοῦ, τραυματιζόμενος ὑπὸ τοῦ ταύρου, κατακυλιέται ὑπτιος· ἀλλὰ τότε ὁ ἐπιτήδειος ἀναβά-

Ταυρομαχία.

κιδερὶδα ἀνεπτυγμένην καὶ κέρατα μακρὰ. Διὰ τὸ νὰ τοὺς ἐρεθίσωσι δὲ ἐπι μᾶλλον πρὸ τῆς πάλης, τοὺς πλήττουσι διὰ κέντρον, καὶ, τρίτοντες αὐτοὺς διὰ νιτρικοῦ ὀξέος, τοὺς ἐξαρτιοῦσιν εἰς ἄκρον.

Κατὰ τὰς ἐν Μαδρίτῃ ταυρομαχίας ὅλοι οἱ ταῦροι φονεύονται εἰς πολλὰς ὁμοῦς ἐπιχειρήσεις δὲν ὑπάρχει ἡ ἀυστηρότης αὐτῆ. Διὰ τοῦτο τὰ προγράμματα διδουσι τὴν ἀγγελίαν ὅτι ἐκ τῶν ἐξ, φέρει πῆν, ταύρων, οἵτινες θά παρουσιασθῶσιν εἰς τὴν παλαιστραν, θά φονευθῶσιν οἱ δύο.

Τὰ στάδια τῶν ταυρομαχιῶν κατασκευάζονται μέγιστα· ἄλλως κινδυνεύουσιν οἱ μαχόμενοι. Τὸ τῶν Γαδελῶν, ἀν καὶ εἶναι ἐκ τῶν εὐρυχωροτέρων τῆς Ἰσπανίας, θεωρεῖται ὡς λίαν ἐπικίνδονον καὶ ὑπὸ τῶν πλέον ἀτραμῆτων ταυρομάχων. Ἐάν οἱ ταῦροι εἶναι ἑλαφροὶ ἢ ὠκύποδες, ὁ ταυρομάχος πρέπει, διὰ τὴν ἀποφυγὴν τὰς προσβολάς, νὰ μὴ μακρύνεται ἀπὸ

τῆς φροντίζει νὰ καλυφθῇ ὡς δι' ἀσπίδος ὑπὸ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὁ λογχοφόρος ὀφείλει νὰ πλήτη τὸν ταῦρον εἰς τὴν ἀριστερὰν πλάτην, καὶ οὐχὶ ἄλλου· ἐάν δὲ εἶναι ἐπιτήδειος καταφέρει ὅλας τὰς πληγὰς εἰς τὸ αὐτὸ μέρος.

Ὁ μανδυοφόρος (capador ἢ chulo) εἶναι νέος, ταχύπους καὶ ἑλαφρὸς. Τὸ μόνον ὅπλον αὐτοῦ εἶναι μανδυὰς ἐκ λεπτοῦ ὑφάσματος στυλιπνός, χρώματος εὐαυθοῦς, ὡστε νὰ ἐλκῆν τὴν προσοχὴν τοῦ ταύρου. Ὅταν ὁ λογχοφόρος κινδυνεύῃ νὰ πληγωθῆ, ἢ ὅταν θεωρεῖται ἀνεγκαῖον νὰ μεταβάλῃ θέσιν ὁ ταῦρος, ὁ μανδυοφόρος, τρέμων ἐμπροσθεν αὐτοῦ, τείνει τὰς χεῖρας καὶ σείων τὸν μανδυὰν, σῦρει πρὸς ἑαυτὸν τὸν ταῦρον. Τάχα τὸ θρηλιώδες ἀλλ' ἡλίθιον ζῶον καταλείπον καὶ ἵππον καὶ ἀναβάτην, τρέχει κατόπι τῶν κυματιζομένων πτυχῶν τοῦ μανδυοῦ. Ὁ μανδυοφόρος δὲν τρέχει συνήθως κίνδυνον· ἐάν ὁμοῦς ὁ

ταῦρος καταδιώκῃ ἐπιμόνωσ αὐτόν, βρίπτει τὸν μανδυὰν, καὶ τὸ ζῶον, ἀρπάζον τοῦτον, τὸν καταπατεῖ καὶ τὸν σφίγγει διὰ τῶν κεράτων του.

Μετὰ ταῦτα ἐρχονται οἱ βελερηφόροι (banderilero). Οὗτοι, κρατοῦντες βέλη, τριῶν μὲν ποδῶν σχεδόν μῆκος ἔχοντα, ἀκικῆν δὲ σιδηρὰν καὶ ἀγκύλην, καὶ περιτετυλιγμένα διὰ χαρτίνων λωρῶν, τρέχουσι πρὸς τὸν ταῦρον, καὶ προκαλοῦσιν αὐτόν. Ὁ ταῦρος ὄρμι τὸτε πρὸς τὸν βελερηφόρον, καὶ, κύπτων τὴν κεφαλὴν, ἐτοιμάζεται νὰ πληγῶσῃ αὐτόν ἐκεῖνος ὁμοῦς, προλαμβάνων, τείνει τὴν χεῖρα καὶ ἐμπηγνύει εἰς τὸν τράχηλον τοῦ ζώου τὰ βέλη του. βελῶν Ἄφου ἐμπηχθῶσι, τίσσαρ ἢ πέντε ζεύγη.

εἰς τὴν βάχιν τοῦ ταύρου, παρουσιάζεται ὁ ξιφηφόρος, κρατῶν μακρὰν σπάθην διὰ τῆς δεξιᾶς, ἐνῶ διὰ τῆς ἄλλης ἐπιδεικνύει ῥάβδον φέρουσαν εἰς τὴν ἄκρην πανίον κόκκινον (mulista), δι' οὗ ἐρεθίζει τὸ ζῶον, καὶ βιάζει αὐτὸ νὰ χαμηλώσῃ τὴν κεφαλὴν· βρίπτων δὲ πρὸς τὰ ὑψη τῶν πιδῶν του, διὰ νὰ σημάη τὴν ἑναρξιν τοῦ ἐπικινδύνου ἐργου του, ἀποδύεται εἰς τὸν ἀγῶνα. Ἀνάγκη δὲ οὐχὶ μόνον νὰ εἶναι ἀνδρείος καὶ ἑλαφρὸς, ἀλλὰ καὶ νὰ γνωρίζῃ κατὰ βάθος τὴν τέχνην του.

Ὁ ξιφηφόρος μάχεται πρὸς τὸν ταῦρον καὶ τραυματίζει αὐτόν ἕως οὗ τὸν φονεύσῃ. Ἐάν δὲ ἡ τελευταία πληγὴ δὲν ἐπιφέρῃ ἀμέσως τὸν θάνατον, ὁ μὲν ταυρομάχος ἀποσύρεται θριαμβεύων, ἄλλος δὲ τις, ὀνομαζόμενος cachetero, ἐμπηγνύει βέλος εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ταύρου ὅπισθεν τῶν κεράτων καὶ καταβάλλει αὐτόν.

Ὁ ἀγὼν τοῦ ξιφηφόρου εἶναι περιεργότερος τῶν ἄλλων, καὶ γίνεται κατὰ διαφόρους τρόπους. Ἐν γένει δὲ ἡ ταυρομαχία κατέστη ἐπιστήμη ἐν Ἰσπανίᾳ. θεμελιουμένη ἐπὶ ὄρων ρητῶν, καὶ ἐνεργομένη κατὰ κανόνας.

Κατὰ τὸ Γαλλικόν.

ΠΕΡΙ ΤΙΝΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ.

Ἐν μηνὶ Ὀβρίῳ τοῦ 1852 δι' ὑπόθεσιν μου τινα ἔτυχον μεταβάς εἰς κώμην τῆς Λυδίας· Κασαμπᾶν, ἢ, πληρέστερον, Τουργούτλου-Κασαμπασῆ λεγομένην, ἔνθα ἐρωτῶν ἐν παράδειῳ, εἶτι λείψανον ἀρχαιοτάτης εὐρίσκειται που, ἀγαθὴ τύχη εὗρον παρὰ τινι ἐμπειρικῷ ἰατρῷ, μεταξύ διαφόρων νομισμάτων καὶ δακτυλιοθίμων, πλάκα λίθου λευκοῦ, περαλλήλογραμμον, σπιθαμιαίαν τὸ μῆκος, τὸ δὲ πλάτος 3 σπιθαμῆς. Ἡ πλάξ κατὰ μὲν τὰ 3 τοῦ μήκουσ φέρει κοιλότητα ἀψιδοειδῆ, ἐν ᾗ ἀνάγλυφον πρῶστυπον, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο τρίτον ἐπιγραφὴν τετραστίχον. Τὸ

ἀνάγλυφον, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῆς ὄψεως παραστάσεως καὶ ἐκ τῆς ὑποκειμένης ἐπιγραφῆς, παρίστανται τὴν Πέαν ἢ Κυβέλην, φέρουσαν πυργοειδῆ πῖλον, ἑνθρονον, καὶ ἐκκτέρωθεν αὐτῆς δύο λέοντας. Ἡ δεξιὰ τῆς Κυβέλης ἐπερείδεται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἑτέρου τῶν λέοντων μεσολαβούντος σφαιροειδῆ δγκου, παριστᾶντος Ἴουσι ἢ τὴν γνήνην σφαῖραν, καθὼ ταυτιζομένης τῆς Πέας μετὰ τῆς θεᾶς Γῆς, ἥτις πολλὰκις παρίστατο ἐπὶ σφαίρας σφαιροειδῆ, ἢ τύμπανον, ὡς ἀπαντᾶται καὶ ἀλλαχοῦ οὕτως (ἴδε κατωτ.) ἢ δ' ἄρισतरὰ φέρει ἕτερον δγκον, οὐχὶ σφαιροειδῆ, ἀλλὰ στρογγύλον ἐπιμήκη, ἱκανῶς τετραμμένην, ὡστε εἰ μὴ αὐτὸς παρίστανται τὸ τύμπανον, ἴσως κλῶνα πίτυος ἢ ἀλεξιμάκου δάφνης, ὡπερ καὶ ἐν ἄλλαις παραστάσει (ἴδε κατωτ.). Ἡ δὲ παραστάσις, παχυλή τις καὶ βάνουσος τὴν ἐργασίαν οὔσα, ἐκ τε τοῦ πᾶντος καὶ ἐκ τῶν χαρακτηριστῶν τῆς ἐπιγραφῆς φαίνεται εἰς τὴν ἀπὸ Λύγουστου μέχρι τοῦ τέλους τῆς δ' μ. Χ. ἑκατονταεσ. περίουον τῆς τέχνης ἀνήκουσας ἀλλὰ τοῦ ἴδιου τῆς περιόδου ταύτης ἀνάκει, ἐμοὶ τοῦλάχιστον ἀδύνατον εἶπειν. Ἐνταῦθα ἐπέσθμει βεβαίως ὁ περιεργος ἀναγνώστης τὴν εἰκόνα δι' εἰκόνας παριστάνον νὰ ἴδῃ ἀσμένως ἤθειλον ἐκπληρῶσαι τὴν ἐπιθυμίαν του, εἰ μὴ τὴν οὐ πολὺ λεπτήν, ὡς προείπον, ταύτην παραστάσιν παχυλωτέραν καθίστων αἱ ἀδέξιοί μου χεῖρες. Ὅθεν τὸν παρακαλῶ ν' ἀρκεσθῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὴν ἐπιγραφὴν, ἣν ἀντέγραψα, ὅσον τὸ δυνατόν (1), πιστῶς.

ΛΟΥΘΕΩΔΙΟΝΕΥΖΕΤΟ ΙΣΠΑΤΤΑΛΟΥΤΟΥΥΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΤΟΣ ΠΕΠΙΤΟΥΑ ΘΕΑΤΙΣ; ΙΝΗΤΡΙΘΕΩΝ

Ἦν νομίζω ἀναγνωστέον ὡς ἐξῆς·

Ἡ' λευθέριον εὐξ(α)το ὑπὲρ ἄττάλου τοῦ υἱοῦ καὶ παντός (του) αἰδίου τ] ἢ θεᾶ τ] ἢ Μητρι Θεῶν.

Ἡ ἐπιγραφὴ φαίνεται εὐκέραιος οὔσα ἐξ ἐκείνων, αἵτινες ἐκτὸς τῶν ἀπλουστέρων τύπων εὐκάμερος ἀ- γέθηκε (C. I. 455. 496. κ. ἐξ.), εὐχὴν ἀρέθηκεν (αὐτ. 506. 2011), εὐχὴν ἀρέθησαν, εὐχὴν ἐποίησαν, — ἐπλήρωσε· πολλάκις δὲ μόνον εὐχὴν (C. I. 497, 499. 1869. 2300. κ. αελ.), εὐχὴς χάριν, εὐχαριστῶν, εὐχαριστήριον κ. ἄλλων, εἶχον καὶ τοὺς ἐπτενεστέρους τύπους ὑπὲρ τοῦ δεινός το δειρα· ὅλον ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ τὴν παιδικὴν τρέφα. (C. I. 2301.), ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ τῆς αὐτῶν ὑγείας σφρεπτόν χρεῖσον (αὐτ. 2067) ἔτι δ' ἐκτενεστέρον ὑπὲρ σωτηρίας καὶ αἰωνίου διαμονῆς τῶν — αυτοκρατόρων (αὐτ. 1190.), ὑπὲρ υγείας καὶ σωτηρίας καὶ τιμῆς καὶ εὐχης καὶ αἰωνίου διαμονῆς τῶν δεσποτῶν ἡμῶν (αὐτ. 2744.) κ. ἄλλαν ἐπιγραφὰς δ' ὁμοίους τῇ ἡμετέρᾳ, ἐν αἷς γίνεται εὐχὴ ὑπὲρ τῶν τέκνων καὶ ὑπὲρ τῶν ἰδίων, εἰσιν αἱ C. I. 3810.

(1) Λέγω, ὅσον τὸ δυνατόν· δεῖται εἶχον δύο τὰ ἐναντιο- μένα πρὸς τὴν ἀκριβετέραν ἀντιγραφὴν, ἔλλειψιν ἱκανῶς φωτῆς, ἐσπέρας οὕσης, καὶ τὸ γέρον, δομισσοφοί τινες τῶν ἐκεί ἐχον κατακεχωσμένην τὴν ἐπιγραφὴν διὰ γραφικῶν, ὡς τοῦτο ἀπαντᾶται πολλαχοῦ κατὰ δυστυχίαν.

3817. 3822. 4157. 4185. 4142. ἐν ᾗ τελευταία φέρεται εὐχὴν ἐπὶ ἐαυτῆς καὶ τῶν ἰδίων πάντων καὶ συνεργησάντων ἑαυτῆς, καὶ ἄλλαι πολλάι.
 Ἄφ' οὗ εἰδομεν ποία τις ἡ ἐπιγραφή ἐν γένει, ἃς μοι ἐπιτραπῆ νὰ ἐπενέγκω ὀλίγας παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν καθ' ἑκαστα. Τὸ ἐπιθ. *Ελευθέριος*, ἐκτὸς τῆς γνωστῆς κοινοτέρας σημασίας, ἦν ἐπιθετὸν καὶ ἄλλων μὲν θεῶν ἐνότιο, ἰδιαιτάτω δὲ τοῦ Διὸς (Πινδ. Οἴ. 13, 1. Θουκ. Β'. 71), τιμωμένου ὑπὸ τὴν ἐπισημῶν ταύτην καὶ ἀλλαγῶν μὲν, μάλιστα δ' ἐν Πλαταιαῖς, ἐνθὰ ἐτελοῦντο καὶ τὰ Ἑλευθέρια, ἡ ἐοσθη (Διοδ. ΓΙ'. 29. Στράβ. Θ'. σ. 412. — Πινδ. Ο'. 2, 6.). Ἐπειτα ἀπαντάται ἀποδημιόμενον τοῖς Ῥωμα. αὐτοκράτορσι, πολλάκις καὶ μετ' αὐτοῦ τοῦ Διὸς ὄλον C. I. 2179. *Αὐτοκράτορι Γραϊατῶν Ἀδριατῶ Καίσαρι σεβαστῶ Ἑλευθερίῳ Ολυμπίῳ κτίστη Αἰλιανὸν ἡμέριον.* Βντεῦθεν μετέβητες κύριον ὄνομα ὑπὸ δύο τύποις ἄρσ. Ἑλευθέριος (Ducang ind anet ad Gloss. Gr. calceam. p. 40. Εἰστ. opusc. p. 239. 63.) καὶ Ἑλευθέρων (C. I. 2501.) ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἑλευθέριος ἀναφέρονται καὶ πολλοὶ ἄγιοι, ὧν ὁ ἀρχαιότατος περὶ τὸ 70 μ. X. γεννηθεὶς ἐμαρτύρησεν ἐν Ἰλλυρία τῷ 140. μ. X. ἐπὶ Ἀδριανῶ. (εἰς θηλ. κυρ. ὄνομα ἀπαντάται ὑποχωριστικῶς Ἑλευθέριον καὶ κατὰ συγκοπὴν Ἑλευθέρην (C. I. 3103, 704.), ὡς καὶ ἄλλα γυναικ. ὀνόμ. οὕτως οὐδετέρως ὄλον Καλλιπίων (C. I. 3103.), Ἀρόντιον (αὐτ. 1924.) καὶ τὰ γνωστά ἐκ τῶν ἐτυμολ. Δόριον, Γλυκερίον. Ἐπιθ. τὸν τελευταῖον τύπον νομίζω ἐκλεπτόν τὸ ὄνομα καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ, ἐνθὰ ἡ Ἑλευθέριον εἰσέρχεται, ἥτις, κοινότερον εἰπεῖν, κάμνει τὰξίμων, ὑπὲρ τοῦ οὐδ' αὐτῆς κ. λ. τῇ Κυβέλλῃ.

Τὸ εὐχέτω (ἀντὶ εὐχάτω), ἵνα μὴ εἴπωμεν ἀρχαῖον τινα κατὰ τὸ ἀπεθῆσσο (ἀντὶ ἀπεθῆσσο) ἰλ. 428 κ. ἄλλ., ἵσως ἐκλεπτόν ἥτις ὡς βαρβαρισμὸν τοῦ αἵματος, ἢ ἀμάρτυμα τοῦ λιθοζῆου, ὡς ἀπαντάται τὸ τοιοῦτον καὶ ἐπὶ ἀρχαιοτέρων χρόνων. — Ἐν τῇ λέξει εἰδίου (= ἰδίῳ) ὁρῶμεν τὴν διφθογγον εἰ ἀντικαθίστασαν τὸ ε' διότι κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἡ διφθ. εἰ συχνότατα μὲν ἐπέχει τὸν τόπον τοῦ κειμένου ἢ ὄλον κρείων, Τείμων, Νείμων, Νεικάρητος (C. I. 123.), ἀνείκητος (αὐτ. 139. 140.), τεμνήσαντες, ἀνείκτους, Μαμερτεῖνος, Ἄντανεῖνος (αὐτ. 189. 190.), Ἐπαφρόδειτος, Ἑλευσεῖνος (αὐτ. 386.) κ. ἄλλ., ἐνότιο δὲ καὶ τὸ βραχὺ ἢ ὄλον Τεῖτος (359.), Πείτος (αὐτ. 1242.) γυμνασιαρχήσας (αὐτ. 254.) κ. τ. ἄλλ. Τὸ ὄνομα *Ἀτταλος* ἦν συνηθέστατον ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις καὶ τοῖς τόποις, ἐνθὰ εὐρήται ἡ ἐπιγραφή, ἔχον συγγενεῖάν τινα πρὸς τὸ Ἄττας ἢ Ἄττας, ὄνομα καὶ τοῦ ἀγαπητοῦ τῆς Κυβέλλης Ἄττου, καὶ τοῦ ἀρχ. βασιλέως τῆς Αἰδίας Ἄττος. — Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως.

Νῦν δὲ καὶ τινὰ παλαιογραφικώτερα. Τὰ γράμματα *ECW*, ἅτινα ἐπικατοῦσιν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ, ὡς ταχυγραφικῶν χαρακτῆρες ἀρχὴν λαβόντα τὸ πρῶτον, ὡς ἐν τοῖς αἰγυπτιακοῖς παπύροις, μετέβησαν εἰς τὰ μέταλλα περὶ τοῦ ἐπὶ Πτολεμαίου Εὐεργέτου τοῦ Α', ἐπὶ δὲ λίθου δὲν ἀπαντῶνται πρὸ τῆς βασιλ. Πτο-

λεμαίου τοῦ Αὐλητοῦ (Letronne recherches κτλ. σ. 5. 11. 151.). Ἐκ τῆς Αἰγύπτου μετέβησαν εἰς Σικελίαν (παρβ. τ. ἐπιγρ. τ. Ταυρομην.) καὶ Ἀσίαν (C. I. 2278 κ. ἄλλ.). Ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι ἀναφαίνονται ἐπὶ τοῦ αὐτοκρ. Κλαυδίου τέλος ἐπὶ Ἀδριανῶ συνηθέστατα ἀπέβησαν. — Τὸ σχῆμα Z τοῦ ξ φαίνεται παραχθέν πρῶτον ἐν ταύτῃ τῇ περιόδῳ (περὶ πάντων τούτων παρβ. Epigra. Gr. Francisi.).

Μετὰ ταῦτα πάντα κατανήσαντες εἰς τὴν Μητέρα τῶν Θεῶν, ἐπειδὴ ἦν μία τῶν μάλιστα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ Ἑλλάδα καὶ Ἱταλίαν λατρουμένων θεοτήτων, δὲν εἶναι ἴσως πάντῃ ἄκαιρον καὶ περὶ αὐτῆς τινα νὰ εἴπωμεν.

ΣΗΜ. Τὴν περὶ Ῥέας διατριβὴν ἀναβιβάλλοντες εἰς τὸ ἐπιόμενον φυλλάδιον, ἐπισυνάπτωμεν τὰς ἄλλας δύο ἐπιγραφάς.

Τούτων τὴν μὲν ἀντέγραφον πέρυσσι κατὰ τὸν Αὐγουστον ὁ φίλος μου Ἰωάννης Ἀφρονίδης, φοιτητῆς τῆς Ἱατρικῆς σχολῆς, ἐν τῷ χωρίῳ Ἰατρικῆς τῆς Αἰδίας ἀπὸ ἐπιτυμῆσιου πλακῆς, φερούσης κατὰ μὲν τὸ ἀνω ἡμισυ ἀνύγλυφά τινα σύμβολα, ἵσως τὰ τοῦ ὑπ' αὐτὴν καλυπτομένου ἀρχιτέκτονος, λέγων ἵσως διότι ἐκ τῆς μεγάλης τριβῆς, ἢν ἔπαυον, δὲν διακρίνονται εἰμὴ ἀμυδρότητα, ὡς λέγει ὁ κύριος Ἰ. Ἀφρονίδης, κατὰ δὲ τὸ κάτω ἡμισυ τὴν προτέραν τῶν ἀκολούθων ἐπιγραφῶν τὴν δ' ἑτέραν ἐκ πλακῆς ἐντετυχισμένης εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ περιβάλλοντος τῶν Σάρδεων ἀντέγραφον ὁ αὐτός. Αὕτη ἐστὶν ἴσως δεδμησμένη, εἰ μὲν οὐχὶ ἐν ταῖς Αὐδικαῖς ἐπιγραφαῖς τοῦ Σώματος τῶν ἑλλ. ἐπιγραφῶν τοῦ Κ. Βοικχίου, ἃς οὐκ ἔχων ἐν ὄψει ἀδυνατῶ κρίναι, τοῦλάχιστον ἐν ταῖς περιηγήσεσι τῶν πολλῶν περιηγητῶν τῶν ἐπισκεπτομένων καθ' ἑκάστην τὴν περιήγησιν ποτε ἐκελευῖν πόλιν. Τὴν δ' ἑτέραν πλάκα δὲν εἶδον ἄλλοι, ὡς διεβεβαίωσε τὸν κύριον Ἀφρονίδην ὁ ἔχων αὐτήν.

**ΤΥΧΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ
 ΤΩΙΔΙΩ ΣΥΜΒΙΩ ΑΤΤΑΛΩΙ
 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙ ΕΠΟΙΗΣΑΝ
 ΜΝΕΙΑΣ ΧΑΡΙΝ ΤΩ ΚΑΛΩΣ
 ΒΙΩΣΑΝΤΙ. ΕΙΤΙΣ ΔΕ ΕΚΚΟΨΕΙ
 ΤΙ ΠΑΛΑΜΜΑΙΟΝ ΜΟΙΟΗ ΕΖΕΙ.**

Ἄφ' οὗ ἐκ πάντων τῶν λόγων ὁρῶμεν, ὅτι ἡ ἐπιγραφή ἐστὶν ἐπιτάφιος, δηλοῦντα μοι μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς νὰ ἐπενέγκω καὶ ἐνταῦθα τινὰς παρατηρήσεις.

Τυχικὴ μετὰ τῶν τέκνων τῷ ἰδίῳ συμβίῳ Ἀττάλῳ ἀρχιτέκτονι ἐποίησαν, μνείας χάριν, τῷ καλῶς βιώσαντι. Εἴ τις δὲ ἐκκόψει τι, παλαμμαῖον (δαίμονα;) εἴξει.

Τὸ ὄνομα *Τυχικῆ*, ὡς τὸ ἄρσενικὸν *Τυχικός*, ἀντίστοιχον τῷ Ῥωμαϊκῷ Fortunatus, μετὰ τῶν συστολῶν Βύτογης.—ιος, —ανός, —ανή, καὶ δὴ καὶ Καλότυχος (C. I. 4264) καὶ ἄλλων τοιοῦτων, ἔχόντων καὶ τὰ ἀντίστοιχά των Ῥωμαϊκὰ, ἦσαν ἤδη συνήθη κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἰς οὓς καὶ ἐκ τῶν γραμμάτων καὶ ἐκ τοῦ τύπου καθ'

ὄλου φαίνεται ἀνήκουσ τὴ ἐπιγραφῇ. Πρὸ τῶν πολλῶν παραδειγματικῶν παραθέτω τὰ ἐξῆς ὀλίγα τὰ ἀρσ. Τυχικός ἐκ C. I. 2918 ἐν ταῖς πράξεσι τῶν Ἀποστόλων Κ'. 4. ἐν ἐπιστολαῖς Παύλου τοῦ Ἀποστόλου τῆ π. Ἐφρεσίους 5'. 21., τῆ π. Κολοσσαεῖς Δ'. 7. τῆ πρὸς Τίτον Γ'. 12. ἐν δὲ τῇ πρὸ Κορινθίους καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα Ῥωμαϊκὸν Φουρτουνατος (ισ'. 17.). — Τὴν ἐν τῇ δοτικῇ ΤΩ τοῦ δευτέρου στίχου, ὡς καὶ ἐν τῷ τετάτῳ, παράλειψιν τοῦ I. ἀποδοτέον ἴσως εἰς τὴν ἀπροσεξίαν τοῦ Ἰουλιανῶ, εἰμὴ εἰς τὴν συνήθειαν τῶν τότε χρόνων, διότι ἡ παράλειψις αὐτῆ ἤδη ἀπέτρεψε τῆς ἀ. π. χρ. ἑκατοντ. ἀρχὴν λαβούσα (ὅπερ Ῥητῶς μαρτυρεῖ καὶ ὁ Στράβων ΙΔ'. σ. 648. πολλοὶ γὰρ χωρὶς τοῦ I γράφουσιν τὰς δοτικὰς, καὶ ἐκβάλλοντάς γε τὸ ἴσο; φρασην αἰτίαν οὐκ ἔχον), Ἐπι Σεπτιμίου Σευήρου σχεδὸν σταθερὰ ἔξισ ἀπέβη. — Τὸ ὄνομα *σὺμβιῶς* (ὡ καὶ ἡ) ἐπιθετὸν κατ' ἀρχὰς ἐν καὶ σημαῖον τὸν συμβιβόντα καὶ συνδιακτώμενόν τινος ὄλον Ἀριστοτ. Πηλ. θ. 11 ἐν ἀρχῇ. Οὐ τ' οὐτῶν. τας δέονται συμβίωσιν, καὶ Θεοφρ. π. φυτ. προσμ. λή ἀλλήλοισ καὶ σὺμβια καθάπερ καὶ τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ τὰχ' εἴη, ὑστερον μετηνεθήνη εἰς τὴν ἐνοσίαν τοῦ καὶ τῆς συζύγου ὄλον ἀρσ. Ἄνθοι. πηλ. προσ. 331, 4 καὶ C. I. 3896, 3977, 4065, ἄπειρο καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ, θηλ. Διοδ. Δ'. 46. Τὸν δὲ Ἰασοῖα διὰ τῶν ἄρκων δοθῆναι πίστει, ὅτι γῆρας αὐτῆν (τῆν *Μήδειαν*) εἴξει σὺμβιον ἅπαντα τὸν τοῦ εἶναι χρόνον. Πηλ. 158. καὶ C. I. 3812. 3824. 3881. 4146 κ. ἄλλ. Παρ' ἡμῶν δὲ, ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ τοῦλάχιστον γλώσσῃ οὐσιαστικώτερον τῦπον λαβόν, λέγεται τὸ θηλ. *συμβία*.

Τὸ ἐν τῷ τρίτῳ στίχῳ ἐποίησαν (ἀντὶ ἐποίησαν), εἰμὴ προέβηεν ἐκ σφάλατος ἢ τοῦ λιθοζῆου ἢ τοῦ ἀντιγράφου, θεωρητέον ἴσως ἀρχαῖσμον. Ὁ δὲ τριτὸν λέξιν ἐποίησαν μνείας χάριν χωρισμὸς τῆς μετοχῆς τῷ καλῶς βιώσαντι ἀπὸ τοῦ ὀνόματος ἀρχιτέκτονι, εἰ μὴ καὶ καὶ αὐτὸς ἀπροσεξία τοῦ λιθοζῆου, ἵσως ἐγένετο ἐκ προθέσεως ὑπὸ τῆς Τυχικῆς, ἢ οὕτως ἐν τῇ τῆς περιόδου ἀναδείξει τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. — Εἰς τὸ ἐποίησαν ὑπονοητέον ἀντικείμενον τὸ *μνήμα* ἢ τι τοιοῦτον ἢ δὲ τοιαύτη παράληψις ἦν συνήθης ὡς C. I. 926. 963. 1005 κ. ἄλλ. — Φράσεις ὅμοιαι τῷ καλῶς βιώσαντι ἐν ἐπιγραφαῖς τῶν ὑστέρων μάλιστα χρόνων πολλαὶ καὶ ποικίλαι ἀπαντῶνται ὄλον C. I. 2469. 6. *σωφρόνας βιώσαντα*, 3816. *εἴρηται ἀμέπτως τὰρ ἐπιμὴ χθεται βίον*, 4065. *ἀργῶ γνησιμῶν συμβίῳ*, 4078. *τῇ ἰδίῳ συμβίῳ ἀρετῇ λησάσῃ γνησιῶς καὶ κοσμίως*, 2479. *προμύσως βιώσαντα* (= προφῶρ θανάτω ἀποθανόντα) οὕτως καὶ 4150 κ. ἄλλ. —

Ἡ δευτέρα περίοδος ἡ ἀπὸ τοῦ εἴ τις δὲ καὶ ἐξῆς περιλαμβάνει κατὰ τὸν τοιοῦτον τὸν νὰ βλάβῃ τι τὸ μνήμα. Τοιαῦται ἀρετὴ ἤδη ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων χρόνων ἀρχαῖσμαι, κατὰ τοὺς ὑστέρους ἦσαν συνηθέστατα ἢν τινὰς παρατιθῆμι διὰ τὸ πρόχειρον. Ὅς ἀν δὲ χεῖρα προσαγάγη βαρυσφόρον, τὰς αὐταῖς περιπέσοιο συμφοραῖς (C. I. 1843). Καὶ ὅς ἀν τούτῳ τῷ μνημείῳ καὶ τῇ σοφῷ κακῇ

χεῖρα προσαγάγη, ὀφρῶνὰ τέκνα λίκωτο, χεῖρον βίον, ὄλον ἐρημον (C. I. 3862.). Ὅς δ' ἀν ἐπιχειρήσῃ ἑτερον, ἐπείσεν ἑκείν, *ληθῆται παρὰ τοῦ ἀθανάτου θεοῦ μάστιγα αἰώνιον* (C. I. 3891.). ὅς ἀν ἀνδρεὶ τὴν βίαν ἡ βλάβῃ τήνον, *πύτων ἀφρων περιπέσοιο συμφοραῖς* (3893.). οὕτως καὶ πρὸς τῆμον ἐπιβολὴ ὅ δ' ἐπιχειρήσῃ κηδεῖσσαι ἐτέρῳ τινα ἀποπέσοιο εἰς τὸν ἐρωτάτω γίσκον δηνάρια 6 φ' *δισχίλια πεντακτῶσια* (3898.). ὅς δὲ ἀν ἐναντίον τῆς ποίησι τοῖς προσηγγραμμένοις, *ἐσται μὲν ὑπέθυθνος τοῖς προστέμοις, καὶ μὴτε τέκων, μὴτε βίον θνητοῖς εἴη, μὴδὲ γῆ βατῆ, μὴδὲ θάλασσα πλωτῆ, ἀλλὰ ἀτεκνος καὶ ἀβίος καὶ πρῶτος οὐκ τῷ σπέρματι παρτι ἀποθάνει καὶ μετὰ θάνατον δὲ λάθῃ τῆς ἐπιχρηστικῆς θεοῦς τιμωρῆς καὶ κερωλωμένους* (3915.). *Εἴ τις δ' ἀν ἑτερος ἐπίσσω βίον τινα ἔστω αὐτῷ πρὸς τὴν θεοῦ (3902. 6.). Καὶ ἐστὶ αὐτῷ πρὸς τὸ μέγα ὄνομα τοῦ θεοῦ (3902.). Καὶ ἐστὶ αὐτῷ πρὸς τὴν χεῖρα τοῦ θεοῦ ἔστω θεοῖς οὐρανίοις καὶ θεοῖς καταχρηστικῆς ἀρεθῆς* (4229.) κτλ. κτλ.

Τὸ ἐπιθετὸν *παλαμμαῖος* (παρὰ τὸ παλάμη) σημαῖον κυρίως τὸν φοιτῆ, τὸν φόνον μεμολυμένον, τὸν μικροφόνον (Ἄρτοιρ. Παλαμμαῖος, Ἐπερίδης ἐν τῷ κατὰ Δημάδου. Τοῦ ἀντοχειμῆς τινὰς ἀνελόντας τῇ παλάμῃ παλαμναῖον ἐκάλουρ, ὡς καὶ Ἀρτιλείδης ἐν ἐλληνικῶν ἰσοσημασίαι. Οὕτως καὶ Πινδ. Ἐτυμ. Μ. σ. 648. 49. Φωτ. Σουδ.) γροῖα γειεῖσθαι καὶ παλαμναῖον σῆθεν (Σοφοκλ. Τρ. 1207.). 2) εἶτα δὲ τὸν φοροῦν, τὸν λυρικῶνα ἐν γένει. Τὸν παλαμναῖον τῆς χέρας Ἀνδρότιον (Σουεσ. σ. 193.), καὶ περὶ πραγμάτων παλαμναῖα γνῶμη καὶ γλώττα (= ὀλιβρία. Σουεσ. σ. 224.). 3) = τῷ δεινῷ, Παλαμναῖος ἐστὶ ἀρετῆς (Σουεσ. σ. 161.). ποιητοῖς καθυποβάλλον παλαμναῖοτάταις (Ἄνθ. Κομν. ΙΓ'. σ. 377.), κατὰ τὴν 4) εἰς τὴν ἐνοσίαν τοῦ τιμωροῦντος τοῦς μισοφόνους (Φωτ. Σουδ.) ἐπιτιθέμενον τοῖς θεοῖς καὶ δαίμοσι, καθ' ἕξιν ἢ δὲ τῷ Διὶ (Πηλ. Α'. 24. Ε. 131.). οὕτως παρὰ Πανοφῶντι (Κυρ. Πηλ. Η'. 7. 18.) καὶ ἄλλοι τοῦ οὐσιαστ.

Τὸς δὲ τῶν ἀδικα καθόντων φύρας οὕτω κατεροήσατε, οἷους μὲν φόβους τοῖς μισοφόνους ἐμβύλλουσιν, οἷους δὲ παλαμναῖους (ὡπ. δαίμονας) τοῦς ἀνοσοῖς ἐπιτιμῶντες; 5) παλαμναῖαι ἐκπαλαίαι, αἱ πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ φόνου πεπραγμένου, 6) παλαμναῖα ἐλέγετο καὶ ἀσπίς τις κατὰ θηρίων (Ἐτυμ. Μ. Εὑστ.). — Εἰς τὴν ἄνθ. χρῆσιν τῆς λέξεως παλαμμαῖος καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν θέσιν τῶν γραμμάτων τῆς προτελευταίας λέξεως τῆς ἐπιγρ. ἀποβλέψας, προτείνω τὴν ἀνάγνωσιν *δαίμονα*, ἥτις εἰς ἐστὶν ὀρθῆ, ἢ μὴ, περὶ τοῦτου κρινάτωσαν οἱ ἐπαλλόντες τῶν τοιοῦτων. Παλαιογραφικῶς παρατηρήσασαι ἔξισ ἐχομεν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τὸ εἰς ταύτην τὴν ἐποχὴν ἀναφανῆν σχῆμα τοῦ Z καὶ τὰ ἀρχαῖα ὄνομα M N, καὶ Y, εἴ ἐστι πιστὴ ἢ ἀντιγραφή. — Ἰδοὺ καὶ ἡ τρίτη ἐπιγραφή.

Ω ΠΑΝΑΡΙΣΤΕ ΒΟΚΟΝΤΙΕ ΣΑΙΣ ΑΤΕΛΕΣΤΟΝ ΕΡΓΟΝΕΟΙ ΠΡΑΤΗΣΙΝ ΤΟΙ ΑΠΟΝΗΣΑΜΕΝΟΙ

Ω Πανάριστε Βοκόντιε, σαίς ατέλεστον Ἔργον εἶσι] πραπίσιν τοί ἀπονησάμενοι.

Ἐξ ἧς φαίνεται, ὅτι οἱ ἀπονησάμενοι ἦτοί οἱ ἀφιλοθέτες ἐκ τινος ἔργου (ἀτελέστου) τοῦ παναρίστου Βοκοντίου, ὅστις ὅποτε ἦν αὐτός, ἐτίμησεν αὐτόν, ζῶντα ἢ ἀπαθάνοντα διὰ τινος εἰκόνας, ἀνδριάντος ἢ τινος τοιοῦτου, καὶ ἐπὶ τῆς βίσεως ἐπέγραψαν ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν ἔστι δ' ἕμμετρος, τοῦ μὲν πρώτου στίχου ἐντεταμένον εἰς πεντάμετρον δακτυλικόν, καταληκτικόν εἰς δυσύλλαβον, τοῦ δὲ δευτέρου εἰς διπλῶν δακτυλικόν τρίμετρον, καταληκτικόν εἰς μονοσύλλαβον, τὸ κοινότερον ἐλεγείον πεντάμετρον λεγόμενον. Ἀλλ' ἐὰν ὁ συνδυασμὸς οὗτος τῶν δύο πενταμέτρων εὐρηται καὶ ἀλλαγῆ, καὶ τοῦ ἀποθιθῶνται συντακτικῶς αἱ λ. ἀτελέστον ἔργον, (μήπως εἰς τὴν μετ. ἀπονησάμενοι;), τοῦ ἢ δεσ. σαίς πραπίσιν (μήπως εἰς τὸ φημτικὸν ἀπέλεστον; ἢ τῷ ὑπονοουμένῳ ἀρέσθησαν ἢ ἄλλο τοιοῦτῳ φημᾶτι;) καὶ τί ἐστὶν ἐπὶ τέλους τὸ ΒΟΙ τὸ πρὸ τῆς λέξεως πραπίσιν, ταῦτα πάντα υποβάλλω ὑπὸ τὴν κρίσιν τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα δεινῶν. (*)

Δ. Ι. ΜΑΥΡΟΦΥΓΑΝΣ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΔΕΛΤΟΥ

(Duodecim tabulae)

ὑπὸ φιλολογικῆν ἐποψιν θεωρουμένης.

1. Ἐνθ' ὁ πολιτικὸς βίος τῆς Ῥώμης καθ' ἄλλην τὴν διάρκειαν τῶν δύο ἑκατονταετηρίδων τῆς δημοκρατίας ἀνεπτύχθη ὅπως οὐδὲν ἐμνετε χρόνος ἱκανὸς πρὸς ἐνασχόλησιν καὶ σπουδῆν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν ἐν Ῥώμῃ ὥστε καὶ ἐν τῇ τρίτῃ ἑκατονταετηρίδι ὀλίγιστα ἀναφαίνονται αἱ πρόοδοι τῶν Ῥωμαίων εἰς τε τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας, ἀπλῶς δὲ μόνον ἢ κατὰστασις τῆς γλώσσης ἐμφαίνεται ἐπὶ τινῶν πολιτικῶν μνημείων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἴν' ἐκ τῶν ἀρχαισιτάτων καὶ σπουδαιωτάτων μνημείων μετὰ τὰ μέγιστα χρονικά (annales maximī) καὶ ὑπομνήματα τῶν μεγίστων ἀρχιερέων (commentarii pontificum) διὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ περὶ τοῦ λόγου παρὰ Ῥωμαίους, εἶναι ἡ δωδεκάδελτος ἢ δωδεκά πινάκις. Διὰ τῆς δωδεκαδέλτου ἐκατονοίσθησαν κατὰ μέγα μέρος οἱ

(*) Ἐσχάτως ἐμαθον, ὅτι τὸ ἀνάγνωστον ἐκεῖνο τῆς Κυβίλλης, τὸ φέρων τὴν πρώτην ἐπιγραφὴν ἐπιήλθον δ' ἔχων ἐκτὴν τῶν ἐν Βυβύνη προξένη τῆς Πρωσίας.

νόμοι τοῦ τε πολιτικοῦ καὶ ἰδιωτικοῦ δικαίου μετὰ βεβαίαις τινὸς φιλανθρωπίας καὶ ἰσότητος. Κικέρων Πολ. II. 36. Ὁ Ῥωμαϊκὸς δῆμος ἐπιθυμῶν, ἵνα ἀπαλλαγῇ τῆς τῶν Πατρικίων ἀδαιρείσεως, ἐζήτησεν ἐπιμόνω ἑγγράφους νόμους καὶ ἔτυχε τῆς τῶν δώδεκα πινάκων νομοδοσίας ἐν ἔτει 304 Ῥώμ. διὰ τοῦ φίλοδῆμου δημάρχου Γάτου Τερετίλλου ἢ (Τερετίλλου) Ἀρου. Αἴθ. III. 9. 10. Κατὰ π. ὅτι αὐτοῦ ἐρέθησαν πρῶτον πέντε ἄνδρες ἐπὶ τῷ νόμῳ συγγράψαι περὶ ὑπατικῆς ἐξουσίας (de legibus scribendis de consulari imperio) Αἴθ. III. 9. Ναιβούρου Ῥωμ. Ἴσ. II. 46. Ἀκολουθῶν δὲ ἡ τῶν πέντε ἄνδρων ἐκλογὴ ἐξετάθη εἰς δέκα ἄνδρας (decemviri) γενικῶς ἐπὶ τῶν νόμων συγγράψαι (Κικερ. Καλ. II. 36.) de legibus scribendis, Αἴθ. III. 33. καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἐστάλησαν ἐν ἔτει 300 Ῥώμ. Πρέσβεις εἰς Ἀθήνας, τρεῖς ἄνδρες ἐκ τῆς τάξεως τῶν Πατρικίων, ὁ Σπύριος Ποστόμιος Ἀλβίας, ὁ Αἰλὸς Μανίλιος καὶ ὁ Πούπλιος Σουλπίκιος Καμερίνιος, ἐπιτεταγμένοι ὅπως τοὺς περιλλεῖς τοῦ Σόλωνος νόμους ἀναγράψωσι, καὶ τῶν λοιπῶν τῆς Ἑλλάδος πολιτειῶν ἤθη, ἔθιμα καὶ δίκαια ἐκ τοῦ ἀνεγγυς γνωρίσωσι. Αἴθ. III. 31. Γραφέντος δὲ τοῦ προβουλεύματος (λέγει Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσέους Ῥωμ. Ἀρχαιολ. I. 51) καὶ μετὰ ταῦτα ἐπικυρώσαντος τοῦ δήμου, ἄνδρες ἀνεδείχθησαν οἱ τοὺς παρ' Ἑλλήνων νόμους ληψόμενοι... Ἀφορμὴν πρὸς ἀποστολὴν τῆς εἰς Ἀθήνας πρεσβείας παρέσχε καὶ ἡ εἰσήγησις τοῦ Ἑρσείου Ἑρμοδώρου διατρέβοντος τότε ἐν Ῥώμῃ ὡς ἐξουρίστου κατὰ διογένην τὸν Λαέρτιον (ἐν βίῳ Ἑρσ. Ἑρμοδ.) Ὅτι δ' Ἑρμοδωρος οὗτος δραστηρίως συνειργάσθη μετὰ τῶν δέκα ἄνδρων εἰς τὴν τῶν δέκα πινάκων σύνταξιν, ὅτι ὁ αὐτὸς καὶ ἑρμηνεύς ἐχρησίμευσε, βεβαιοῦνται ἐκ πολλῶν ἀρχαίων πηγῶν, ὡς ἐκ τοῦ Στράβωνος (Α. βιβλ.) λέγοντος «δοκεῖ δ' αὐτός ὁ ἀνήρ (Ἑρμοδωρος) νόμους τινὰς Ῥωμαίους ἐγγράψαι» ἐκ τοῦ Πλινίου (ἱστορ. 34 XI.) παραδίδοντος, ὅτι καὶ ἀνδρῶν ἰδρῶν ἐν τῇ τοῦ δήμου ἐκκλησίᾳ δημοσίως ἀναλάμασι πρὸς τιμὴν τοῦ Ἑρσείου Ἑρμοδώρου ἐρμήνεως τῶν νόμων, ὅς οἱ δέκα ἄνδρες συνέγραψαν.

2. Καὶ περὶ μὲν τῆς ἀποστολῆς τῆς πρεσβείας οὐδεμία ἀμφιβολία μετὰ τοσαύτας τῶν ἀρχαίων μαρτυρίας ἐρίδες ὅμως ἀναφύονται ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν δώδεκα πινάκων, ἐὰν δηλονότι οἱ νόμοι τῆς δωδεκαδέλτου ἦναι ἀπλήρησιν τῆς Σολωνείου νομοθεσίας, ἢ ἀυτόχρημα προῖδν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ νόμου. Τὸ ζήτημα τοῦτο παρέσχε πρῶτα εἰς τὸς τοὺς νομικούς καὶ τοὺς φιλολόγους. Οἱ μὲν περὶ τὸν Γοδοφρόδην Βερνάρδον μὴ ἀποδεχόμενοι Ἑλληνικὴν ἐπῆρειαν λέγουσιν, ὅτι οἱ δώδεκα πινάκις εἶναι γνήσιον προῖδν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πνεύματος καὶ τῶν τοῦ βίου ἀναγκῶν (Βερνάρδ. Σχζδ. Ῥώμ. Γραμματολ. § 34.) οἱ δὲ περὶ τὸν Κλότζιον κατέγεινον μέχρι τοῦδε καὶ κατέδειξαν πλείστας τὰς ὁμοιότητας καὶ ἀναλογίας μεταξὺ τῶν δώδεκα πινάκων καὶ τῶν τοῦ Σόλωνος νόμων. Ἐκ τῶν ἤδη περιαιθέντων ἀποσπασμάτων (ἐπέκεινται τῶν 100) δείκνυται ἑμφανῶς τὴν ὁμοιότητα

ἐν εἰδικαῖς νόμοις τῆς δωδεκαδέλτου καὶ ἐν ἐκείνοις τοῦ Σόλωνος. Ἐπειτα δὲ αὐτὸς ὁ Κικέρων λέγει ῥητῶς (Νόμ. II. 23), ὅτι οἱ Ῥωμαϊκοὶ νόμοι ἐν τῇ δωδεκαδέλτῳ περὶ ἐνταφιασμῶν καὶ ἐπικεδίων τιμῶν ἀυτολέξει ἐκ τῶν τοῦ Σόλωνος νόμων μεταγλωττίσθησαν καὶ ἐγένοντο παραδεκτοί. Περαιτέρω ὁ Λουρέλιος Οὐδέκτωρ παραδίδει ὡσαύτως, ὅτι οἱ δώδεκα πινάκις συνετάχθησαν κατὰ τὰς διατυπώσεις τῆς Σολωνείου νομοθεσίας. Καὶ ἐὰν μὲν υποθέσωμεν, ὅτι ὁ Λίβιος διηγεῖται μυθῶδη, εἶναι ἀδύνατον ἢ ἀπορήψωμεν τὴν ἀνωτέρω ἀξίωσιμον μαρτυρίαν τοῦ Κικέρωνος. Ἀναμφισβήτητοι εἶναι βεβαίως αἱ πρόοδοι τῶν Ῥωμαίων εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ δικαίου καὶ ἀναφαίρετος ἡ πρὸς αὐτὰς δικαία τιμὴ, ὅτι καὶ μέχρι σήμερον εἰσι διδάσκαλοι τοῦ δικαίου διὰ πολλὰ πεποιησμένα ἔθνη οὐδὲν ἦττον ὅμως ἀναμφίβολον μένει, ὅτι οἱ αὐτοὶ τὰς περὶ δικαίου ἀρχὰς ἠρανίσθησαν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς νομοθεσίας, καὶ ἀπαξ λαθόντες αὐτὰς ἐγένοντο χρήσιμοι καὶ εἰς τὰς λοιποὺς, ἐνθ' ἀπ' ἐναντίας εἰς τὰ ἄλλα εἶδη τῆς μαθησεως παραστάνται ἀπλῶς μιμηταὶ τῆς πρωτοτυπίας καὶ γονιμότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ νόμου, προσπαθοῦντες μόνον νὰ γνωρίσωσι τὰ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐρηγμένα ὡςτε οὐκ ἀτόπως καὶ ὡς πρὸς τὴν νομοθεσίαν ἀναφορικῶς δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀπαθῶς καὶ σοφοῦ Κυντιλιανού, Εἰσηγ. Ῥητορ. XII, 11, 23 λεγόμενον uillis haec invenienda fuerunt, nobis cognoscenda sunt. (Ἴδε δοκίμιον τῆς δωδεκαδέλτου ὑπὸ Κυρίου Κοκκίνη. Ἰδέλεβέρη 1814)

3. Ὁ τοῦ Βεργιλίου ὑπομνηματιστῆς Σερούτας παραδίδει (Αἰνεῖαδ. VII. 694) ὅτι πρῶτον μὲν συνετάχθησαν οἱ δέκα πινάκις ἐν ἔτει 303 Ῥώμ. καὶ ἀκολούθως αἱ ἑτέροι δύο ἐν ἔτει 304 Ῥώμ. Ὅτι οἱ δώδεκα πινάκις περιείχον ἅπαντας τοὺς προδιορισμὸς τοῦ εἰδικοῦ δικαίου καὶ τοῦ περὶ θυσῶν, μανθάνομεν ἐκ τοῦ Αἰσωνίου (Βιβλ. XI. 61) ἐκ τοῦ Κικέρωνος (περὶ Ῥήτορ. I. 44), ἐκ τοῦ Λίβιου (III. 34), καὶ ἐκ τοῦ Τακτίου (Χρον. III. 27), καλοῦντος τοὺς δώδεκα πινάκις πηγὴν παρὰ τὸς δικαίους τῶν Ῥωμαίων πολιτικῶν καὶ ἰδιωτικῶν. Ὁ Κικέρων, περὶ Ῥήτορ 14, ὀνομάζει τοὺς δέκα ἄνδρας prudentes σοφοὺς μετὰ τοὺς νομοθέτας Λυκοῦργον καὶ Σόλωνα.

Ὅτι οἱ δώδεκα πινάκις ἀπῆρτιζον οὐσιώδεις καὶ ἀναγκαῖον στοιχεῖον τῆς ἀγωγῆς τῶν νέων, καὶ ὅτι ἐν τῇ ἐβδόμῃ ἑκατονταετηρίδι ἠναγκάζοντο οἱ μαθηταὶ ἢ ἀποστηθίζωσιν αὐτοὺς, πληροποροῦμεθα ἐκ πολλῶν ἀρχαίων πηγῶν. Κατὰ τὸν Λίβιον ἀνήκουσιν οἱ δώδεκα πινάκις εἰς τὰ Foedera ac Leges, οἵτινες διὰ τῶν χιλιάρχων μετὰ τὸν Γαλικὸν ἐμπρησμόν ἀνεκτήθησαν. φαίνεται ὅμως, ὅτι οἱ δώδεκα πινάκις μετὰ ταῦτα ἀπῆρτιζήθησαν καὶ κατέστησαν ἴδιον ἀντικείμενον σπουδῆς, ὅτι τὸ περιεχόμενον αὐτῶν δὲν ἦτα κλασικὸν κατὰ τὸν Κικέρωνα I. 40, καὶ τοῖ οἱ Γέλλιος ὀνομάζει τοὺς δώδεκα πινάκις elegantī atque absoluta brevitate. Ἐνταῦθεν ἐχρηάζοντο οἱ ἀναγνώσται ὑπομνήματα καὶ ἐξηγήσεις διὰ τὴν κατάληψιν τοῦ κεμένου, καὶ ἡ ὑψηταμένη αὐτῇ ἀνάγκη παρήγαγεν ἐγκλίμως ὑπομνη-

ματιστὰς καὶ ἐξηγητὰς τῶν δώδεκα πινάκων, ἐν πρώτοις τὸν διδάσκαλον τοῦ πολυμαθεστάτου Οὐάβριον Λούκιον Αἰλίον Στόλωνα, τὸν Γάτον, καὶ τὸν Ἀντίστιον Λαβίωνα.

Σημ. Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐλλείπων ἱστορικῶν περὶ τῆς δωδεκαδέλτου προσθέτομεν, ὅτι οἱ νόμοι ἐγράφησαν κατὰ μὲν τὸν Λίβιον ἐπὶ μεταλλίων πινάκων, κατ' ἄλλους δὲ ἐπὶ δρυτῶν ξύλων.

Ἐν Κεφαλίῳ τῇ 26 Δεκεμβρίου 1853. Ν. Πετρῆς.

Ο ΔΟΥΕ ΟΥΕΛΛΙΚΤΟΝ.

Ἀρθοῦρ Οὐελλεσλέυς, ὁ μετέπειτα ἐπνομομαθεὶς Δουέ Οὐελλικτὸν, ὑπῆρξ τέταρτος υἱὸς τοῦ Γεράρδου Κόλλεϋ Οὐελλεσλέυ, Κόμητος Μαρηνικτῶν, καὶ Ἄννης Χίλλ, θυγατρὸς τοῦ ὑποκόμητος Δουκανών. Ἐγεννήθη δὲ εἰς τὸν πύργον τοῦ Δουκανών, τῇ 1 Μαΐου 1769, κατ' 8 ἔτος καὶ ὁ Ναπολέων, καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι τῶν ἐν ἀρχῇ τῆς παρουσίας ἑκατονταετηρίδος πόλεμων στρατηγῶν. Ἀνατρεφθεὶς εἰς τὸ Ἐτώνειον παιδευτήριον, ἐστάλη ἔπειτα εἰς τὴν ἐν Ἀγγέρῃ (Angers) τῆς Γαλλίας στρατιωτικὴν σχολὴν, εἰσῆλθε πρῶτα εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑποχρέσιν, καὶ τῇ 1793, ἤλθρασε, κατὰ τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ ἔθος, τὴν ἀντισυνταγματαρχίαν τοῦ τριακοστοῦ τρίτου συντάγματος, συμμετασχὼν τῆς μετ' οὐ πολὺ, ἐπὶ τὴν Ὀστένδην, κατὰ τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας, γενομένης στρατείας τῶν Ἀγγέλων. Ἀλλὰ τὸ πρῶτον ἐνδοξοναυτοῦ στάδιον ὑπέβη ἡ Ἰνδική.

Προχειρισθέντος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ μαρκιῶνος Οὐελλεσλέυ γενικοῦ διοικητοῦ τῶν κατὰ τὴν Ἰνδικὴν Ἀγγλικῶν κτημάτων, ὁ συνταγματάρχης Ἀρθοῦρ συνάδευσε αὐτόν εἰς τὴν χώραν ἐκείνην, ἠγωνίσθη γενναίως κατὰ τοῦ Ἴππου Σαῖθ, φίλου μὲν ὄντος τῶν Γάλλων, τῶν δὲ Ἀγγέλων πεισματωδῶς ἀντιπάλου, συνετέλεσε εἰς τὴν ἄλωση τῆς Σεριγγαπατάμης καὶ διέπρεψε εἰς τὸν κατὰ Μαρατῶν ἀγῶνα, κατ' ὅν, στρατηγῶν δωδεκακιχίλιων ἱππέων, ἐπέβαλεν εἰς τὴν τῶν πολέμιων χώραν, καὶ, ἐν ὧρα τοῦ ἔτους δυσκάλω, διανύσας ὄδον μακράν, συνεπλήρωσεν ἐκστρατείαν δυσχερεστάτην, οὐδεμίαν σχεδὸν ὑποστὰς ζημίαν. Κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου ὁ Βοναπάρτης κατεῖχε τὴν Αἴγυπτον καὶ εἶναι ἄξιον μνείας, ὅτι λόγος τότε ἐγένετο νὰ διορισθῇ ὁ Οὐελλεσλέυς ἡγεμὼν τῆς παραδόξου ἐκείνης στρατείας, ἦντι, ἀπὸ Καλλκούττης ὀρεμῆσασα, ἐμελλε νὰ διέλθῃ τὸν Σουεσικὸν ἱσθμὸν, ἵνα ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν Γάλλων ἀπὸ τῆς ἐρῆμου. Ἄν ἡ στρατεία αὕτη ἐπραγματιοῦτο, ὁ νέος Ἀρθοῦρ ἔβλεπε ἐκ πρώτης ἀρετηρίας ἀντεπεξέλθει κατὰ τοῦ νέου Βοναπάρτου, τὸν ὅποιον ἐπέπρωτο βροδυτέρον νὰ ἀπαντήσῃ πρεσβυτὴν αὐτοκράτορα εἰς τὰ πεδία τοῦ Οὐατερλόου. Καὶ ἐπὶ μὲν τὴν Αἴγυπτον δὲν ἐστράτευσε, ἐξηκολούθησε δὲ θραμβεύων ἐν τῇ Ἰνδικῇ, ὅπου δύο ἐπέτυχε μεγάλας νίκας περὶ Ἀσσήν καὶ 3.

'Αργόμυνη, επαγαγούσας την χειρῶσιν τῶν πολέμων. Εἰς τὴν τῆς περι' Αἰσσὼν μάχης ἠγήθη ὁ Καλλκώττη μνηστὴρ ἄχρι τοῦδε σωζόμενον, αἱ δὲ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης προσήνεγον τῷ νικηφόρῳ στρατηγῷ σπᾶθην ἀξίας δισχιλίων λιρῶν καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ δὲ τοῦ στρατοῦ ἔδωκαν αὐτῷ χρυσῶν ἀγγείων, τὸ ὅποιον, μέχρι τοῦ θανάτου, ἐφίλακται οὗτος εἰς τὴν ἐν Λονδίνῳ εὐκλείαν του καὶ αἱ βουλαὶ ἐψήφισαν αὐτῷ εὐχαριστίας, ἡ δὲ βασιλεὺς προχειρίσασα τὸν ἄνδρα ἱππότην τοῦ τάγματος τοῦ Λοντροῦ.

Ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς ἐπανέλθων εἰς Ἀγγλίαν, τῷ 1805, ἵνα ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν μοιρὰς τινος τοῦ στρατοῦ ἐν ἀπερσίων ὁ Πίττινὰ πέρψη, ὑπὸ ἡγεμόνα τὸν Καθάρτ, εἰς τὴν ἡπειρωτικὴν ἠερῶσιν, κατὰ τὸ ἐν κριμῆτι τῆς δούξης αὐτοῦ εὐρισκομένου Ναπολέοντος. Ὄψετο ὁ πρὸ μικροῦ παρὰ τὰς ἔχθρας τοῦ Γάγγου ἀγωνισαμένου στρατηγὸς ἐμελλεν ἤδη νὰ διακιμᾶται τὴν τύχη αὐτοῦ εἰς τὰ πεδία τῆς Γερμανίας. Τὸ ἐπιγέγραμμά του δὲν ἐξετελέσθη, διότι ὁ Ναπολεὼν, προλαβὼν καὶ νικῶσα τὴν λιμνηρὴν ἐν Αὔστερλιτῷ νικῶν, ἠνάγκασεν ἀπασαν τὴν Γερμανίαν νὰ κούψῃ τὴν ἀέχνην, καὶ ἐματαιώσας τὰς ἐλπίδας τὰς ὅποιαι εἶχε συλλάβει τὸ Ἀγγλικὸν ὑπουργεῖον, ὅτι δυνατὸν εἶχε συμπράξει τῶν λαῶν καὶ ἡγεμόνων τῆς γῆρας ἐκείνης, ν' ἀνταγωνισθῇ πρὸς τὴν εὐρύου ἀντίπαλον.

Τότε ἤρχισεν ὁ Ἀρθούρ Οὐέλτσελὺς τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ σταδίον, ἐλάττωσεν ὑπὸ τῆς Οὐατικῆς νήσου βουλευτὴς, τῷ 1800 καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος συνεζήθη τὴν εὐγενὴ κυρίαν Παιρηγγίμ, ἀδελφὴν τοῦ κόμητος Λογγερδου. Τῷ 1807 ἔπει μάλιστα καὶ ὑπερσίου πολιτικὴν εὐθύαν, διορισθεὶς πρῶτος γραμματεὺς τῆς Ἰλλανδίας, ὑπὸ τὸν δούκα Ριχεμόντον. Ἀλλὰ μετ' ολίγων κατέβη ἀπὸ τῆς ἐπιπέδου τῆς μάχης καὶ πρῶτον μετέβη εἰς τὴν Κοπενδάγη στρατείαν, ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἐπιφυλακῆς ὑπὸ τὸν προμηνηνευθέντα Καθάρτ· αὐτὸς δὲ ἐπετράπη τὴν συνομιλοῦσιν τῆς περὶ παραδόσεως τῆς Κοπενδάγης συμβάσεως, ἧτις συνεκτελέθη, ἀπερσάσθη καὶ ὑπεγράφη ἐν μιᾷ νυκτί. Αἱ βουλαὶ ἐψήφισαν ἠμοθυμαδὸν χάριτας τῷ στρατῷ ἐκεῖνῳ καὶ ὁ πρόεδρος τῶν κοινοτήτων ἀπέστειλε τὴν ἐκφρασὴν ταύτην τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Οὐέλτσελὺν, ὅτε οὗτος, ἐπανελθὼν, κατέλαβε τὴν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ θέσιν του. Δὲν διετήρησε δὲ αὐτὴν ἐπιπύλ'· διότι, τῷ 1808, ἐμβαλόντων τῶν Γάλλων εἰς τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὴν Πορτογαλίαν, ἡ Ἀγγλία ἀπεφάσισε νὰ ἀντιπαρταχθῇ ἐν τῇ γερουσίᾳ εἰς τὸν ἀσπονδὸν αὐτῆς πολέμιον, καὶ ὁ Ἀρθούρ Οὐέλτσελὺς συνεξέπεμψε μετὰ τῆς εἰς Ὀπόρτον σταλείσης στρατιᾶς. Ὁ Γάλλος στρατηγὸς Ἰουνότης εἶχε προκαταλάβει τὴν πρωτεύουσαν τῆς Πορτογαλίας, Λισβῶνα· ἀλλὰ δρομικῶς καὶ ἀπερσάπτως προελθῶν, ἀνευ τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων, ἐν τῷ μέσῳ γῆρας πολεμίας διακειμένης πρὸς αὐτὸν, εἰς τσοαίτην περιέβη ἀμυγανίαν, ὡστε, ἡττηθεὶς τὴν 21 Ἀυγούστου περὶ Βιμεϊάν, ἠναγκάσθη νὰ ὑπογράψῃ τὴν πολυθρόλλητον συμβάσιν τῆς Σίντρας, καθ' ἣν ἀνωμολογήθη, ὅτι οἱ Γάλλοι, ἐκχωρήσαντες τῆς

Πορτογαλίας, ἐμελλον νὰ μετακομισθῶσι, μετὰ τῶν ὅπλων καὶ σκευῶν, εἰς Γαλίαν. Ἡ Βρετανικὴ κυβέρνησις ἀπερσάσθη κατὰ τοῦ ἀρχιστρατήγου αὐτῆς Ἰβρίκου δαδρυμφίου, διότι δὲν συνέλαθε ἀχιμάλωτον τὸν Γαλλικὸν στρατὸν, εἰς ἡγήνα, διὰ τὴν ἐπιεικῆ ἐκείνην σύμβασιν, εἰς δίκην τῶν δαδρυμφίου καὶ ἀνήθηκε τὴν ὅλην ἡγεμονίαν εἰς τὸν Ἀρθούρ Οὐέλτσελὺν, ὅστις, διατρέψας μικρὸν εἰς Ἀγγλίαν, ἐναπερσευθῆ εἰς τὴν δίκην τοῦ πρώου ἀρχηγῷ του, ἀπερσάσθη εἰς Λισβῶνα, τῇ 23 Ἀπριλίου 1809.

Ὁ Ναπολεὼν τότε δὲν εἰσφραζε πολλὰ ἐπιεικεῖς περὶ τοῦ Ἀγγλοῦ στρατηγὸς κρίσεις· ἡ Βύχομεια, ἔλεγε, ν' ἀνατεῖται ἡ ἀρχηγία τοῦ Ἀγγλικῷ στρατοῦ εἰς τὸν λόρδον Οὐέλλιγκτων· διότι, ὡς ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῶν ὁποῖον ἔχει, θέλει πάθει μεγάλης καταστροφῆς ὁ Σίρ. Ἰωάννης Μούρ (ἀρχηγὸς τοῦ ἐν Ἰσπανίᾳ στρατοῦ) καὶ ὁ Λόρδος Οὐέλλιγκτων δὲν δεικνύουσι τὴν ἀπαραίτητον ἐκείνην ἐν πολέμῳ πρόνοιαν, τὴν ὑπαγορεύουσαν ἡμῖν νὰ μὴ πράττωμεν εἰμὴ ὅ,τι εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποστηρίξωμεν, καὶ νὰ μὴ ἐπιχειρήσωμεν εἰμὴ ὅ,τι παρέχει τὰς πλείστας ἐλπίδας ἐπιτυχίας. Ὁ Λόρδος Οὐέλλιγκτων δὲν ἔδειξε κατὰ τούτο συνέσιν μεγαλητέραν τῶν ἀνδρῶν, τῶν διεπόντων τὸ Ἀγγλικὸν ὑπουργεῖον. Οἱ θέλοντες νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν Ἰσπανίαν κατὰ τῆς Γαλίας καὶ ν' ἀγωνισθῶσι πρὸς τὴν Γαλίαν κατὰ ἕξαν ἀναλαμβάνουσι ἐπιχειρήματα τὸ ὅποιον δὲν δυνατὸν εἰμὴ νὰ ἐπιφέρῃ ὀλέθριον ἀποτέλεσμα εἰς αὐτοὺς ν. Ταῦτα ἔλασεν ὁ Ναπολεὼν ἐν τῷ Μονίτωρ καὶ ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὁ Ἀρθούρ Οὐέλτσελὺς δὲν εἶχεν ἤδη κατέναντι αὐτοῦ στρατηγὸν οὐμιάναν καὶ ἀπειροὺ οἰος ἀνεδειγθῆ ὁ Ἰουνότης, ἀλλὰ τὸν ἐμπειρότατον στρατηγὸν Σούλτ. Τσοαίτη δὲ ἦτο ἡ ὑπόληψις ἣν εἶχον οἱ Ἀγγλοὶ περὶ τοῦ στρατηγῷ τούτου τοῦ Ναπολέοντος, ὡστε τὴν πρώτην πρὸς αὐτὸν μάχην, τὴν συγκροτηθεῖσαν περὶ Ταλαβέραν Λελαρέννα, καὶ τοὶ ἀκριτον ἀπεβάσαν, ἐπανηγήσαν ὡς νικῶν κρίσιμον. Ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐνθουσιασμὸς ὑπερβε μέγας, αἱ βουλαὶ, καὶ τοὶ πολλοὶ ἀντιπόντων τῶν ἀντιπολιτευομένων, ἠμολόγησαν χάριτος εἰς τὸν Ἀρθούρ Οὐέλτσελὺν καὶ ἀπένεμον αὐτῷ δισχιλίων λιρῶν ἔτασίαν ἀμοιβῆν τὸ ὑπουργεῖον ἀνηγόρευσεν αὐτὸν πατρίδιον, ἐπονομάσαν τὸν ἄνδρα ὑποκρήμητα Οὐέλλιγκτὸνα Ταλαβέραν· ἡ δὲ ἐν Γαδεῖροις Ἰσπανικὴ κυβέρνησις ἀπένεμεν αὐτῷ τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν μισθὸν τοῦ Ἰσπανοῦ στρατάρχου, ἄπερ ὅμως ὁ Ἀρθούρ Οὐέλλιγκτων δὲν ἀπεδέξατο, περιορισθεὶς εἰς τὸ νὰ λάβῃ ὡς δωρὸν ἵππους τινὰς Ἀνδαλουσίους προσφερθέντας αὐτῷ ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλεῷς τῆς Ἰσπανίας Φερδινάνδου τοῦ V.

Ἐν τούτοις δρομόντων εἰς ἐπικουρίαν τοῦ Σούλτ τῶν στρατηγῶν Νεῦ καὶ Μασσένα, ὁ Οὐέλλιγκτων ἠναγκάσθη νὰ ἀπισθοδρομήσῃ καὶ τότε ἐπεχειρήσε τὴν περὶ Λισβῶνα κατασκευρὴν τῶν πολυκροτῶν ἔκλειων ὄχυρῶν τῶν Τόρρες Βεδράς, περὶ τὴν ἐκτέλεσιν καὶ ὄχυρῶσιν τῶν ὁποῖων ἀνεπέβη ἀπάσα ἡ πολυτέλεια, πύτως εἰπεῖν, τῆς ἀμυντικῆς τοῦ Ἀγγλικῷ χαρακτῆρος τέχνης καὶ καρτερίας. Τὰ χάρτα

κώματα ταῦτα ἐξετείνοντο ἀπὸ τῆς θαλάσσης μέχρι τῶν ἐκείνου τοῦ Τάγου ποταμοῦ καθ' ὅ οὗτος ἔχει τὸ ἐκείνου εὗρος τῶν 12 μιλίων ὡστε οἱ Ἀγγλοὶ, θαλασσοκρατοῦντες, διετρίβον ἐν ἀσφαλείᾳ ὀπισθεν τοῦ κολοσσιαίου ἐκείνου φρουρίου. Ὁ Μασσένας, εἰς ἐν ἀνεπέβη ἡδὴ ὁ πρὸς τούτο τὸ μέρος ἀγῶν, ὁ γρηκὸς, ὁ ἀτρόμητος, ὁ πείσματώδης ἐκείνος υἱὸς τῆς Νίκης, ὡς ἀπεκάλει αὐτὸν ὁ Ναπολεὼν, ὡς λέων ὠροῦμενος, περιστρέφεται ἐπὶ ἐξ μύνας πέρει τῶν ἀπορθητῶν ἐκείνων ὄχυρῶμάτων· καὶ ἐνῷ τὸ Ἀγγλικὸν στρατόπεδον εἶχεν ἀπὸ θαλάσσης πᾶσαν προμήθειαν, αὐτοῦ ὁ στρατὸς κατηναλίσκετο, ἐπασσε τὰ πάνδενα ἕνεκα τῆς πολεμίας διακειμένης πέρει γῆρας, ἀπὸ δὲ Γαλίας, ἕνεκα τῶν κατὰ τὴν Ἰσπανίαν

ἐκείνου, ἔχων κατέναντι αὐτοῦ στρατηγῷς διηρημένους, διότι ὁ μὲν Ναπολεὼν ἦτο μακρῶν, ὁ δὲ ἀσθενῆς αὐτοῦ ἀδελφὸς Ἰωσήφ δὲν ἦτο ἱκανὸς νὰ διευθῆνη τσοσούτου δυσχερῆ πράγματα, ἐνῷ ὁ Οὐέλλιγκτων ἤρχε μόνος ἀπαντος τοῦ Ἀγγλικῷ, Πορτογαλικῷ, τοῦ Ἰσπανικῷ στρατοῦ καὶ ἐρείδετο ἐπὶ τῆς ἀφοσίωσεως τῶν λαῶν ἐκείνων, ὅπερ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ὁποῖων ἐμάχετο. Ἐν τῇ περὶ Σαλαμάνκαν μάχῃ, ἧτις συνεκροτήθη τῇ 22 Ἰουλίου 1812 καὶ καθ' ἣν ὁ Οὐέλλιγκτων κατετρώσασεν ὁλοσχερῶς τὸν στρατάρχην Μαρμόντον, ἐκρίθη ἡ τύχη τῆς Ἰσπανίας. Ὁ νικητὴς ἐδραμε πρὸς τὸ Βελλαδόλιτον, ἐκείθεν δὲ, τραπέις πρὸς δεξιᾶν, ἐξώρμησεν ἐπὶ τὴν βασιλεύουσαν τῆς Ἰσπανίας, ἐπὶ τὸ

Οὐέλλιγκτων.

νὴν περιπαρσῶν, οὐδεμία ἤρχετο βοήθεια ὡστε ἐπιπέλου ὁ στρατάρχης ἠναγκάσθη νὰ ἀπισθοδρομήσῃ, μετὰ πολλοῦ κόπου, μέχρι τῶν συνόρων τῆς Ἰσπανίας. Ταῦτα τῆς Πορτογαλίας τὴν λῆναι ἀντήμεις πολυειδῶς ἡ Ἀγγλικὴ βουλή· διότι ἐψήφισαν τὸν Οὐέλλιγκτωνὶ χάριτας, ἀπένεμεν αὐτῷ νέα χρηματικὰ βοηθήματα καὶ προσέθηκεν αὐτῷ τὸ ἐπώνυμον τοῦ Τόρρες Βεδράς. Ὁ δὲ νικητὴς, καὶ τοῦ ἔχων ν' ἀντιπαλαίση πρὸς πολλὰς ἐθνικὰς ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ ἐν Πορτογαλίᾳ δυσπιστίας καὶ δυσμενεῖς, κατῴρως νὰ κατισχύσῃ αὐτῶν, ὠργάνισε τοὺς στρατοὺς ἀμφότερων ἐκείνων τῶν χωρῶν, ἀνηγορεύθη τῶν ὅλων ἀρχιστρατήγος, ἐκίρωςε τὰ φρούρια τῆς Ροδερμουπόλειως (Ciudad-Rodrigo) καὶ τῆς Βαδαϊόζης, καὶ, αὐτὴν ἀσφαλίσεας τὰ πλεῦρα αὐτοῦ, ἐνέβαλεν ἀδιατά-

Μαρμότον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ὁ Ἰωσήφ Ναπολεὼν, ἔπεισε νὰ ὑπαχωρήσῃ πρὸς τὰ Γαλλικὰ σύνερα. Ἡ Ἀγγλικὴ ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ διὰ τὸ κατόρθωμα τούτου ἡ στρατηγῷ τῆς ὑπῆρξεν ἀμετρος· αἱ βουλαὶ ὠμαλόγησαν τῷ Οὐέλλιγκτωνὶ νέας χάριτας· ἡ κυβερνήσις ἀπένεμεν αὐτῷ τὸν τίτλον τοῦ μαρκίονος ἡ δὲ βουλή τῶν κοινοτήτων, ἧτις πρὸ ολίγου εἶχε ψηφίσει σύνταξιν τοῦ στρατηγῷ δισχιλίων λιρῶν, ἐχρηγήσαν ἔτι· αὐτῷ τὸ ὑπέρογκον χρηματικὸν ποσὸν τῶν 100,000 λιρῶν.

Εἶναι ἀξίον σημειώσεως, ὅτι ὁ δούξ Οὐέλλιγκτων, Ὀχυμᾶστος ἐν τῇ ἀμύνῃ, ὑπῆρξεν ἀείψως ἀτυχὴς ἐν τῇ ἐπιπέλει. Ἐλθόμεν ἤδη αὐτὸν ἀναγκασθέντα τῷ 1810 νὰ ἀπισθοδρομήσῃ μέχρι Λισβῶνος ἀναλόγῳ τι συνέβη καὶ τῷ 1812. Ὁ στρατάρχης

θέσει, και το εμπορικόν και επιχειρηματικόν κινέ-
μα των κατοίκων αυτής, αποκατέστη το κέντρον
των συναλλαγών όλων σχεδόν των προϊόντων των
μεσημβρινωδικών παραλιών της Πελοποννήσου, του
Κορινθιακού Κόλπου και της απέναντι Δυτικής Στε-
ρεάς, καθώς επίσης των κεντρικών ειδών της εισα-
γωγής των αιθέριων καταναλισκομένων.

Εκ τούτων το εμπορικόν κινέμα συναγωνιζόμε-
νον εν τῷ τόπῳ τούτῳ, διὰ τῆς ἐπινοίας νέων ἐπι-
φελοῦν επιχειρησίων, και τῆς ἐπεκτάσεως τῶν εἰς
τὴν ἐσπέρην Εὐρώπην και ἀλλαγῶν σχέσεων του, ἀ-
νοδεύονται ἀσημέραι ἀνώτερον τῶν ἀτυχῶν περιπε-
τειῶν τῆς φυσικῆς παραγωγῆς τῶν ἐγγυρῶν προί-
όντων, και θεραπεύον πολλὰς ὕλικας ἀνάγκας, ὡς ἐξ
ἐμφύτου τινὸς δυνάμεως ἐποούμενον, προδίδει θαρ-
ρῶς εἰς εὐρύτερον και εὐτυχέστερον μέλλον, ἐξ
οὗ δικαίως προσδοκᾶται ἐπὶ πολὺ ἡ ἐπίτευξις ἀ-
γαθῶν, ἅτινα ὑπὸ τὴν προστασίαν πατρικῆς Κυβερ-
νήσεως εἶναι οἰκιστὰ εἰς λαόν προγονικὴν εὐκλείαν φε-
ρόντα, και εἰς τὸν πολιτισμὸν προδίδονται.

Ἄλλ' ἐφ' ὅσον αἱ εἰρημέναι ἀσχέσεις ἐπεκτείνονται,
ἐπὶ τσοῦτον ἡ πόλις αὐτή και ὅλας οἱ ἐμπορικὸς κό-
σμος τῆς Ἑλλάδος, δύναται ἀλανεόστως νὰ εἶπῃ τις,
αἰσθάνεται ἐπαχθέστερον τὰς ἐπιζημίους συνεπείας
τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως ἐγγυρίου ἀτμοπλοίας, μέ-
σου συγκαταστάσεως ἀναπροσδοκῆτο εἰς τοὺς παρόντας
καιρούς, εἰς τὰς κοινωνικὰς μας ἀνάγκας και εἰς τὴν
γεωγραφικὴν τῆς Ἑλλάδος θέσιν!

Ἡ διὰ ζέων ἀτμοπλοϊῶν συγκαταστάσις, ἀνεπαρκὴς
εἰς τὸ νὰ θεραπεύῃ ἡμᾶς τὰς ἀνάγκας ἡμῶν, ἐνὸς
μᾶς ἀποτελεῖ σημαντικὸν κεφαλαῖον τὰ ὅποια ἐ-
μῆλον νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἀύξειν τοῦ τοπι-
κοῦ πλοῦτου, και τὴν σύστασιν τοῦ εἶδος τούτου τῆς
βιομηχανίας ἐν Ἑλλάδι, πληροῖται τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν
φιλοτιμίαν, καθόσον ὁ τύπος οὗτος ἐμπορικὸς και
ναυτικὸς, περιουλομένης κενταχθέν ἀπὸ θαλάσ-
σους, περιλαμβάνει ὅλα σχεδόν τὰ στοιχεῖα τῆς ἰδίης
αὐτοῦ παραγωγῆς, και δύναται ἐξ οἰκείων μέσων και
τῆ συνδρομῆ τῶν ἐξωθεν πολλῶν φιλικῶν ἡμογενῶν,
αἰετοτε προθυμοπρατομένων εἰς ἀποκατάστασιν παν-
τὸς ἐν τῇ φίλῃ ἡμῶν πατριδὶ ἀγαθοῦ, ν' ἀποκατα-
στήσῃ τὰ μέσον τοῦτο τῆς συγκαταστάσεως ἐπιτυχῶς!

Ὅθεν ἡ ἐπιχειρησις τῆς συστάσεως ἀτμοπλοϊκῆς
συγκαταστάσεως, μεταξὺ τῆς ἐμπορικῆς ταύτης πόλεως
τῶν Πατρῶν, τῶν κυριωτέρων μεσημβρινῶν παραλι-
ῶν τῆς Πελοποννήσου, Μεσολογίου, τοῦ Κορινθια-
κοῦ Κόλπου μέχρι τοῦ Λουτρακίου, καθὼς και τῶν
σημαντικωτέρων Ἰονικῶν Νήσων ἀφ' ἐνὸς, και ἀφ' ἐ-
τέρου, ἡ συγκαταστάσις, μεταξύ Πειραιῶς, Σύρου, Κα-
λαμάνου, Ναυπλίας, Ἰθάκης, Σπετζῶν, και ἄλλων
νήσων τοῦ Αἰγαίου, προτιθέμενη νὰ διευκολύνῃ και
προάξῃ τὰς μεταξὺ τῶν διαφόρων τούτων μερῶν τοῦ
κράτους ἐμπορικὰς και κοινωνικὰς σχέσεις, και νὰ
ἐπεκτείνῃ τὴν συγκαταστάσιν ταύτην εἰς τὸ ἐξωτερικόν,
ἅπου τὰ ἑλληνικὰ ἐμπορικὰ συμφέροντα τὸ ἐπίση-
μα, εἶναι πλείστου λόγου και μεγίστου συμ-
φέροντος ἀξία, δύναται δὲ νὰ συστήθῃ διὰ μετοχικῶν
κεφαλαίων.

Τούτοιον δεκεν οἱ ὑποφαινόμενοι, ἐλάβομεν τὴν ἐν-
τολήν παρά πολλῶν τῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἐμπο-
ρων, και ἄλλων ἐν Ἑλλάδι, ἐν Ἑπτανήσῳ και ἀλ-
λαχοῦ ἡμογενῶν, εἰς ἐπιτροπὴν ἐνεργούντων, ἐπὶ τῶν
προκαταρκτικῶν πράξεων τῆς συστάσεως ἑλληνικῆς
ἀτμοπλοίας, και ἐξ οἰκείας ἐπιθυμίας ἐρμούμενοι, ν'
ἀναγγειλωμεν τὴν σύστασιν πρὸς τὸν σκοπὸν τούτου
Ἐναντιῶμεν ἀτμοπλοϊκῆς ἐταιρίας, ἐχούσης τὴν ἐδραν
τῆς ἐν Πάτραις, ὅπου, ἐνεκεν τῶν προεκτεθέντων
πλεονεκτημάτων, τοιαῦτα καταστήματα ἐμφρόνως
διευθυνόμενα, εὐχερέστερον δύνανται νὰ συντηρηθῶσι
και ἀναπροσδοκῶσιν εἰς τὴν ἀποστολήν των.

Ἐκ κεφαλαία τῆς ἐταιρίας ταύτης ὑπελογισθησάν
ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς δραχμὰς ἐν ἑκατομμύριον και
διακοσίαις χιλιάδα ἦτοι 1,210,000 διακρίβουμενα εἰς
τετρακισχιλίας μετοχάς, ἐκάστη δὲ μετοχὴ ἀνά
δραχμὰς τριακισίας ἦτοι 300.

Ἐκ κινδυνασραλιστικὰ καταστήματα Πατρῶν και
Κυριάρας ἐξ ἡμογενῶν διευθυνομένη, τῆ συγκαταθέ-
σει τῶν μετόχων αὐτῶν, διανοοῦνται, και ἐξήγησαν
ἡδὴ τὴν ἐπιθυμίαν των, νὰ ἐγγραφῶσιν ἱκανὰς με-
τοχὰς ἐκ τῶν ἀποθεματικῶν των κεφαλαίων, ὡχ ἦτ-
τον δὲ και πλείστοι ἄλλοι φίλογενεῖς ἀπανταχοῦ,
και ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, ἐνθάρρουν τὴν ἐπιχειρήσιν
ταύτην, διὰ τῆς προσφερομένης προλήμου και ἀποτει-
ματικῆς συνδρομῆς των, ὑποσχόμενοι νὰ γίνωσι
μέτοχοι, ἀναγνωρίζοντες τὰ ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως
ταύτης πολυεπιθὴ ἤθηκά τε και ὕλικὰ ὠφελήματα.

Πρὸς τὸν Κύριον Διοικητὴν τῆς Ἰθνικῆς Ἑλληνι-
κῆς Τραπεζῆς ἐγνωστοποιεῖται ἡδὴ ἡ προκειμένη ἐπι-
χειρησις, και ἐχομεν εὐλογον ἀρετὴν νὰ πιστεύσω-
μεν, ἅτι ἐκ τῶν διαθέσιμων πρὸς τοιοῦτους σκοποὺς
ἀποθεματικῶν τῆς Τραπεζῆς κεφαλαίων θέλουν πραγ-
ματοποιεῖται ἱκαναὶ μετοχαί.

Θέλόμεν ὑποθέσει εἰς τὴν Σ. Ἑλληνικὴν κυβέρνη-
σιν τὴν προτιθέμενην σύστασιν ἑλληνικῆς ἀτμοπλοίας,
και ἐπιπροσέτι οὐ μόνον τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῆς προπ-
τικαίαν, ἀλλὰ και τὴν ἀπόλαυσιν τῶν πλεονεκτημά-
των, δεκατείνου εἰς τὴ νὰ διευκολύνωσι και ἐνισχύ-
σωσι τὴν ἑλληνικὴν ἀτμοπλοϊάν, πεποθήτες δὲ εἰς
τὴν πατρικὴν τῆς πατρίαν, ὑπὲρ τσοῦτον ἐμολογου-
μένως κοινωνηκοὺς ἐπιχειρήσεις, ἐλπίζομεν ἅτι θέ-
λομεν τύχει και τῶν πλεονεκτημάτων ταύτων.

Ἄμα δὲ συμπληρωθῇ τὸ ἔμισον τῶν εἰρημένων
μετοχῶν, θέλουν προσκληθῆ και συνέλθῃ οἱ μέτοχοι
εἰς γενικὴν συνέλευσιν ἐν Πάτραις, ἀυτοπροσώπως,
ἡ και διὰ πληρεξουσίαν, πρὸς σύνταξιν τοῦ κατα-
στατικῆς τῆς ἐταιρίας, τὸ ὅποιον θέλει τεθῆ ὑπὸ τὴν
ἐγκρισιν και ἐπικύρωσιν τῆς Σ. Κυβερνήσεως.

Αἱ μετοχαὶ θέλουν ἐγγράφωσθαι ἐν Πάτραις, παρά
τῆ ἐπιτροπῇ ταύτῃ, ἐν Αἰθήναις και Πειραιεὶ παρά
τοῖς αὐτοῖσι Κ. Κ. Λουκᾷ Ἰάλλῃ και Π. Β. Γιαννο-
πουλῶ, ἐπιφυλάσσεται δὲ ἡ Ἐπιτροπῇ ἀκολούθως,
νὰ προσδιορίσῃ ἐπὶ τῆς παρουσίης ἀγγελίας, τὰ εἰς
ἄλλα μέρη τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, και τὸ εἰς ἐξωτε-
ρικὸν πρόσωπα, παρ' οἷς πρὸς εὐκολίαν δύνανται νὰ
γίνωσιν ἐγγραφαί.

Αἱ ἐγγραφαὶ τῶν μετοχῶν θέλουν γίνεσθαι και

βεβαιοῦσθαι ἐπὶ τῆς παρουσίης ἀγγελίας διὰ τῆς ὑ-
πογραφῆς τοῦ μετόχου και τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετοχῶν,
τὰς ὅποιας εὐαρσεύεται νὰ λάβῃ· αἱ δὲ φέρουσι
τὰς ἐγγραφὰς ἀγγελίας θέλουν ἀπαρτίσει μέρος τοῦ
συνταχθησομένου καταστατικοῦ, ἐν ᾧ θέλει προσδιο-
ρισθῇ και ὁ τύπος τῶν μετοχικῶν γραμματίων.

ταχοῦ ἡμογενεῖς και φίλους τῆς Ἑλλάδος νὰ συντε-
λέσωσιν εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν ταύτην, ἥτις προτιθέμενη
τὴν ὕλικὴν και ἠθικὴν προαγωγὴν τοῦ τόπου τούτου.
ὑπόσχεταν βέβαια κέρδη πρὸς τοὺς εὐχρεσθησομέ-
νους νὰ γίνωσι μέτοχοι.

Ἐν Πάτραις, τῇ 30 Ἰουλίου 1853.

Ὅθεν παρακαλοῦμεν και προτρέπομεν τοὺς ἀπαν-

Ἑλλην βραβεύος.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ.

(Ἰδὲ φυλλῶδ. 92.)

XIV.

Νικό μου τί ζουρλόθηκες και πῆρε ὁ Θεὸς τὸ νοῦ σου.
Και ἄφρασε τὸ σὺ πατρικὸ σου σπῆτι
Και περπατεῖς ἀρματωδῶς και περπατεῖς και κλιפתῆς.
Ἔσεῖς κιά τὸ ξαβρετῆ και Τούρκοι και Ρωμαῖοι
Ἰέραρῆμουνα στὴ Βουλγαρία, μάζαλα και κίρκια,
Και φέτο μαῆκα σὺ γιαλὸ και πάω με τὰ καράδια.
Τριπκαράδια εἰμασαν, τὰ τρία ἀράδα ἀράδα,
Τὸ νὰ καν τὸ Λογέικο, τ' ἄλλο τοῦ παπᾶ Δήμου,
Τὸ τρίτο τὸ καλύτερο ἦταν τοῦ Νικοζέφα.
Τὸ τί ν' ὁ ἀγὸς ποῦ γίνεσαι και παραγῆ μεγάλη
Μίνα βουβάλια σφάζονται μήνα θεριά παλεύου.

Μηδὲ βουβάλια σφάζονται, μηδὲ θεριά παλεύου
Ὁ Νικοζέφας πολεμᾷ δια τὰ φιλατία
Τὸν Μπέη ἀπὸ τὰ Τρίκερα, Βεζύρι ἀπὸ τὰς Σέραι.
Ἐγὼ εἶμαι ὁ Τζέρας ξακουστός ὁ Τζέρας ξακουσμένος
Μίνα με ξέρεῖ ὁ βασιλεὺς με ξέρουν βεζιράδες
Στὸ Πράβι κἀνω πόλεμο στὸ Πράβι πολεμᾷ.
Και πῆγα και ἀποκλείσθηκα ψηλὰ σὲ μιὰ βαγούλα,
Ἐρχεται ἀσκέρι δυνατὸ ἀσκέρι ἀνδρειωμένο
Κἀνω γιουρούσι μιὰ φορά, γιουρούσι νὰ ἔγω κέρα
Και ἀν βεζήσῃ ἡ Παναγιά νὰ ἔγω σὲ ελαμίτι.
Τότε νὰ μάθῃ ὁ βασιλεὺς νὰ μάθῃ και ὁ Βεζύρης
Ἐγὼμαι ὁ Τζέρας ξακουστός ὁ Τζέρας ξακουσμένος,
Τρέμουν ἡ γῶραις και γῶραι, τρέμει τὸ Σαλονίκι
Τρέμει τὸ μαῆρε Σιέπλεο ποῦγῃ τοὺς κλέρταις μέσο.

Μετεωρολογικα παρατηρήσεις εν τῷ ἀστεροσκοπείῳ Ἀθηνῶν ἐπὶ τοῦ Γ. Παππαδάκη.

Ἀριθ. 6.

Ἀύγουστος 1853.

ἡμερο- μηνία	Βαρόμετρον εἰς θερμοκρασίαν 0			Θερμόμετρον (πρωίμου)			Ψυγόμετρον (Δεσλίου)			Ἄνεμος καὶ σφοδρότης αὐτοῦ			Νέφη			Ὅρα τῆς θερμότητος.			
	8 ώρα π. μ.	2 ώρα μ. μ.	9 ώρα μ. μ.	8 ώρα π. μ.	2 ώρα μ. μ.	9 ώρα μ. μ.	8 ώρα π. μ.	2 ώρα μ. μ.	9 ώρα μ. μ.	8 ώρα π. μ.	2 ώρα μ. μ.	9 ώρα μ. μ.	8 ώρα π. μ.	2 ώρα μ. μ.	9 ώρα μ. μ.	Μέγιστος κατὰ τὴν ἡμέραν	Μέγιστος κατὰ τὴν ἡμέραν	Μέγιστος κατὰ τὴν ἡμέραν	
21	755.4	754.4	754.5	24.2	27.2	23.6	52.03	52.68	56.67	BA.2	BA.3	BA.1	0	0	0	20	427	3	35
22	754.1	752.9	752.4	24.6	27.8	22.8	53.72	55.83	68.45	BA.1	NA.1	NA.1	0	1	0	21	028	2	39
23	751.4	750.9	751.0	25.2	28.2	24.0	61.80	63.10	61.73	BA.0	NA.1	NA.1	0	0	0	21	028	3	40
24	750.3	750.9	752.0	26.0	28.7	24.2	49.68	54.96	58.60	BA.2	BA.1	ἄστ.	0	0	0	20	028	7	41
25	752.5	752.4	753.4	22.6	26.8	22.0	69.24	64.46	70.62	BA.1	BA.1	NA.1	0	0	0	19	026	8	37
26	753.1	752.0	752.4	22.0	25.7	21.0	64.81	58.45	63.11	BA.1	BA.2	BA.1	1	0	0	17	525	8	39
27	752.8	752.0	753.1	22.5	25.2	20.6	69.69	65.03	67.63	0	NA.1	0	0	0	0	17	925	3	33
28	752.8	752.3	753.6	23.2	27.9	23.5	67.24	56.13	55.56	0	NA.1	NA.1	1	2	1	19	328	6	30
29	753.6	752.7	752.1	21.9	26.6	20.8	63.00	60.81	72.91	ἄστ.	NA.1	0	3	1	0	17	926	7	30
30	750.7	748.8	759.5	21.5	24.3	16.8	63.00	67.66	75.27	0	NA.1	BA.1	0	2	1	14	524	6	—
31	748.6	747.9	748.1	17.7	13.6	14.3	70.74	77.24	80.19	BA.1	BA.1	BA.1	3	3	3	12	318	0	—

Σεπτέμβριος 1853.

Ἀριθ. 7.

13	750.4	752.0	753.7	14.4	15.7	14.6	69.43	63.64	60.81	BA.3	BA.2	BA.1	2	3	1	13	015	8	—
14	753.7	753.4	754.0	15.3	18.3	15.9	56.35	44.61	55.66	BA.2	NA.1	NA.1	2	1	0	13	518	5	—
15	754.5	753.9	754.7	16.9	20.6	16.5	59.81	58.80	59.98	0	NA.1	0	0	0	1	14	621	2	—
16	755.3	754.8	754.6	17.7	21.6	17.0	47.56	54.99	63.11	BA.1	NA.1	0	0	2	2	15	522	0	—
17	753.5	754.1	754.8	17.6	20.3	16.4	72.94	72.11	67.41	BA.1	BA.1	0	3	3	2	13	920	5	—
18	756.1	754.9	754.3	17.8	20.7	17.6	62.22	59.86	68.28	BA.1	NA.1	0	1	1	2	13	121	1	—
19	752.3	750.7	751.5	17.4	19.9	15.0	71.16	62.06	76.77	0	NA.1	BA.2	3	3	3	12	020	5	—
20	749.7	749.2	751.8	16.1	17.6	15.7	71.35	66.43	79.51	BA.2	BA.3	BA.1	8	2	2	13	417	9	—
21	752.7	752.4	753.4	16.2	17.2	15.9	78.90	74.78	72.08	BA.1	BA.2	BA.2	2	3	3	14	718	3	—
22	753.6	753.0	753.7	18.3	19.5	15.7	68.99	56.68	67.27	0	BA.2	0	1	1	0	14	719	6	—

Τῶν 24, 25 καὶ 26 Ἀυγούστ. (5, 6, 7, Σεπτ.) κατὰ συνέχειαν πυκνὴ ὁμίχλη. Τῶν 29 Ἀυγούστ. (10 Σεπτ.) εἰς τὰς 8 ἡμέρας τῆς πρωίας ὀλίγα φαινόμενα βροχῆς. Τῶν 30 Ἀυγούστ. (11 Σεπτ.) ἀπὸ τῆς 5 ὥρας π. μ. μέχρι τῆς 8 ὥρας σιγῆ ἀστραπαί, βρονταὶ καὶ βροχή. Τῶν 31 Ἀυγούστ. (12 Σεπτ.) ἀπὸ τῆς 4 ὥρας τῆς πρωίας μέχρι τῆς 9 ὥρας τῆς νυκτὸς βροχή ἐκ διαλειμάτων μετὰ ἀστραπαῶν καὶ βροντῶν. Ἡ ποσότης τῆς βροχῆς = 8 ὀποχιλιόμετρα. Τῶν 5 (17) Σεπτ. εἰς τὰς 8 ὥρας π. μ. ὀλίγα φαινόμενα βροχῆς. Τῶν 6 (18) Σεπτ. εἰς τὰς 5 ὥρας π. μ. καὶ εἰς τὰς 11 ἡμέρας τῆς νυκτὸς βροχή. Τῶν 7 (19) Σεπτ. τὴν νύκτα βροχή μετ' ἀστραπαῶν. Τῶν 8 (20) Σεπτ. τὴν γῆν καὶ βροχή. Ἡ ποσότης τῆς ὅλης βροχῆς = 7 ὀποχιλιόμετρα.